

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра германської філології

Огієнко Дар'я Сергіївна

**ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ЧИТАННІ НА МАТЕРІАЛІ
АНГЛОМОВНИХ АВТЕНТИЧНИХ ТЕКСТІВ ПЕРІОДИЧНИХ
ОН-ЛАЙН ВИДАНЬ В УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ**

Спеціальність: 014 Середня освіта (Англійська мова і література)

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Кваліфікаційна робота

на здобуття освітнього ступеня магістра

Науковий керівник

_____ Г.І. Подосиннікова

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри германської філології

« ____ » _____ 20__ року

Виконавець

_____ Д.С. Огієнко

« ____ » _____ 20__ року

Суми 2020

Sumy Makarenko State Pedagogical University named after A.S.Makarenko

The Department of Foreign and Slavonic Philology

The Chair of Germanic Philology

OHIENKO DARIA SERGIIVNA

**THE FORMATION OF READING COMPETENCE OF PROFILE
SCHOOL STUDENTS ON THE MATERIAL OF ENGLISH AUTHENTIC
TEXTS OF ONLINE EDITIONS**

Speciality: 014 Secondary Education (English language and literature)

Field of Study: 01 Education/Pedagogy

Graduation Project

Scientific Supervisor:

H.I.Podosynnikova,

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor

Performed by :

D.S.Ohiienko

Sumy 2020

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	5
ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЧИТАННЯ НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНИХ АВТЕНТИЧНИХ ТЕКСТІВ ПЕРІОДИЧНИХ ОН-ЛАЙН ВИДАНЬ В УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ	
1.1. Психолого-вікові особливості учнів профільної школи.....	11
1.2. Психологічна та психолінгвістична характеристика читання як виду мовленнєвої діяльності	16
1.3. Мета та зміст формування компетентності у читанні в учнів профільної школи	23
1.4. Методична характеристика англomовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань як матеріалу для формування компетентності у читанні учнів профільної школи.....	28
Висновки до розділу 1.....	41
РОЗДІЛ 2. ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЧИТАННІ НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНИХ АВТЕНТИЧНИХ ТЕКСТІВ ПЕРІОДИЧНИХ ОН-ЛАЙН ВИДАНЬ В УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ	
2.1. Критерії відбору англomовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань для формування компетентності у читанні в учнів профільної школи.....	43
2.2. Типологія англomовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань.....	48
2.3. Етапи формування вмінь читання англomовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань як матеріалу для формування компетентності у читанні учнів профільної школи.	53
Висновки до розділу 2.....	60

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЧИТАННІ НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНИХ АВТЕНТИЧНИХ ТЕКСТІВ ПЕРІОДИЧНИХ ОН-ЛАЙН ВИДАНЬ В УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ

3.1. Система вправ для формування компетентності у читанні на матеріалі англomовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань в учнів профільної школи	62
3.2. Методична модель організації навчального процесу з формування компетентності у читанні на матеріалі англomовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань в учнів профільної школи та її експериментальна перевірка.....	68
3.3. Методичні рекомендації щодо організації навчального процесу формування компетентності у читанні на матеріалі англomовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань в учнів профільної школи.....	74
Висновки до розділу 3.....	76
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	80
SUMMARY.....	87
ДОДАТКИ.....	92

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

КЧ –компетентність у читанні

АМ – англійська мова

ААТ – англійськомовні автентичні тексти

ПШ – профільна школа

ВСТУП

Метою оволодіння іноземною мовою учнями профільної школи (ПШ) є формування усіх компонентів англословної комунікативної компетентності, зокрема формування компетентності у читанні (КЧ) на визначеному у програмі рівні. За новим освітнім стандартом, «*профільна школа* – це академічне навчання, із поглибленим вивченням окремих предметів з орієнтацією на продовження навчання в університеті; професійне навчання, яке поряд зі здобуттям повної загальної середньої освіти забезпечує отримання першої професії (не обмежує можливість продовження освіти)» (Гриневич, 2016, с. 23). Одним із базових принципів формування іноземної комунікативної компетентності в учнів ПШ є культуро-спрямоване оволодіння іноземною мовою (Бігич, 2013, с. 110), яке забезпечується за допомогою використання автентичного матеріалу різних типів на уроках англійської мови (АМ). Відповідно, використання текстового матеріалу, спеціально відібраного із автентичних джерел, до яких належать, зокрема, періодичні он-лайн видання, повністю корелює з напрямком розвитку сучасної методики формування КЧ учнів ПШ.

Викладене вище зумовлює **актуальність** подальших досліджень теоретичних засад та практичної реалізації методики використання англословних автентичних текстів (ААТ) періодичних он-лайн видань як матеріалу для формування КЧ учнів ПШ.

Питаннями формування КЧ іноземною мовою займалися багато вчених (Г. В. Барабанова, Ю. Г. Безвін, Т. О. Вдовіна, С. В. Гапонова, Г. І. Подосиннікова та О. В. Рубан, С. К. Фоломкіна, В. В. Черниш, Т. Д. Шевченко, О. С. Малюга, Л. П. Смелякова, Л. П. Рудакова, М. В. Дука, В. В. Матвейченко, та ін.).

Читання є окремим видом іноземної мовленнєвої діяльності та одним з важливих засобів комунікативно-пізнавальної діяльності учнів ПШ, метою якої є отримання інформації з друкованого тексту для вирішення завдань

спілкування (Л. Я. Зеня, С. Ю. Ніколаєва, Є. І. Пассов, Н. К. Складенко, С. К. Фоломкіна, тощо). Питанням формування КЧ старшокласників присвячено праці Г. І. Подосиннікова та О. В. Рубан, С. К. Фоломкіна, Ю. Г. Безвін, О. В. Бирюк, Н. Ф. Бориско, Ю. В. Британ, Т. О. Вдовіна, О. Д. Вокуєва, Н. Д. Гальскова, Н. І. Гез, Л. Я. Зеня, І. О. Зимня, О. Г. Квасова, О. В. Кміть, С. Ю. Ніколаєва, О. Ю. Паніна, Є. І. Пассов, Г. В. Рогова, В. Л. Скалкін, Н. К. Складенко, І. В. Смотров, В. В. Черниш, А. М. Щукін, та ін.).

Сучасні ААТ періодичних он-лайн видань відображують специфіку побуту, менталітету нації, розкривають усі важливі компоненти іншомовної культури. Дані проведеного нами анкетування свідчать, що учні ПШ недостатньо обізнані у використанні ААТ періодичних он-лайн видань.

Проте, аналіз стану проблеми показав, що на сьогоднішній день має місце недостатність наукових і практичних досліджень, присвячених методиці формування КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань в учнів ПШ. При цьому проведене анкетування учителів ПШ виявило, що лише 23% вчителів говорять про регулярне використання текстового матеріалу цього типу на уроках АМ.

Усе, викладене вище, зумовлює актуальність теми цього дослідження.

Об'єктом дослідження є формування КЧ в учнів ПШ.

Предметом дослідження є методика формування КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань в учнів ПШ.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та практичній розробці методики формування КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань учнів ПШ.

Мета дослідження передбачає вирішення наступних завдань.

1. Розглянути мету та зміст формування КЧ в учнів ПШ.
2. Визначити психологічні, психолінгвістичні та методичні передумови формування умінь читання в учнів ПШ.

3. Провести анкетування учнів та вчителів для уточнення завдань дослідження.

4. Запропонувати критерії відбору ААТ періодичних он-лайн видань для формування КЧ учнів ПШ.

6. Сформулювати принципи формування КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань.

7. Розробити типологію ААТ періодичних он-лайн видань.

8. Відібрати ААТ періодичних он-лайн видань для формування КЧ в учнів ПШ.

10. Розробити систему вправ для формування КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань.

11. Розробити методичну модель процесу формування КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань в учнів ПШ і провести експериментальну розробленої методики засобами розвідувального експерименту та пробного навчання.

12. Запропонувати комплекс вправ для формування КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань в учнів 11 класу за темою «Робота і професії».

13. Сформулювати методичні рекомендації щодо організації навчального процесу формування КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань в учнів ПШ.

Для вирішення цих завдань були застосовані такі **методи дослідження**:

- **теоретичні** – критичний аналіз вітчизняних та іноземних педагогічних, методичних, лінгвістичних і психологічних джерел, навчальних програм із метою узагальнення теоретичних аспектів із проблем дослідження, метод синтезу, абстрагування, узагальнення та моделювання;

- **емпіричні** – опитування учнів 10-11 класів щодо практики використання англійських автентичних текстів періодичних он-лайн видань у процесі формування КЧ та їх відношення до згаданого засобу навчання; тестування з метою визначення рівня сформованості КЧ в учнів ПШ на доекспериментальному та післяекспериментальному етапах.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що:

1) *уперше* теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено методику формування КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань в учнів ПШ саме: розглянуто методичний потенціал використання ААТ періодичних он-лайн видань у формуванні КЧ; розроблено типологію ААТ періодичних он-лайн видань; обґрунтовано принципи відбору ААТ періодичних он-лайн видань для навчання учнів ПШ; сформульовано методичні рекомендації щодо використання технологій формування КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань в учнів ПШ; 2) *систематизовано* теоретичні передумови для формування КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань в учнів ПШ; 3) *уточнено* характеристику етапів формування КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань в учнів ПШ.

Апробація результатів дослідження. Основні положення й результати дослідження були висвітлені на конференції: Міжнародна науково-практична конференція «Теоретичні та практичні аспекти розвитку сучасної педагогіки та психології» (26-27 червня 2020 р., Львівська педагогічна спільнота, м. Львів).

Публікації. Основні результати дослідження відображено в одній статті у фаховому виданні та двох тезах доповідей на конференціях.

1. Подосиннікова, Г. І., Огієнко, Д. С. (2020). Методична характеристика англomовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань як матеріалу для формування компетентності у читанні учнів профільної школи. Педагогічні науки. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка (прийнято до друку).

2. Огієнко, Д. С. (2020). Формування компетентності у читанні на матеріалі автентичних текстів англomовних веб-сайтів інформаційних видань (старший ступінь закладів загальної середньої освіти). Львів, громадська організація «Львівська педагогічна спільнота», 105-108.

3. Огієнко, Д. С. (2020). Психолого-методична характеристика читання як виду мовленнєвої діяльності та стратегій читання. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 89-91.

Упровадження. Результати проведеного дослідження впроваджено в навчальний процес КУ Сумська класична гімназія Сумської міської ради м. Суми протягом 2019-2020 навчального року.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи – 139 сторінок. Робота містить 5 таблиць та 3 схеми, 8 додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ЧИТАННІ НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНИХ АВТЕНТИЧНИХ ТЕКСТІВ ПЕРІОДИЧНИХ ОН-ЛАЙН ВИДАНЬ В УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ

1.1. Психолого-вікові особливості учнів профільної школи

У цьому пункті буде проаналізовано психологічні та вікові особливості учнів профільної школи.

Вітчизняні дослідники (Б. Ананьєв, А. Асмолов, І. Бех, Л. Божович, Л. Виготський, Г. Костюк, С. Максименко) розмежовують вікові періоди розвитку особистості в залежності від соціальної ситуації, основної діяльності та новоутворень у структурі самосвідомості особистості. «Соціальна ситуація розвитку – це неповторне поєднання внутрішніх процесів у розвитку дитини та зовнішніх умов, у яких відбувається цей розвиток у певному віковому періоді. Провідна діяльність особистості – це діяльність, яка, з-поміж інших, найповніше узгоджує вимоги актуального соціального середовища та суб'єктивні потреби школяра» (Кулаков, 2009, с. 139). Між вимогами оточуючого середовища і можливостями людини, які формуються під впливом основної діяльності у певній визначеній соціальній ситуації розвитку, необхідно досягти відповідності, яка впливає на процеси свідомості й самосвідомості особистості і призводить до формування новоутворень в її структурі.

Отже, «старшокласник» – це віковий період психічного розвитку особистості, який охоплює старший підлітковий та молодший юнацький вік: «У віковій і педагогічній психології це поняття використовується для зручності дослідження проблем, пов'язаних, зокрема, з вивченням вікових закономірностей перехідного етапу від дитинства до дорослого члена суспільства» (Кулаков, 2009, с. 139).

Вік учнів старшої школи (15–18 років) – найскладніший вік у розвитку учня. Анатомічні і психофізіологічні характеристики організму, що вже склалися, змінюються, формуються основи свідомої поведінки, відбувається спрямування моральних уявлень та соціальних установок особистості. Учні ПШ активно долучаються до дорослого життя, формують власну ідентичність, відчуття культурної ідентичності людини виходить на перший план, і починає зростати інтерес до питань культурної ідентичності. Основи подальшої соціальної поведінки закладаються саме у цьому віці, у тому числі з'являється здатність до емпатії чи конфліктності, соціальна ізольованість, позитивне чи заздалегідь негативне ставлення до чогось або когось (Орловська, 2014).

Старші школярі вже долучаються до нового типу діяльності – навчально-професійної. Засобом реалізації життєвих планів для учнів 10-11 класів є саме навчальна діяльність, тому вона спрямовується на структурну організацію і систематизацію індивідуального досвіду шляхом його збагачення та доповнення. У цьому віці навчальна інформація вже осмислюється самостійно й учні мають можливість самостійно обирати форми здобуття інформації.

Розвиток пізнавальних процесів набуває достатньо високого рівня і старшокласники можуть на одну рівні з дорослими виконувати розумову роботу. Зміна мислення, досягається до теоретичного рівня. Підлітки намагаються зіставити різні теорії, точки зору, тобто «докопатися до істини» та дійти до власних висновків.

Доцільно зазначити, що у цей час стрімко формується індивідуальний стиль діяльності, на основі стилю мислення конкретної особистості. Важливим завданням для педагога є забезпечити різноманітний зміст навчання за допомогою наповнення його логічною, образною, практичною, аналітичною за змістом інформації.

Під час цього періоду, підлітки намагаються уникнути зайвої опіки. Учні ПШ схильні поводити себе більш інтолерантно, некоректно і виявляти неприязнь до інших, ніж учні молодшої та середньої школи. Це відбувається у

зв'язку зі змінами на фізіологічному рівні. Це може бути «інтенсивний фізичний розвиток, фізіологічні зміни, активізація статевих гормонів та гормонів росту, що призводить до перепаду мускульного та судинного тону, швидким змінам фізичного стану, а ті, в свою чергу, до різкої зміни настрою» (Леонт'єв, 1975, с. 147). Через зазначені вище зміни, у періоди поганого настрою чи емоційної нестабільності можливі спалахи агресії, роздратування, з якими учневі ще важко самотійно впоратись. Старшокласники починають добудовувати ґрунт свого світобачення та світосприйняття, шукати нові шляхи та способи взаємодії зі світом, пізнавати нового себе та розуміти своє місце у цьому світі. Саме у цей час учень найбільш відкритий для поглинання ціннісної, нової інформації, що допомагає йому у розкритті новоутворених питань та проблем, які його хвилюють. В учнів ПШ формуються певні моральні почуття та принципи, завдяки яким, засвоєні ними раніше норми поведінки можуть бути ефективним поштовхом до дій. Якщо брати до уваги все вищезазначене, то як висновок, можемо сказати, що період навчання у ПШ є сприятливим для виховання та встановлення особистості учня.

Головною рисою у психології учня ПШ стає формування високого рівня самосвідомості, розуміння власних індивідуальних якостей, самооцінки. Об'єктом у розвитку розуміння учнем навколишнього середовища стає людина, та на перший щабель виходить її внутрішній світ. Виникає інтерес до себе, як до індивідуальності, власного життя, наявних якостей особистості, зрозуміти себе, з'являється потреба порівняти себе з іншими. Дві системи стосунків характеризують соціальне становище учня ПШ – з однолітками та дорослими. Учень починає не лише усвідомлювати, але й по-різному показувати себе у них. Загальновідомою характеристикою учня цього віку є «Вже не дитина, але ще і не дорослий» і спрощене її розуміння – джерело конфліктів з учнем: вимоги до нього є, а прав він ще немає (Орловська, 2014).

Найсуттєвіші особливості вікового розвитку особистості у старшому шкільному віці полягають у необхідності професійного самовизначення, спрямуванні планів на майбутнє, потреби у самоусвідомленні себе як цілісної

особистості, оцінки власних можливостей при виборі майбутньої професії, самоусвідомлення своєї життєвої позиції, стійкість інтересів, поява вже нових професійних намірів, визначення свого місця у суспільстві, формування світогляду і становлення характеру. Старшокласник починає прагнути активної участі у житті всього суспільства в цілому.

Варто також звернути увагу на сутність поняття «професійні домагання старшокласника». Вперше поняття «рівень домагань» у науковій дослідженні ввів німецький дослідник К. Левін (2001). Домаганням особистості можна вважати «її особистісним утворенням, яке детермінує будь-яку активність і тому визначає не лише поведінку людини в певних умовах, а й стимулює її до процесів самоформування» (Левін, 2001, с. 271-302).

Активно набирає обертів розвиток мотиваційної сфери. На перше місце в навчанні тепер виходять мотиви, які пов'язані з самовизначенням та самореалізацією і які готують до самостійного дорослого життя. Починається формування інтересів до теоретичних проблем та досліджень, наукової діяльності, пошукам, самостійної дослідної діяльності.

У дослідженнях Т.І. Лях і О.А. Чуваловой визначено, що «у підлітків може бути сформований особистісно-значущий смисло-утворюючий мотив і що цей процес реалізується в певній послідовності становлення його характеристик». Як відзначають автори, першою умовою є організація, становлення самої навчальної діяльності, тому що навчально-пізнавальний мотив починає діяти, через певний проміжок часу він стає домінуючим і набуває самостійності і лише після повністю усвідомлюється.

При цьому сама ефективність мотивації, як показала О.А. Чувалова, «краще формується при направленні на способи, ніж на результат діяльності». Водночас, ця характеристика мотивації по-різному проявляється в різних вікових групах в залежності від характеру навчальної ситуації і жорсткості контролю вчителя. Так, чим молодший школяр, тим тісніше залежність дієвої мотивації від характеру навчальної ситуації і ретельності контролю вчителя. Адже формування дієвості як першого ступеня навчально-пізнавального

мотиву напряму залежить від обов'язковості ситуації та контролю присутнього вчителя. У цілому дослідження навчальної мотивації школярів показують недостатній рівень її сформованості, принципову можливість її цілеспрямованого ступінчастого розвитку, що враховує особливості віку з переважною орієнтацією на способи діяльності, а не на результат. (Зимняя, 2000, 105).

Основне завдання вчителя в цей період полягає у наданні учням ціннісної інформації для роздумів, яка буде мати високий ступінь проблемності, забезпечить вільний вибір і необхідність визначення власної думки. Тому що такі завдання допомагають засвоювати нову інформацію краще, якщо вона побудована за принципом «гіпертекстовості», адже відбувається сприяння самостійному опрацюванню нових джерел. Тому відповідно до чинної програми, тематика відібраних текстів має містити інформацію про шкільне життя, роботу і професії, природу і погоду, живопис, науку і технічний прогрес, Україну та країни виучуваної мови (Навчальні програми, 2017).

Необхідно зазначити, що ефективність формування КЧ значною мірою пов'язана з психолого-віковими особливостями учнів, а саме: засвоєння матеріалу залежить від рівня розвитку усвідомленості та вибірковості сприйняття, обсягу пам'яті, її типу та виду, які домінують; розвитку механізму антиципації; типу мислення та індивідуальної читацької креативності (Майер, 2015, с. 150).

На думку М С. Л. Рубінштейна (Рубінштейн, 2009, с. 212) когнітивне та мнемічне осмислення читацької інформації призводить до її переходу у довготривалу пам'ять, яка, у свою чергу, забезпечує тривале зберігання матеріалу впродовж багатьох днів, місяців і років. А І. Зимняя стверджує, що завдяки структуризації та систематизації матеріал у довготривалій пам'яті легко прогнозується у нових ситуаціях спілкування (Зимняя, 2004, с. 194). Наведемо відповідну вправу (див. ДОДАТОК Г, вправа 1).

Отже, як висновок, хочемо зазначити, що перехід від підлітка до юнацтва характеризується більш стабільним емоційним фоном, підвищенням рівня самоконтролю та саморегуляції. У завданнях доречно використовувати емоційно-образний стиль, тобто зображення типових відносин людини і суспільства.

1.2. Психологічна та психолінгвістична характеристика читання як виду мовленнєвої діяльності

У цьому пункті буде розглянуто психологічна та психолінгвістична характеристика читання як виду мовленнєвої діяльності.

Питанням психологічної та психолінгвістичної сторін навчання читання займалися такі відомі психологи, психолінгвісти та лінгвісти, як П. Я. Гальперин, Л. С. Виготський, І. О. Зимня, Р. М. Фрумкіна, О. Р. Лурія, С. К. Фоломкіна, а також методисти: Ю. Г. Безвін, О. В. Бирюк, Н. Ф. Бориско, Ю. В. Британ, Т. О. Вдовіна, О. Д. Вокуєва, Н. Д. Гальскова, Н. І. Гез, Л. Я. Зеня, С. Ю. Ніколаєва, О. Ю. Паніна, Є. І. Пассов, Г. І. Подосиннікова, Г. В. Рогова, В. Л. Скалкін, Н. К. Складенко, І. В. Смотров, та ін.

Читання завжди спрямоване на отримання інформації, пов'язане зі сприйняттям вже готового тексту, тому його відносять до рецептивних видів мовленнєвої діяльності (Зимня, 2004; Фоломкина, 1987).

Як відомо, за своєю природою, читання є складним процесом сприйняття і розуміння письмового тексту. Певна послідовність графічних знаків, яка організована відповідно до структури писемного мовлення і системи конкретної мови і називається письмовим текстом. Відокремлення змісту з графічної форми тексту здійснюється за допомогою цілого ряду мовленнєвих навичок і умінь сприйняття і переробки формальної мовної інформації (Зимня, 2004).

Розглядаючи у контексті методики навчання читання психолінгвістичні засади читання як виду мовленнєвої діяльності, С. Ю. Ніколаєва зазначає: «Читання – це рецептивний спосіб спілкування, у ході якого читач здійснює процес сприйняття, вилучення, активної розумової переробки різнорівневих внутрішньотекстових смислових зв'язків і розуміння з різним ступенем повноти подій, фактів і відомостей з текстів, дискурсів, визначення їх інформативності, новизни, корисності, можливості практичного застосування» (Ніколаєва, 1999, с. 370).

Основними *характеристиками читання* як виду мовленнєвої діяльності є наступні.

1. За характером мовленнєвого спілкування читання, як і письмо, відноситься до писемних видів мовленнєвої діяльності (на відміну від усних – говоріння та аудіювання).

2. За роллю у процесі спілкування читання (поряд з аудіюванням) є реактивним видом мовленнєвої діяльності (на відміну від її ініціювальних видів – говоріння і письма).

3. За спрямованістю на прийом і видачу інформації читання (поряд з аудіюванням) є рецептивним видом мовленнєвої діяльності (на відміну від продуктивних – говоріння і письма).

4. Форма перебігу читання – внутрішня, невиражена (на відміну від говоріння і письма, які актуалізуються у зовнішньому плані). Предметом читання є чужа думка, яка закодована в тексті і яку потрібно розпізнати.

5. Продуктом читання є умовивід, результатом – розуміння сприйнятого змісту і мовленнєва/немовленнєва поведінка читача, який може вербально відреагувати на прочитане, а можна запам'ятати прочитане до того часу, коли це йому знадобиться».

6. Процес читання вимагає інтелектуальної діяльності, воно є більш свідомим, довільним, ніж розуміння усного мовлення (Бігич, 2013, с. 373).

Слід зазначити, що мотивом читання як комунікативної діяльності є спілкування, а метою – отримання необхідної інформації, хоча робота з

текстом може переслідувати різні цілі, наприклад, іноді потрібно лише визначити, про що цей текст, яка його головна думка, а в інших випадках необхідно зрозуміти та виділити основну, нову інформацію, другорядні ідеї, замисел автора, підтекст. Читач зазвичай прагне отримати інформацію швидким способом, тому й читання може відбуватися в різному темпі і характеризуватися «універсальністю як ознакою зрілого читання» (Ананьєв, 1994, с. 84).

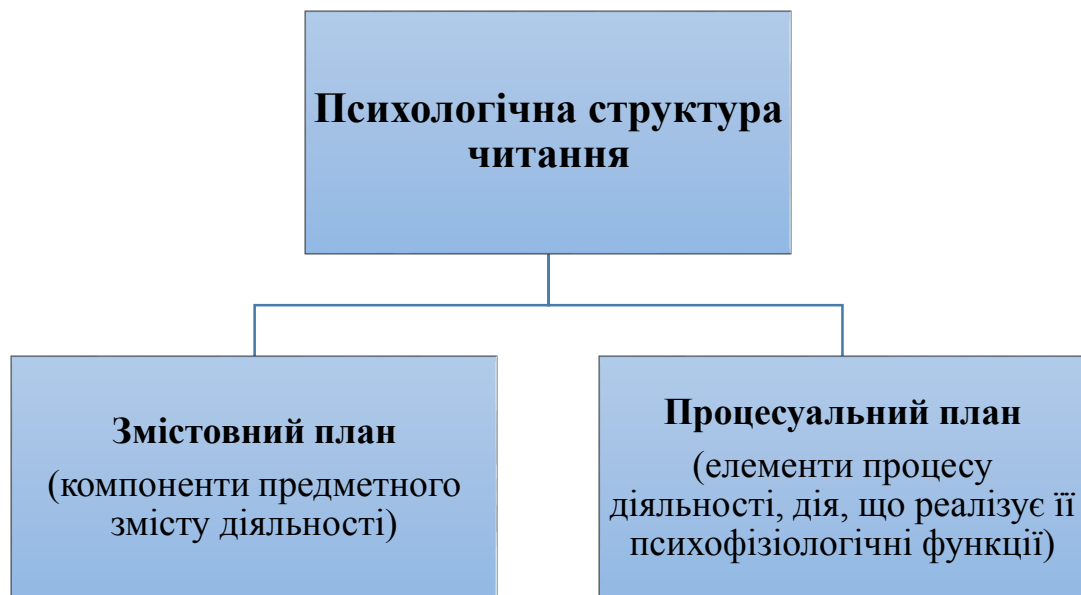
У психологічній структурі читання як мовленнєвої діяльності розмежовують два плани: **змістовний** і **процесуальний**, причому провідна роль завжди належить першому (Фоломкина, 1987, с. 42).

Процесуальна сторона читання полягає в навичках співвідносити зорові або графічні образи мовної одиниці з звуко-моторними.

Змістовна або смислова сторона процесу читання полягає в умінні пов'язувати ці образи з їх значенням. Ця сторона процесу читання є найскладнішим видом мовленнєвої діяльності, на яку звертав увагу ще Л. С. Виготський.

Змістовну сторону діяльності складають: її мета – результат, для досягнення якого вона спрямована, умови її протікання, в першу чергу – засоби досягнення результату, і завдання – мета, співвіднесення з умовами. Метою читання, його результатом (продуктом), є розуміння, і очікуваний результат визначає і кількість витягується з тексту інформації та характер її переробки. Справді, ситуації читання (звернення до того чи іншого друкованого джерела) бувають дуже різними: іноді потрібно визначити, про що розповідь, і тільки; в інших випадках – поряд з розумінням окремих фактів, що містяться в тексті, вловити всі відтінки думки автора і т.д. І в залежності від мети читач вилучає з тексту всю інформацію або певну її частину, намагається запам'ятати навіть його словесне формулювання. Іншими словами, результати читання у одного і того ж читача різні в різних ситуаціях: його розуміння варіюється за ступенем повноти, глибини і точності навіть при використанні однакових за характером джерел (Фоломкина, 1987, с. 61).

Психологічна структура читання як мовленнєвої діяльності

Відповідно, розрізняють два основних рівня розуміння тексту: **рівень значення** і **рівень змісту** (хоча кожен з них ще включає по декілька проміжних рівнів). Перший пов'язаний з встановленням значень сприйнятих мовних одиниць і їх безпосередніх зв'язків, другий – з розумінням змісту тексту як цілісної мовної одиниці. У зв'язку з цим навички та вміння, які забезпечують розуміння тексту, умовно поділяють на дві групи, хоча процеси сприйняття і осмислення відбуваються одночасно. Перша група – це навички, які пов'язані з технічним аспектом читання. Вони забезпечують безпосередній акт сприйняття графічних знаків та співвідношення їх з відповідними значеннями. Друга група – це вміння, які забезпечують смисловий аспект читання: встановлення смислових зв'язків між мовними одиницями тексту, досягнення розуміння змісту, задуму автора, тобто розуміння тексту як завершеного мовленнєвого твору. Щоб досягти такого рівня розуміння, навички та вміння читання повинні бути гранично автоматизованими, завдяки чому увага читця повністю зосереджується на смисловій переробці тексту (Зимняя, 2004, с. 132; Фоломкина, 1987, с. 66).

При навчанні різним видам читання, в першу чергу, потрібно враховувати формування умінь розуміння прочитаного, вилучати інформацію, без цього читання іноземною мовою не можна вважати справді комунікативним.

Величезне значення при навчанні читання учнів ПШ грають **психолінгвістичні чинники**, які полегшують або ускладнюють розуміння прочитаного. Існують об'єктивні чинники, що визначають рівень розуміння. До першої групи об'єктивних факторів відносяться фактори, пов'язані з інформаційною насиченістю тексту. Друга група чинників пов'язана з його композиційно-логічною структурою (Кутішенко, 2005, с. 128).

Психолінгвістичні основи навчання читання включають цілий ряд проблем, які ми розглядаємо стосовно навчання читання іноземною мовою. Так, наприклад, дуже часто, щоб зрозуміти зміст прочитаного учень намагається промовити складні для розуміння слова чи фрази вголос. Слова, образ яких не закріплений в пам'яті, стають складними для промовляння, таким чином це ускладнює процес читання. У людини, яка тільки почала читати АМ, цей механізм ще не сформований, внутрішнє промовляння реалізується у нього в формі шепотіння. П. Я. Гальперін визначив це явище як приховану зовнішню мову, або як «зовнішню мову про себе» (Гальперін, 2000, с. 246). На думку В. П. Глухова, внутрішнє промовляння виникає при виконанні важких завдань, наприклад, при вирішенні математичних завдань, при читанні і перекладі іноземних текстів, при запам'ятовуванні і пригадуванні словесного матеріалу, при письмовому викладі думок та ін. Іншими словами, внутрішнє промовляння пов'язано з розумовими процесами, що протікають в розгорнутій, ще не автоматизованій формі. Ґрунтовні дослідження в цьому напрямку були проведені А. Р. Лурієм, який довів, що розуміння ААТ при читанні потребує участі артикуляції і фонологічної аналізу. При труднощах правильної артикуляції порушувалося розуміння складних текстів (Свалова, 2014, с. 120-124).

Розглядаючи психологічну природу читання, Л. С. Виготський зазначає, що в історичному плані читання виникло пізніше усного мовлення, проте на його основі, і стало важливим засобом спілкування та пізнання. Завдяки читанню, яке робить доступною будь-яку інформацію, передається досвід людства, накопичений в найрізноманітніших сферах трудової, творчої, соціально-культурної діяльності (Виготський, 1956, с. 233).

Початковим етапом читання і його перцептивною основою є зорове сприйняття друкованого тексту. Одиницею сприйняття умовно прийнято вважати графічне слово, так як воно є мінімальною одиницею, наділеною значенням. При читанні друкованого коду очі роблять стрибкоподібні рухи, при цьому, чим досвідченішим є читач, тим більшим є охоплення зорового сприйняття тексту за одну фіксацію. Читець зупиняє очі на 80% важливих слів, що несуть смислове навантаження, пропускаючи короткі і службові слова. Сенсорно сприйнятий матеріал піддається подальшій смисловій обробці. Важливим для розуміння слова є зорове сприйняття кореневої морфеми. З попаданням її в поле зору значення цього слова стає зрозумілим, відбувається впізнавання слова через звірення його з еталоном – сукупністю певних відмінних параметрів сигналу, записаних в пам'яті (Гальскова, 2006, с. 216).

Однак, у досвідченого читця процес розуміння тексту відбувається швидше за рахунок механізму антиципації – випереджаючого відображення.

Антиципація, мовна здогадка – це розуміння мовних структур, які ще не зустрічалися в мовному досвіді читача. Ефективність ймовірного прогнозування залежить від установки при читанні тексту, знання контексту, попереднього запасу «фонових» знань, з яким приступають до читання і сприйняття іншомовного тексту. Швидкість розуміння слова залежить від його частотності, зрозумілості, смислового контексту, вербального, ситуативного контексту (Резник, 2002).

Читаючи текст, читець ніби забігає наперед, будує гіпотези про те, що буде далі, прогнозує події. Це явище антиципації поширюється не тільки на окремі слова, а й на синтагми і речення. Смислові гіпотези виникають на

підставі фактів і подій, які описуються в тексті. Як будь-яка діяльність, читання завжди цілеспрямоване: воно направлене на вилучення інформації, що міститься в записаному мовленнєвому творі – тексті. Під інформацією розуміється в даному випадку зміст тексту (Зимняя, 2004, с. 145; Фоломкина, 1987, с. 70).

Наступним етапом є виділення смислових опор для подальшого читання і сприйняття тексту. Смисловими опорами служать заголовки статей, тези, яскраві кольорові дані, імена, географічні назви, терміни. Виділені смислові опори допомагають здогадуватися про загальний зміст тексту. Щоб досягти повного розуміння, необхідно усвідомити собі відношення залежності між окремими словами. Розуміння словосполучень не є актом поєднання окремих лексичних значень – це логічно дискурсивний процес, який встановлює семантико-синтаксичні відношення. Тут важливо не те або інше слово окремо, важливі ідеї, які ці слова передають (Мирошніченко, 2012, с. 315).

З психологічної точки зору процес сприйняття і розуміння тексту також безпосередньо пов'язаний з мисленням і пам'яттю. Сприймаючи текст, читець виділяє в ньому окремі ланки, які є для нього найважливішими, і синтезує ці ланки в єдине ціле. Пам'ять при цьому – логічна і механічна, допомагає мисленню. Сприйняття інформації та її осмислення зрілим читцем здійснюється одночасно. Ці складові частини процесу читання нерозривно пов'язані між собою: від якості сприйняття залежить характер і рівень розуміння тексту, його повнота, глибина і точність (Кутішенко, 2005, с. 210).

Отже, розглянуті психолінгвістичні, психологічні особливості читання як рецептивного виду мовленнєвої діяльності створюють необхідні методичні передумови для організації роботи з розвитку вмінь такого виду читання як аналітичне читання.

1.3. Мета та зміст формування компетентності у читанні в учнів профільної школи

У цьому пункті буде розглянуті мета та зміст формування англomовної КЧ в учнів ПШ.

Як було зазначено в попередньому пункті, «**читання** – рецептивний вид мовленнєвої діяльності, спрямований на сприйняття та розуміння писемного тексту» (Бігич, 2013, с. 370). Читання є складовою комунікативної діяльності людини, оскільки забезпечує писемну форму мовленнєвого спілкування.

Читання є окремим видом іншомовної мовленнєвої діяльності та одним з важливих засобів комунікативно-пізнавальної діяльності учнів ПШ, метою якої є отримання інформації з друкованого тексту для вирішення завдань спілкування (Л. Я. Зеня, С. Ю. Ніколаєва, Є. І. Пассов, Н. К. Складенко, С. К. Фоломкіна, тощо). У закладах загальної середньої освіти читання посідає місце окремої *мети навчання АМ* «як компонент іншомовної комунікативної компетентності, який входить до складу мовленнєвої компетентності» (Навчальні програми, 2017; Council of Europe, 2001).

В аспекті навчання іноземної мови у ПШ КЧ також визначають як «володіння та здатність і готовність до оволодіння навичками та вміннями зорового сприйняття, переробки і розуміння автентичної англomовної інформації у звичайних та несприятливих (стресових) умовах англomовного середовища з метою виконання фахових завдань» (Лагодинський, 2013, с. 3).

Читання також виконує важливі функції у процесі навчання іноземної мови як *засіб*: 1) вивчення мови і культури, 2) самоосвіти, інформаційної та освітньої діяльності, 3) організації практичного оволодіння іноземною мовою, 4) формування й удосконаленню мовленнєвих навичок і вмінь інших видів комунікативної діяльності, 5) виховання і всебічного розвитку школярів, 6) збагачення і розширення знань / досвіду учнів у різних сферах життя, 7) розвиток смислового сприйняття тексту – його розуміння (Вайсбурд та ін., 1997, с. 23; Бігич, 2013, с. 380).

Щодо *мети формування КЧ учнів ПШ*, то відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, учні ПШ (10-11 класи закладів загальної середньої освіти) продовжують формування АКЧ і з метою «досягнення рівня В1 (рівень стандарту), рівня В1 (академічний рівень) чи рівня В2 (рівень філологічної профільної підготовки)» (Бігич, 2013, с. 376; Council of Europe, 2001). Згідно вимог програми, випускники ПШ повинні «читати й освоювати тексти на сучасні теми про життя підлітків, газетні статті про події у світі та в нашій країні, усвідомлювати висловлення надій та почуттів в особистих листах, вміти знаходити й вилучати потрібну інформацію з описом подій в газетних / журнальних статтях та брошурах», при цьому обсяг текстів для читання в 11-му класі складає 2000 та більше друкованих одиниць (Бігич, 2013, с. 376; Навчальні програми, 2017, с. 60). Тематична спрямованість формування КЧ має відповідати вимогам програми. У 10-11 класах ПШ учні вивчають такі теми: «Я, моя родина, мої друзі»; «Спорт»; «Природа»; «Наука і технічний прогрес»; «Шкільне життя»; «Робота і професії» (Навчальні програми, 2017); вивчення цих тем може відбуватися в інтегрований спосіб.

До *змісту КЧ учнів ПШ* належать: 1) вміння, 2) навички, 3) знання, 4) здібності до читання (Бігич, 2013, с. 370).

Вміння, які входять до складу КЧ, включають «мовленнєві, навчальні, інтелектуальні, організаційні та компенсаційні вміння» (Бігич, 2013, с. 370). Також вагому роль відіграє рівень сформованості в учнів ПШ базових мовленнєвих навичок – лексичних, граматичних, фонетичних, техніки читання, тощо. Серед комунікативних здібностей читання науковці називають «адекватну реакцію читача на прочитане; вміння брати прочитане до уваги, застосовувати отримані у процесі читання відомості у реальних ситуаціях; задоволення своїх читацьких чи творчих інтересів; удосконалення умінь усного мовлення; пошук інформації за фахом і т.ін.» (Бігич, 2013, с. 370-371). Важливим компонентом змісту КЧ виступають декларативні та процедурні знання щодо типів читання та пов'язаних з їх реалізацією завдань і стратегій.

У зарубіжній англомовній методиці виділяють різні види читання, або групи вмінь читання: «skimming (визначення основної теми / ідеї тексту); «scanning» (пошук конкретної інформації в тексті); «reading for detail» (детальне розуміння тексту не лише на рівні змісту, але і сенсу) (Heather Jones, 2001, р. 9). Деякі дослідники також виокремлюють також «extensive reading» (екстенсивне читання), «intensive reading» (інтенсивне читання), «reading sequences» (послідовне читання) (Harmer, 1998, р. 283), а також «critical reading» (Milan, 2003). Київська методична школа з опорою на типологію С. К. Фоломкіної (1987) розглядає наступні види читання: ознайомлювальне, переглядове, вивчаюче (Бігич, 2013, с. 377). Ознайомлювальне читання реалізується з розумінням основного змісту тексту. Переглядове читання відбувається з метою пошуку необхідної інформації або інформації, яка зацікавила. Вивчаюче має на меті повне, глибинне розуміння основного змісту тексту (Бігич, 2013, с. 377). Згідно вимог програми, усі ці види читання мають стати фокусом уваги вчителя у процесі формування КЧ учнів ПШ (Навчальні програми, 2017).

Уміння читати є для учнів ПШ засобом вивчення іноземної мови, дає можливість користуватися іноземною літературою для пошуку інформації за фахом, задоволення своїх читацьких чи творчих інтересів, удосконалення умінь усного мовлення і т.д (Кутішенко, 2005, с. 51).

Згідно вимог чинної програми, читання є окремою метою навчання іноземної мови у ПШ (Навчальні програми, 2017). Зокрема, програма вимагає на кінець курсу навчання у ПШ сформувати в учнів англомовну КЧ на рівні B1+/ B2 (Навчальні програми, 2017).

Відповідно до визначення, яке пропонує Київська методична школа навчання іноземних мов і культур, «**компетентність у читанні** – здатність читати автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту в умовах опосередкованого спілкування. Складовими компетентності у читанні є вміння, навички, знання, а також комунікативні здібності, а саме – здібності до читання» (Бігич, 2013, с. 370).

«До **вмінь** КЧ відносяться *мовленнєві, навчальні, інтелектуальні, організаційні та компенсаційні* вміння.

Серед *мовленнєвих умінь читання* виділяють:

- уміння знаходити у тексті основну інформацію і прогнозувати його зміст;
- уміння вибирати головні факти, не звертаючи уваги на другорядні;
- уміння вибірково розуміти необхідну інформацію прагматичних текстів в опорі на мовну здогадку, контекст;
- уміння ігнорувати невідомий мовний матеріал, несуттєвий для розуміння тощо» (Бігич, 2013, с. 372).

Знання і уміння відносяться до поняття компетентність, які формуються під час аналізу різних видів тексту. Тому до переліку знань варто віднести: «знання лінгвістичних і літературознавчих особливостей тексту; видів інформації, закладеної в текстах; мовних і мовленнєвих виразних засобів, що використовуються в автентичних текстах, міжпредметні і фонові, знання культурознавчих реалій і ін.» (Мирошниченко, 2012, с. 315-317).

Для того, щоб формування КЧ мало свою ефективність, необхідний також певний рівень сформованості в учнів *інтелектуальних умінь читання*, наприклад: критичного оцінювання прочитаного, ймовірного прогнозування, класифікації й систематизації отриманої інформації тощо. Важливу роль при формуванні КЧ відіграють не лише інтелектуальні уміння, але й *навчальні вміння, організаційні вміння та компенсаційні вміння*.

Рівень сформованості умінь читання в учнів ПШ великою мірою залежить від сформованості в них базових **мовленнєвих навичок читання**:

- навичок техніки читання окремих букв, буквосполучень, слів, речень;
- лексичних навичок розпізнавання при читанні графічних форм лексичних одиниць та їх безпосереднього розуміння;

- граматичних навичок розпізнавання при читанні граматичних форм і прогнозування синтаксичних структур.

Також важливим складником КЧ є декларативні та процедурні **знання**. Графіки, граматичних структур, лексичних одиниць можуть слугувати прикладами *декларативних знань*. Культури країни виучуваної іноземної мови є прикладом фонових знань та країнознавчих знань. До *процедурних знань* доречно віднести соціокультурні знання, наприклад мовленнєву і немовленнєву поведінку носіїв іноземної мови, які описуються у текстах (Борецька, 2012, с. 19)

«До **комунікативних здібностей** читання відносяться: адекватна реакція читача на прочитане; вміння брати прочитане до уваги, застосовувати отримані у процесі читання відомості у реальних ситуаціях; задоволення своїх читацьких чи творчих інтересів; удосконалення умінь усного мовлення; пошук інформації за фахом і т.ін» (Бігич, 2013, с. 372).

Розглядаючи мету та зміст навчання читання учнів ПШ, методисти ураховують згадані вище дані психолінгвістики про те, що існує декілька рівнів розуміння іншомовних текстів: «1) рівень фрагментарного розуміння; 2) рівень загального (глобального) розуміння; 3) рівень повного (детального) розуміння; 4) рівень критичного розуміння» (Борецька, 2012, с. 20). Перший рівень містить сприймання у кожному абзаці тексту окремих речень, які складають смислову, головну думку, а також визначають синтаксичні зв'язки між реченнями. З другим рівнем пов'язують повне та глибоке розуміння змісту тексту. На третьому рівні необхідна оцінка та розуміння емоційного забарвлення змісту. Узагальнити ідейно-тематичний зміст і його зв'язок із загальним напрямом твору можливо лише на четвертому рівні розуміння» (Борецька, 2012, с. 20-21).

Відповідно, у сучасній методиці розмежовують три головні **методичні типи читання**, які залежать від його комунікативної спрямованості та рівнів розуміння тексту, згаданих у п. 1.2 цього дослідження.

Однією з головних компетентностей, якою мають володіти учнів ПШ є КЧ, яка належить до мовної компетентності, у складі виокремлюють також граматичну та фонетичну компетентності, лексичну компетентність та компетентність в техніці письма (схема 1.3).

Схема 1.3.

Місце компетентності в читання у складі мовної компетентності

Таким чином, результативність у формуванні КЧ учнів ПШ залежить від ступеня сформованості та досвіду читача, а також сприяє ефективному навчанню будь-якого виду читання та вдосконаленню комунікативної компетентності, складовими елементами якої вони і виступають.

1.4. Методична характеристика англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань як матеріалу для формування компетентності у читанні учнів профільної школи

У цьому пункті буде розглянута методична характеристика ААТ періодичних он-лайн видань як матеріалу для формування КЧ учнів ПШ.

У процесі навчання АМ на сучасному етапі постала необхідність використання новітніх Інтернет-технологій. Звичайно, використання Інтернет-технологій полегшують вивчення АМ школярами, за допомогою інтерактивності процесу навчання, мультимедійність та застосуванням різних засобів. «Серед недоліків називають проблему інформоманії, необхідність додаткового матеріально-технічного забезпечення навчального процесу,

високі вимоги до інформаційної культури викладачів та учнів, негативний вплив на здоров'я учасників навчально-виховного процесу» (Полат, 2001; Сысоев, 2008; Фоміних, 2010).

Не зважаючи на зазначені вище недоліки, застосування Інтернет-матеріалів у формуванні КЧ учнів ПШ допомагає досягненню основних педагогічних цілей навчання АМ:

- *«реалізація соціального замовлення, зумовленого інформатизацією сучасного суспільства;*
- *гуманітаризація та гуманізація навчального процесу;*
- *інтенсифікація всіх рівнів навчально-виховного процесу;*
- *розвиток особистості учня, підготовка його до самостійної продуктивної діяльності в умовах інформаційного суспільства»* (Фоміних, 2010, с. 24-26).

Відповідно до вимог програми формування КЧ в учнів ПШ має забезпечити ефективність та готовність старшокласників вирішувати комунікативні завдання, які пов'язані з усіма методичними типами читання (Навчальні програми, 2017).

Читання з розумінням основного змісту тексту (читання про себе без вказівки на обов'язкове подальше використання отриманої інформації) має відбуватися на матеріалі автентичних текстів (зокрема, ААТ періодичних онлайн видань), які містять інформацію про життя, звичаї, традиції, культуру, історію країни, мова якої вивчається. *Комунікативні завдання* цього виду полягають у визначенні теми, яка висвітлюється в тексті, проблеми, які в ньому розглядаються; питання, які ставляться на перший план; розумінні про що саме йдеться в тексті через наявні в ньому проблеми; виділенні основної думки; умінні надавати перевагу головним фактам, пропускаючи поза увагою другорядні та висловлювати власне ставлення до прочитаного (Бігич, 2013, с. 377).

Читання з повним (детальним) розумінням тексту (іншими словами, аналітичне або критичне читання, спрямоване на досягнення максимально

повного, точного, детального розуміння усіх ланок текстової інформації та її критичного осмислення, його об'єктом виступає вся інформація, яка подається в тексті, а не лише мовний матеріал. *Комунікативними завданнями є* чітке розуміння змісту прочитаного тексту з необхідною глибиною; зіставлення нової інформації зі своїм набутим досвідом; уміння самостійно оцінювати інформацію та точно висловлювати власну думку про неї (Бігич, 2013, с. 378).

Читання з метою пошуку необхідної інформації чи інформації, яка цікавить (наприклад, читання зі швидким переглядом матеріалу задля знаходження конкретної інформації) спрямоване на вирішення таких *комунікативних завдань*: виявлення конкретних ключових слів і за ними тієї частини тексту, де міститься необхідна інформація (Бігич, 2013, с. 378).

У нових державних освітніх стандартах наголошується, що у процесі навчання читання як виду мовленнєвої діяльності учні ПШ повинні бути ознайомлені «із різними функціональними типами текстів: прагматичними, науково-популярними, художніми поетичними та прозаїчними текстами» (Шевякова, 2006). КЧ в учнів ПШ, як і на більш складних рівнях навчання, «формується не лише на основі художніх текстів, оскільки художній текст не завжди може задовольняти сучасним умовам реальної комунікації» (Безвін, 2017, с. 47). Тож необхідно приділити достатньо уваги автентичним публіцистичним текстам. При цьому доцільно використовувати матеріал автентичних періодичних видань (газет, журналів), зокрема он-лайн варіанту, обсяг і рівень складності яких, у цілому, відповідає вимогам програми – джерелу сучасної актуальної інформації, яка є необхідною у вирішенні багатьох завдань спілкування. Крім автентичності, вибір ААТ періодичних он-лайн видань як матеріалу для формування КЧ у старшокласників зумовлений значним поширенням технологій медійного мовленнєвого впливу на аудиторію, особливо молодіжну, на сучасному етапі життя суспільства, та їх мотиваційним потенціалом. При цьому дані опитування учнів 10-тих та 11-тих класів КУ Сумська Класична гімназія Сумської міської ради, проведеного у 2019-2020 н.р., свідчать: має місце недостатнє використання ААТ періодичних

он-лайн видань у формуванні КЧ учнів ПШ, лише 11% учнів і 23 % вчителів говорять про регулярне використання текстового матеріалу цього типу на уроках АМ.

Як вже було зазначено вище, вимогою програми та аксіомою сучасної методики є необхідність і доцільність використання саме автентичних текстів у процесі формування КЧ учнів ПШ.

Загалом, під *автентичністю* в методиці навчання іноземної мови розуміють «застосування автентичного мовного та мовленнєвого матеріалу у процесі навчання» (Гаврилюк, 2010).

За А. М. Щукіним, «автентичність – це усний й письмовий текст, який є реальним продуктом мовленнєвої діяльності носіїв мови і не адаптований для тих, хто вивчає мову, відповідно до їх рівня володіння» (Щукин, 2008, с. 41).

На думку А. С. Пелишенка, автентичність, – це «така якість тексту, що забезпечує під час його опрацювання функціонування саме тих мовленнєвих механізмів, які реалізують спілкування в природних умовах реального життя» (Пелишенко, 1995, с. 34-36).

Переваги ААТ періодичних он-лайн видань в цьому плані є очевидними: в автентичному тексті наявний вибір лексики і правильне граматичне оформлення висловлювання, а також змістовність – проблематика, яка є актуальною для сучасного періоду життя носів мови; важлива інформація про культуру країни, відтвореність національної специфіки країни, мова якої вивчається; інформація, яка є сучасною, цікавою та значущою для учнів і відповідає їх інтересам. Такі тексти допомагають викликати певну реакцію, стимулювати розумову діяльність учнів на уроках іноземної мови.

До автентичних матеріалів відносять газетні / журнальні статті, брошури, листи, реклами, програми, новини радіо і телебачення, оголошення тощо. Все це є матеріалами, які використовуються у реальному житті країн виучуваної іноземної мови, вони не створені спеціально з навчальною метою. Проведене опитування учнів 10-11 класів показало, що ААТ періодичних он-лайн видань викликають інтерес і мотивують учнів ПШ до вивчення АМ,

старшокласники визначають їх «цікавими», «актуальними», «сучасними». Культурознавча спрямованість таких текстів заохочує школярів до пізнання культури інших народів і власної країни у процесі вивчення іноземної мови.

Автентичні матеріали дозволяють забезпечити так зване «автентичне навчання», яке розглядається як важливий напрям сучасної методики навчання іноземних мов і культур: «*Authentic learning* – learning related to real-life or ‘authentic’ situations – the kinds of problems faced by citizens, consumers, or professionals. Advocates complain that what is taught in school has little relationship to anything people do in the world outside of school; efforts to make learning more authentic are intended to overcome that problem. Authentic learning situations require teamwork, problem-solving skills, and the ability to organize and prioritize the tasks needed to complete the project. Learners should know what is expected before beginning their work. Consultation with others, including the teacher or instructor, is encouraged. The goal is to produce a high-quality solution to a real problem, not to see how much the learner can remember» (IBE Glossary, 2013, p. 7).

Загалом, використання під час навчання читання учнів ПШ ААТ періодичних он-лайн видань допомагає забезпечити культурознавчу спрямованість і вмотивованість навчання, моделювати реальне життя на уроці АМ, а отже, і реалізувати загальноосвітні (соціокультурні), розвиваючі, виховні цілі у системі шкільної освіти.

Варто звернути увагу на всю сукупність структурних і мовленнєвих ознак автентичного тексту, що відповідає нормам, прийнятим носіями мови.

В. П. Наталин (1999) у своєму дослідженні розглядає аспекти автентичності текстів, які використовуються у навчанні іноземних мов, та виокремлює такі змістовні підтипи автентичності: 1) культурологічна автентичність, 2) інформаційна автентичність, 3) ситуативна автентичність, 4) автентичність національної ментальності, 5) реактивна автентичність, 6) автентичність оформлення, 7) автентичність навчальних завдань до текстів (Наталин, 1999, с. 50).

Вважаємо можливим екстраполювати дані В. П. Наталина (1999) на предмет нашого дослідження та розглянути наступні характеристики текстів періодичних он-лайн видань як матеріалу для формування КЧ учнів ПШ в аспекті автентичності: 1) культурологічна автентичність, 2) автентичність національної ментальності, 3) мовна автентичність; 4) інформаційна автентичність, 5) ситуативна автентичність, 6) реактивна автентичність, 7) автентичність оформлення.

У першу чергу, розглянемо *культурологічну автентичність*, адже формування КЧ учнів ПШ напряду взаємопов'язано з культурою країни виучуваної мови. Сучасні Інтернет-видання насичені країнознавчою інформацією, у текстах часто висвітлюються буденні ситуації життя Великобританії та інших англомовних країн із використанням назв відповідних реалій (Royal Family, pound, double-decker, Thanksgiving Day, Christmas Carol etc.), географічних назв (Manchester, London, mountains), імен відомих людей (Dickens, Philip Astley, George Bernard Shaw), традиційних форм звернення (Mrs ..., Mr..., Dear, Miss) тощо (Наталин, 1999, с. 50).

Матеріали, які містять дані про історію країни, її столицю, про її традиції і свята, побут її мешканців, цінності, уподобання, стиль життя та навіть стиль мислення, розвивають особистість учня і виступають засобом навчання мови. Таке вивчення відповідає парадигмі навчання у діалозі культур, адже може йти порівняння власної культури з культурою мови, яка вивчається.

У результаті опрацювання текстів, які характеризуються культурологічною автентичністю, учні заглиблюються у вивчення іноземної мови, виникає зацікавленість та мотивація. Саме це відбувається при використанні ААТ періодичних он-лайн видань як матеріалу для формування КЧ учнів ПШ.

Автентичність національної ментальності відіграє важливу роль у характеристиці ААТ періодичних он-лайн видань як матеріалу для формування КЧ учнів ПШ. Такі тексти демонструють та роз'яснюють життя носіїв мови, є певним відображенням національної специфіки країни в аспекті

ідіоматичності, яку розуміємо як «психолінгвістичний феномен, що полягає у своєрідності вербального менталітету нації носіїв мови» (Подосиннікова, 2002, с. 5).

Тексти цього типу є цікавим та ефективним інструментом для формування готовності та здатності до діалогу культур є також висвітлені в цих текстах ситуації, які можуть інтерпретуватися по-різному залежно від цінностей та стереотипів різних культур, мислення автора і реципієнта (Наталин, 1999, с. 51)

Прикладом может слугувати стаття Guy Lane «'We need to be pushy': women's rights and photography»: *«I don't understand the hypocrisy of people in this country, not just white men, but white women too. I don't understand the hypocrisy of it all. People who claim to really care about every life, the unborn life, and yet they will do nothing to help these children after they are born. The election result has been a relief. It was so moving and so powerful to see the way the voice of the people was heard. And that is thanks to the women of colour, brown and black women. That's not because of white women; I see half of the population of white women in America as the enemy of women everywhere because they are protecting the predators...»* (Guy Lane, 2020).

Мовна автентичність текстів англomовних періодичних он-лайн видань пов'язана з автентичністю національної ментальності та зумовлена тим, що соціальна спрямованість, особливості мовленнєвої поведінки цільової аудиторії і жанрово-композиційна специфіка цих текстів дозволяє використовувати їх для того, щоб познайомити учнів з проявом феномену ідіоматичності на рівні мовлення, де «ідіоматичність мовлення – це мовлення, яке побудоване за структурно-мовленнєвими зразками, що властиві традиційному узусу певної мови та відображають особливості вербального менталітету нації її носіїв» (Подосиннікова, 2002, с. 10). ААТ періодичних он-лайн видань є високою мірою насиченими мовленнєвими кліше, сталими конструкціями, фразеологізмами, тематичною лексикою, які пов'язані з різними сферами сучасного життя і належать до публіцистичного стилю, та які

вживають під час спілкування освічені носії іноземної мови. ААТ періодичних он-лайн видань як матеріал для формування КЧ учнів ПШ – це «живий», невігаданий текст, вони не є штучно насиченими словами і словосполученнями, які рідко зустрічаються у сучасному мовленні або й взагалі не вживаються. Усе це відчувається учнями, й така природність тексту має на них належний емоційний вплив та викликає зацікавленість до подальшої роботи.

Як приклад, хочемо навести уривок зі статті Miriam Pawel «Gavin Newsom, What Were You Thinking?»: «*The starkest example in California is the state's stumbles in performing the basic function of dispensing unemployment benefits. The state's jobless rate, which peaked in May at 16 percent, in October dipped below double digits for the first time since the spring (though the new spike in Covid cases seems sure to reverse that trend). As usual, the burden falls hardest on the poor and working class ...*» (Miriam Pawel, 2020).

Окрім лексичного, цей тип автентичності має ще й граматичний аспект, який може бути особливо значущим для публіцистичних текстів. Граматична автентичність тексту пов'язана з тим, що граматично та логічно правильно побудовані речення у тексті допомагають одразу формувати вміння використовувати ту чи іншу граматичну структуру без докладання певних зусиль.

Так, для ААТ періодичних он-лайн видань характерна стриманість у вираженні своєї думки: *If the last few years have seen a heartening* (Elizabeth Hotson, 2020). Широко вживаються дієслова узагальнюючого значення: *Given the year so far* (Elizabeth Hotson, 2020).

Знайомство з зазначеними вище та іншими мовними явищами, які можна зустріти в ААТ періодичних он-лайн видань, їх включення до «читацького багажу» учнів ПШ у подальшому зробить їх іншомовне спілкування більш стилістично адекватним, тобто таким, що відповідає не лише мовній системі, а й також мовленнєвим нормам та узусу, а мовленнєвий вплив – ефективним (Подосиннікова, 2002, с. 3).

Інформаційна автентичність пов'язана з тим, що ААТ періодичних он-лайн видань як матеріал для формування КЧ учнів ПШ містять сучасну, актуальну та здебільшого нову для старшокласника інформацію, яка має на меті привернути увагу, зацікавити свого реципієнта. Ця характеристика є важливою для текстів публіцистичного стилю так само, як і для художніх текстів: відбір текстів за тематикою та змістом відбувається відповідно до вікових особливостей та інтересів учнів, інформація проходить оцінку з погляду її значущості, ефективності, доступності для школярів. Текст можна вважати цікавим, насиченим та інформативним, якщо він викликає інтерес у читача або слухача та залучає до своєї співпраці (Наталин, 1999, с. 51).

Прикладом може бути інтерв'ю «Wesley Snipes on art, excellence and life after prison: 'I hope I came out a better person'» з інформаційного он-лайн видання «The Guardian»: «...*I'm not saying I believe it, I say. I'm simply asking if you think it's fair. Now his voice is calm and professorial. "This is part of the challenges that we as African Americans face here in America – these microaggressions. The presumption that one white guy can make a statement and that statement stands as true! Why would people believe his version is true? Because they are predisposed to believing the black guy is always the problem..."*» (Simon Hattenstone, 2020).

Ситуативна автентичність відбиває реальність поданої у тексті ситуації, яка стимулює інтерес учнів до культури, поведінки носіїв мови та їхнього способу мислення, створює природність дискусії. Ситуативно-автентичні тексти викликають інтерес і природну емоційну реакцію школярів, формують позитивне ставлення до предмета (Петрушова, 2018, с. 47). Сучасні періодичні он-лайн видання пропонують науково-популярні та публіцистичні тексти, що відображають цілий спектр різноманітних автентичних життєвих обставин, які віддзеркалюють реалії сучасного життя. Вони сприймаються учнями як такі, що покликані вирішувати життєві, а не методичні завдання.

Приклад ситуативної автентичності наявний у наведеному нижче фрагменті статті Edd Gent «Why reskilling won't always guarantee you a new

job»: «*For low-wage workers, it often comes down to simple logistics: being able to take time off work, or having a car to get to training classes. And because reskilling programs are often measured on their outcomes, they frequently screen candidates to select those most likely to succeed. That's not to say reskilling is a universally bad idea for individuals. Stefanie Lis, 28, was put on furlough from her restaurant job in Leeds during the pandemic, and used the time to study coding online. Three months later, she secured a paid internship with Manchester web development company Huddle, which has since turned into a job...*» (Edd Gent, 2020).

Реактивна автентичність пов'язана з тим, що на будь-що почуте особистість має певну реакцію. ААТ періодичних он-лайн видань як матеріал для формування КЧ учнів ПШ здатні викликати в учня емоційний, розумовий і мовний відгук саме тими шляхами, які є притаманними культурі носіїв мови (Подосиннікова, Огієнко, 2020).

Реактивна автентичність текстів може забезпечуватися різноманітними засобами. Наявність у тексті вигуків (*Wow, Oh*), питань (*So how can you trigger your own state of flow?!*) (Elizabeth Hotson, 2020), підсилювальних конструкцій (*It does take a lot of time!*), оцінних слів (*great, terrible, brilliant*) надає йому виразність, емоційну забарвленість, викликає інтерес у читача (Петрушова, 2018, с. 47).

Автентичності оформлення варто віднести окреме місце у характеристиці ААТ періодичних он-лайн видань як матеріалу для формування КЧ учнів ПШ. Адже оформлення текстів у більшості випадків привертає увагу, зацікавлює та встановлює зв'язок з реальністю (Петрушова, 2018, с. 47).

Доречним може слугувати приклад автентичного матеріалу – фрагмент статті «How to Reopen the American Mind» із щоденної американської газети «The New York Times»: «*Looking back, Bloom got some things right. He accurately foresaw the fate awaiting humanities departments that neglected the fundamental questions: Is there freedom? Is there punishment for evil deeds? What is a good society? How should I live? These were the questions that had always*

attracted the best students to humanities departments. What did professors expect to happen when they informed those students that the texts humanists had pored over for millenniums were nothing more than vectors of ideology and oppression? Who could blame these students for transferring into economics or computer science — as so many now have?» (Jon Baskin and Anastasia Berg, 2020).

У зазначеному вище зразку статті наявні риторичні питання на такі теми, які повністю відповідають назві. У процесі читання таких статей в учнів ПШ формується прямий зв'язок між комунікативними ситуаціями, змістом спілкування та іноземною мовою, що сприяє запобіганню інтерференції рідної мови.

Можна навести як ще один приклад фрагмент статті під назвою «*Outside entertainment options are now limited. Time to dust off the board games*» з газети «*The Guardian*»: «*...As a child, my family would make an annual visit to a beach house in Cumbria (six converted and connected railway carriages). In the evenings, games of Monopoly would be conducted with a view of high tide – as though the sea, too, wanted to play. With an early bedtime, half-finished games would be put away overnight to be returned to the next evening. I cheated every time, stashing pink notes before recommencing. Nothing was said, but I am sure everyone knew...*» (Hannah Jane Parkinson, 2020).

Як фрагмент, так і повністю вся стаття є ефективним матеріалом для формування КЧ учнів ПШ, адже під час читання старшокласники можуть проаналізувати не лише використання слів, але і зробити висновки щодо ігор закордоном, що на нашу думку, є важливим для всебічного розвитку особистості учня ПШ.

Таким чином, спектр характеристик ААТ періодичних он-лайн видань як матеріалу для формування КЧ є широким і має суттєвий методичний потенціал.

Вважаємо, що реалізацію розглянутих аспектів автентичності у конкретному тексті слід брати до уваги при відборі ААТ періодичних он-лайн

видань як матеріалу для формування КЧ в учнів ПШ (Подосиннікова, Огієнко, 2020).

Як було зазначено у попередньому пункті, тематика для обговорення у 10-11 класах порівняно з попереднім ступенем навчання є більш серйозною, такою, що актуалізує нагальні соціально важливі теми, які змушують аналізувати, висловлюватися з приводу проблеми та є рушійною силою до розвитку критичного мислення. Відповідно, у ПШ висувають певні вимоги до іншомовних текстів для формування КЧ. Тексти повинні мати такі характеристики: «1) висока пізнавальна цінність, науковість їх змісту; 2) будуватися на фактичному матеріалі про країну та її народ, мова якого вивчається, а також включати відомості з найрізноманітніших галузей людських знань (науково-популярні тексти); 3) відповідність змісту текстів віковим особливостям та інтересам учнів; тексти повинні відповідати інтелектуальному рівню розвитку учнів, бути значущими для них, задовольняти їх емоційні та пізнавальні запити; 4) виховний і розвивальний потенціал текстів; тексти повинні сприяти формуванню морально-етичних якостей читача; 5) наявність різних форм мовлення: діалогічного мовлення і монологічного мовлення та різні типи текстів, що функціонують у ситуаціях реального спілкування» (Ніколаєва та ін., 2015, с. 379-380).

Автентичні тексти періодичних он-лайн видань відповідають викладеним вимогам і мають високий потенціал щодо забезпечення мотивації та змістовності читання.

Наведемо приклади назв і фрагментів змісту відповідних текстів. Стаття «How to Reopen the American Mind» з он-лайн видання «The New York Times»: «...In 1987, the University of Chicago professor Allan Bloom published “The Closing of the American Mind”, which became a surprise best seller. Bloom and his conservative champions emphasized the university as a refuge from society, where America’s future elites could be initiated into the Great Books tradition. In what became a national debate, this view drew responses from liberal critics who railed against the Great Books tradition as a vestige of elitism and oppression that needed

to be discarded if humanities departments were to fulfill their democratic mission...»
(Jon Baskin and Anastasia Berg, 2020).

Таким чином, можна зробити висновок, що читання ААТ періодичних он-лайн видань допомагає у подальшому вивченні АМ учнів ПШ, розвиває критичне мислення учнів, допомагає глибше усвідомити особливості системи АМ. При опрацюванні ААТ періодичних он-лайн видань учень отримує інформацію, яка формує його світобачення, світогляд, збагачує країнознавчими знаннями про звичаї, традиції, історію, культуру, побут країни, мову якої він вивчає. Активна розумова робота, яка виконується читцем з метою розуміння і засвоєння змісту тексту, допомагає розвивати критичне мислення, мовну здогадку, самостійне подолання мовних (інколи й мовленнєвих) та смислових труднощів, прищеплює інтерес до оволодіння АМ.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Компетентність у читанні розглядається методикою навчання іноземних мов і культур як «здатність читати ААТ різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту в умовах опосередкованого спілкування». Складовими компетентності у читанні виступають вміння, навички, знання, а також комунікативні здібності, а саме – здібності до читання.

До **комунікативних здібностей** читання варто віднести адекватну реакцію читача на прочитане; вміння засвоювати прочитане й надалі застосовувати отримані у процесі читання відомості у реальних ситуаціях; задоволення своїх читацьких інтересів; удосконалення умінь усного та писемного мовлення; пошук необхідної інформації і т.ін.

Під час навчання різним видам читання, перш за все варто враховувати формування умінь розуміння прочитаного, вилучати основну інформацію, без цього читання іноземною мовою не несе ефективності та не є комунікативним. Важливе значення при навчанні читання учнів ПШ відіграють **психолінгвістичні чинники**, які можуть полегшувати або ускладнювати розуміння прочитаного. Допомагають у визначенні рівня розуміння об'єктивні чинники. До першої групи об'єктивних факторів відносяться фактори, які містять інформаційну насиченість тексту. Друга група чинників пов'язана з його композиційно-логічною структурою.

Вважаємо доречним виділити наступні аспекти **лінгвометодичного потенціалу** ААТ періодичних он-лайн видань як матеріалу для формування КЧ в учнів ПШ: інформаційна насиченість, емоційний потенціал, естетичний потенціал, вокабулярно-стилістичний потенціал, усномовленневий потенціал, соціокультурний потенціал.

Читання ААТ періодичних он-лайн видань має важливу мотиваційну, лінгвістичну, екстралінгвістичну базу для вивчення іноземної мови у ПШ на рівні вимог програми. Статті, репортажі або інтерв'ю різних ААТ періодичних он-лайн видань стимулюють в учнів інтерес до читання автентичних текстів,

забезпечують зацікавленість, емоційно-позитивне ставлення до їх читання, таким чином, відбувається задоволеність у потребі нової, цікавої, емоційно-забарвленої інформації, з'являється відчуття задоволення від усвідомлення своєї здатності читати автентичні англомовні тексти, підтримувати прагнення до розширення знань про країну, стиль життя, побут та традиції, країни, мова якої вивчається.

Лінгвометодичний потенціал ААТ періодичних он-лайн видань є суттєвим і вдалим матеріалом для формування КЧ учнів ПШ.

РОЗДІЛ 2. ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЧИТАННІ НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНИХ АВТЕНТИЧНИХ ТЕКСТІВ ПЕРІОДИЧНИХ ОН-ЛАЙН ВИДАНЬ В УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ

2.1. Критерії відбору англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань для формування компетентності у читанні в учнів профільної школи

У цьому пункті буде розглянуто критерії відбору ААТ періодичних он-лайн видань для формування КЧ в учнів ПШ.

Як було зазначено вище, робота з автентичними текстами відіграє важливу роль у розумінні культури країни, мова якої вивчається, у створенні мотивації вивчення АМ, забезпеченні взаємозв'язку навчання із життям, стимуляції інтересу до змісту навчання на уроці АМ та розширення кругозору учнів. Саме тому ААТ періодичних он-лайн видань є ефективним засобом формування англомовної КЧ в учнів ПШ, який варто систематично та науково обгрунтовано використовувати на уроках АМ у старших класах.

Через надмірну кількість інформації, що міститься у мережі Інтернет, зростає актуальність для методики викладання АМ проблеми відбору джерел та формування вмінь пошуку достовірної інформативної інформації про країни мови, що вивчається (Безвін, 2018, с. 85). Відповідно, формування КЧ в учнів ПШ потребує детального з'ясування критеріїв відбору ААТ періодичних он-лайн видань.

Такі дослідники, як Н. Ф. Бориско (1999), В. В. Черниш (2001), С. К. Фоломкина (Фоломкина, 2005), О. В. Бирюк (2006), І. Ю. Голуб (2010), Ю. І. Трикашна (2013), Ю. В. Британ (2014) займалися питанням відбору матеріалів для навчання АМ та вони зазначають, що критеріями «відбору навчального матеріалу є основні ознаки, що стосуються змісту, структури й обсягу повідомлень, за допомогою яких оцінюється поданий матеріал з метою

його використання або невикористання у якості навчального матеріалу відповідно до цілей навчання, розподіляючи при цьому їх на кількісні та якісні» (Романюк, 2011; Сисоєв, 2008).

У свою чергу, О. В. Бирюк рекомендує відбирати джерела для використання, які: 1) «містять тексти публіцистичного стилю автентичних періодичних видань (так, добір текстів продемонстрований дослідницею з номерів сучасних авторитетних англomовних газет і журналів за останні п'ять років, зокрема, The Times, The Independent, The Guardian, The Observer, Daily Mirror, New York Times, Newsweek, English Learner's Digest, What's On)» (Бирюк, 2006, с. 78); 2) «відповідають критеріям надійності, достовірності та змістовності» (Бирюк, 2006, с. 74).

Ю. В. Романюк (2011) виокремлює чотири групи критеріїв відбору матеріалів за якісними характеристиками: «предметно-наукові (новизна, інформаційна цінність); лінгвостилістичні (критерій різноманітності типів та жанрів текстів; критерій представленості фахової лексики з галузі знань); методичні (адаптивності та доступності навчальних матеріалів, відповідності типу тексту виду читання та критерій автентичності текстів); особистісно орієнтовані (критерій відповідності професійним потребам студентів, критерій практичної цінності інформації, критерій смислової синонімічності текстів)».

Відбір текстів для читання на будь-якому ступені навчання є важливим, тому що в значній мірі саме від текстів залежить ефективність процесу навчання читання.

Для того, щоб формування КЧ в учнів ПШ було продуктивним, вважаємо можливим запропонувати наступні **критерії відбору текстів періодичних он-лайн видань:**

- 1) критерій автентичності;
- 2) критерій інформативності;
- 3) критерій новизни;
- 4) критерій тематичності;

- 5) критерій відповідності особистості учнів;
- 6) критерій візуального оформлення текстового матеріалу.

Розглянемо запропоновані критерії докладніше.

1. **Автентичність**, тобто оригінальність текстів, що написані носіями мови. Доцільно використовувати під час навчання англomовні тексти, у яких інформація є оригінальною, а не перекладною.

2. **Інформативність** є визначальною та важливою, адже кожен текст містить певну кількість інформації, яка необхідна для засвоєння реципієнтом. Автентичний текст має містити інформативність, яка може виявлятися через новизну та практичну корисність, тому що все це сприяє ефективному засвоєнню матеріалу учнями ПШ.

3. **Новизну** інформації, яку містить текстовий матеріал, не можна недооцінювати, тому що саме за допомогою неї підвищується рівень мотивації та зацікавленість учнів до предмету.

4. **Тематичність** зумовлює певні обмеження у відборі англomовних текстів для формування КЧ в учнів ПШ, які пов'язані з вимогами програми.

5. **Відповідність особистості учнів** – це критерій, згідно якого під час відбору текстового матеріалу необхідно зважати на рівень набутих знань учнів, їх вікові особливості, інтереси та потреби. Тексти повинні бути емоційно насиченими, пізнавальними та цікавими.

6. **Візуальне оформлення текстового матеріалу** – бажано, щоб ААТ періодичних он-лайн видань для формування КЧ в учнів ПШ супроводжувалися засобами наочності (малюнки, ілюстрації, схеми, плани, графіки, таблиці, тощо), які можна використовувати у якості орієнтирів-підказок для подальшого відтворення змісту. Вони сприяють смисловій здогадці, розвивають критичне мислення, пробуджують в учнів увагу та інтерес до змісту, допомагають утримувати в пам'яті послідовність викладених у тексті ідей, думок, фактів, покращують точність і повноту розуміння.

7. Надійність джерела текстового матеріалу – варто звертати увагу на джерело інформації, матеріал саме періодичних он-лайн видань необхідно відбирати з так званих «якісних» видань, які відповідально та збалансовано ставляться до фактів і думок, що презентовано на їх сторінках, не надають фейкової інформації.

Вважаємо можливим використовувати такі **критерії відбору періодичних он-лайн видань** як джерела ААТ матеріалу для формування КЧ в учнів ПШ: «автентичність; доступність; функціонально-цільова обумовленість; достовірність розміщеної інформації; актуальність; місце в рейтингах популярності» (Безвін, Подосиннікова, 2019, с. 114).

Доцільно користуватися матеріалами ААТ, які відібрано з таких сайтів періодичних он-лайн видань, що мають соціально успішну освічену цільову аудиторію (так званий «середній клас»), розкривають універсальну тематику, містять сумлінно підготовлений і різноманітний матеріал високої інформаційно-змістової та мовленнєвої якості (інтерв'ю з відомими особами, новинні та аналітичні статті, тощо), наприклад: веб-сайт <http://breakingnewsenglish.com>, «NBC News», «BBC News», веб-сайти газетних видань «The New York Times», «The Guardian», тощо (Безвін, Подосиннікова, 2019, с. 114).

Для розкриття специфіки застосування ААТ періодичних он-лайн видань на уроках АМ, варто звернути увагу на методичні можливості використання періодичних он-лайн видань як на даному етапі найпоширеніших та найдоступніших навчальних послуг мережі Інтернет. Так як зараз Інтернет займає більшість часу людей, для старшокласників веб-сайти є гарною платформою для вивчення АМ. Подання інформації на таких сайтах періодичних видань має цікаву, інколи незвичайну форму, що може викликати певну зацікавленість до матеріалу. На відміну від підручників, сучасні ААТ періодичних он-лайн видань містять автентичні тексти, які наповнені сучасним сленгом та фразами, які активно використовуються у повсякденні, вони створені носіями мови, і завдяки цьому, учні ПШ долучаються до

культури країни. Також, платформа Інтернету має більший вплив на психологію учнів. Якщо подати однакові тексти в підручнику і на періодичному он-лайн виданні, ефективність матиме текст із англомовного видання, адже підручники вже не є головним знаряддям інформації і зацікавлюють менше.

Уже багато років, найпопулярнішим сайтом новин у Великобританії є Інтернет-портал новин від BBC Сервіс *BBC News*. Щотижня ним користується приблизно 14 мільйонів користувачів. Зацікавленість до цього сайту зростає, тому що на його сторінках свіжі новини та репортажі з усього світу. Класифікація статей за тематикою, географічним положенням, оформленням полегшують процес знаходження необхідної інформації. Сервіс *BBC News* буде доречним при підготовці до уроку, тому що на сайті наявно багато ААТ періодичних он-лайн видань, які допоможуть збільшити, поглибити вмінь читання в учнів ПШ (Олійник, Афанасьєва, 2013, с. 219).

Використання цього сайту є цікавим та ефективним, адже всі англомовні статті мають переклад і містять вправи після неї. Також у більшості статей наявний граматичний коментар. На сайті статті поділені відповідно до теми, рівня розуміння. Тому використання є ще більш легшим та простішим. Ще однією перевагою є розміщення на сайті короткометражних серіалів англійською мовою з додатковою функцією субтитрів, які озвучуються носіями мови. Така інтеграція аудіювання та читання є корисною та ефективною для глибинного розуміння АМ.

Для того, щоб робота на уроці була невимушеною, легкою та якісно зробленою, хочемо навести перелік англомовних веб-сайтів, які доречно використовувати у роботі вчителя ПШ:

Англомовні веб-сайти газетних та журнальних видань:

1. Британські:

- Financial Times <http://www.ft.com/world/uk>
- The Times <http://www.thetimes.co.uk/tto/news/>
- Telegraph <http://www.telegraph.co.uk/>

- The Guardian <http://www.theguardian.com/uk>
- The SundayTimes <http://www.the.sundaytimes.co.uk/sto/>
- 2. Американські:
  - The New York Times <http://www.nytimes.com/>
  - The Wall Street Journal <http://europe.wsj.com/home-page?refresh=on>
  - The Washington Post <http://www.washingtonpost.com/?reload=true>
  - USA Today <http://www.usatoday.com/>
  - New York Daily News <http://www.nydailynews.com/>

Таким чином, перераховані вище критерії роблять ААТ цінним матеріалом для навчання читання, який відтворює реальну картину світу, вербальний менталітет народу, мова якого вивчається.

2.2. Типологія англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань

У даному пункті буде розглянута типологія ААТ періодичних он-лайн видань в учнів ПШ.

Характер текстів, їх зміст, інформативність, насиченість мовними засобами, цікавий сюжет та т.п. відіграє важливе значення для формування умінь читання. Виходячи з якості текстового матеріалу можемо говорити про мотивацію читацької діяльності учнів. Завдяки змісту текстів можна встановити ставлення учнів до читання, а також з'ясувати та розв'язати ті освітні та виховні завдання, які ставляться перед АМ як навчальним предметом. З іншого боку, характер самого процесу читання встановлює структурно-сміслові та мовні особливості текстів.

Перед іншомовними текстами для читання постають певні вимоги, а саме: «пізнавальна цінність текстів, науковість їх змісту. Тексти мають будуватися на фактичному матеріалі про країну та її народ, мова якого вивчається, а також включати відомості з найрізноманітніших галузей людських знань (науково-популярні тексти); відповідність змісту текстів

віковим особливостям та інтересам учнів. Ці тексти повинні відповідати інтелектуальному рівню розвитку учнів, бути значущими для них, задовольняти їх емоційні та пізнавальні запити; виховний та розвиваючий потенціал текстів. Такі тексти повинні сприяти формуванню морально-етичних якостей читача; наявність різних форм мовлення: діалогічного мовлення і монологічного мовлення та різні типи текстів, що функціонують у ситуаціях реального спілкування» (Борецька, 2012). Тексти для читання АМ мають ефективність лише тоді, коли виконують цілу низку функцій, які сприяють успішному оволодінню цією мовою.

Для формування КЧ у ПШ зазвичай використовуються ААТ. Зразками реальної комунікації виступають саме автентичні тексти – статті. Типами статей періодичних он-лайн видань для формування КЧ у ПШ є передова стаття, теоретико-пропагандистська стаття, інформаційна стаття, загально-дослідницька стаття та практико-аналітична стаття.

Під автентичним матеріалом розуміємо текст, «написаний одним носієм мови для іншого носія мови або реальної аудиторії з певною комунікативною метою» (Демченко, 2011). Але через стрімке зростання впливу інформаційних та комунікативних технологій та високим статусом англійської мови, як міжнародної поняття «автентичності» значно збагатилося. На сьогоднішній день, автентичний матеріал став набагато ближчим та доступнішим слухачеві, адже він має комунікативну мету, але автор не завжди може бути носієм мови. Автентичність – це мета, задля досягнення якої кожен має працювати свідомо та постійно. Перш за все, маємо зазначити, що навчальні матеріали повинні відповідати автентичній комунікативній меті тексту, досягнення якої можливе за допомогою виконання відповідного комунікативного завдання. Використання статей як стимулу для роздумів та обговорення являється більш важливою та ефективною вправою та більш автентичною, ніж традиційна практика використання тексту для детального розбору та перекладу.

Таблиця 2.2.

Типологія публіцистичних текстів

Тип тексту	Комунікативна функція	Комунікативна мета	Тип завдання
Інформаційні тексти	інформативна	передати інформацію	виокремлення фактів, переведення матеріалу в інший дискурс, аналіз тексту, пошукова робота з текстом
Інформаційні тексти	переконуюча	переконати (покупка, точка зору, дія)	відгук на прочитаний матеріал, аналіз тексту, пошукова робота з текстом
Аналітичні тексти	інструктивна	надати інструкції для певних дій	відгук на прочитаний матеріал, аналіз тексту, пошукова робота з текстом
Аналітичні тексти	провокативна	провокувати емоційну, інтелектуальну, кінестетичну реакцію	відгук на прочитаний матеріал, аналіз тексту, пошукова робота з текстом
Контактно-встановлювальні тексти	інтерактивна	взаємодіяти	виокремлення фактів, відгук на прочитаний матеріал, пошукова робота з текстом, переведення

			матеріалу в інший дискурс
Контактно-встановлювальні тексти	захоплююча	захопити уяву/емоції	аналіз тексту, відгук на прочитаний матеріал, пошукова робота з текстом, доповнення тексту, переведення матеріалу в інший дискурс
Контактно-встановлювальні тексти	вимоглива	потребувати певної дії	відгук на прочитаний матеріал,

Оригінальний підхід до класифікації публіцистичних жанрів був запропонований професором Е. І. Проніним. Дослідник створив розгорнуту типологічну модель журналістських жанрів, зіставивши їх за двома параметрами: за предметом підходу до відображення реального процесу соціальної практики (реалії, позиції, абсурди, шедеври, думки, контакти, рішення, ефекти) і за рівнем осмислення предмета відображення (оповіщення, орієнтування, корекція, символізація) (Засурский, Пронина, 1990, с. 23).

Незважаючи на те, що при такому підході вдалося встановити відповідності між жанрами різного об'єму і з різною цільовою установкою, дана концепція не отримала широкого розповсюдження.

Надалі були виведені і уніфіковані ознаки, на яких базується публіцистичний жанр - це предмет відображення, цільова установка і методи дослідження предмета. Відповідно з цими ознаками теоретики журналістики М. Н. Кім і А. А. Тертичний здійснюють функціональний поділ жанрів періодичної преси на три групи: інформаційні, аналітичні та художньо-публіцистичні (Ким, Тертычный, 2011). Під інформаційними жанрами

розуміються тексти-носії оперативної інформації, що дозволяють аудиторії здійснювати постійний моніторинг найбільш значущих подій в тій чи іншій сфері діяльності. Інформаційні жанри відрізняє точність, ясність, стислість подачі. До них відносяться: замітка, репортаж, питання-відповідь, інтерв'ю, анонс, бліц-опитування та ін. Аналітичні жанри мають на увазі аналіз, дослідження і тлумачення подій, що відбуваються, процесів або ситуацій. Серед аналітичних жанрів виділяють аналітичну кореспонденцію, аналітичне інтерв'ю, аналітичне опитування, бесіду, коментар, моніторинг, рейтинг, рецензію, огляд, аналітичну статтю і ін. Художньо-публіцистичні жанри, що представляють собою образне відображення і глибоке авторське узагальнення дійсності, характеризує підвищена вимогливість до мови і емоційна насиченість текстів. Нарис, фейлетон, памфлет, пародія, сатиричний коментар, епітафія, жарт - найбільш поширені представники даної групи жанрів (Садовая, 2015, с. 156).

Окремого розгляду заслуговує концепція Г. В. Лазутіна і С. С. Распопової по відношенню до класифікації жанрів публіцистики. Дослідники співвідносять поняття «жанр» ні з текстом, а з «цілісним поданням про творчу діяльність», розглядаючи його як «вид певного роду творчості, зазначений стійкими особливостями не тільки на рівні продукту (текст), але і на рівні способу діяльності» (Лазутіна, Распопова, 2011, с. 12). Взявши за основу виділення жанрів два критерії: предмет відображення і потреби суспільства, вчені пропонують розрізняти: новинну журналістику (дає оперативне знання про зміни дійсності: коротка і розширена новинні замітки, репортаж, критична замітка «Гострий сигнал»), проблемно-аналітичну журналістику (виявляє і досліджує проблемну ситуацію, привертає до неї увагу громадськості: огляд, коментар, кореспонденція, стаття), очеркову журналістику (група жанрів, орієнтована на задоволення суспільної потреби в оперативному знанні про реальних відносинах людей, про ціннісні орієнтації, про домінуючих поведінкових тенденції: життєва історія, замальовка), сміхову журналістику (за допомогою сміху робити очевидними виникають в дійсності

безглуздості, спонукаючи суспільство звільнитися від них: гумористики - розіграш, байка, жарт, сатирична замітка, фейлетон), культурно-просвітницьку журналістику (вид діяльності, який взяв на себе обов'язок «перекладу» найважливіших компонентів культурного шару суспільного життя на мову масової аудиторії і виявлення їхнього змісту: рецензія, науково-популярна стаття), інтерактивну журналістику (результатом даного виду діяльності є продукт співтворчості журналіста та аудиторії, що відображає думки співавторів про дійсність і її конкретні реалії через що виник контакт: огляд листів, питання-відповідь, інтерв'ю, бесіда, круглий стіл, ток-шоу).

Отже, як висновок можемо зазначити, що різні типи ААТ періодичних он-лайн видань повинні сприяти формуванню морально-етичних якостей читача. Тексти для читання АМ мають ефективність у взаємовиконанні цілої низки функцій, які сприяють успішному оволодінню цією мовою.

2.3. Етапи формування вмінь читання англomовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань як матеріалу для формування компетентності у читанні учнів профільної школи

Формування вмінь читання має на меті здобути учнями знання, сформувати навички та розвивати уміння читання, а також удосконалити психофізіологічні механізми читання. Під набуттям знань розуміємо оволодіння мовними, країнознавчими й лінгвокраїнознавчими знаннями. Сформувати автоматизовані складники читання допомагає формування навичок читання (техніка читання, лексичні та граматичні). Формування умінь читання уможливорює розвиток здатності учня проникати до смислу тексту з різними рівнями його розуміння (Борецька, 2012). Вдосконалення психофізіологічних механізмів читання передбачає зростання конкретних характеристик мовлення, можливого прогнозування, примноження обсягу довготривалої й короткочасної пам'яті, зменшення часу внутрішнього промовляння.

Під час навчання АМ у ПШ необхідно сформувати вміння читання на комунікативно достатньому рівні, з тим щоб учні могли розуміти: а) основний зміст нескладних автентичних текстів, б) досягти повного розуміння складніших за змістом і структурою текстів різних жанрів: суспільно-політичних, науково-популярних, художніх (адапованих). Учням з допомогою вчителя необхідно вміти користуватися двомовними словниками та різними довідковими матеріалами. Досягнення цих цілей відбувається поетапно. «На першому етапі основним завданням є розвиток навичок техніки читання уголос і про себе/мовчки і досягнення швидкості читання» (Борецька, 2012). На другому етапі основним завданням є навчити учнів читати вголос і про себе вже складніші тексти і більше пізнавального характеру, що представлені в підручнику або ж в ААТ періодичних он-лайн виданнях. Учні мають навчитися здогадуватися про значення незнайомих слів з контексту, на основі співзвучності зі словами рідної мови. «Для визначення значення незнайомого слова використовується морфологічний або структурно-смісловий аналіз» (Борецька, 2012). У процесі читання тексту, учні повинні зрозуміти, осмислити основний зміст і важливі деталі. Учителю необхідно ставити нові завдання, якщо виникає необхідність у повторному читанні. Прикладом може бути вилучення з тексту додаткової інформації або прочитати текст з більшою швидкістю або з іншою інтонацією та ін. Темп читання про себе у старших класах повинен бути кращим від читання вголос. Використання перекладу, лексичного, граматичного, структурного і смислового аналізу доречно використовувати для подолання труднощів розуміння тексту. На даному етапі учні вчать самостійно користуватися двомовним словником. На третьому етапі учням необхідно вміти читати без словника для отримання головної інформації, або зі словником – для повного розуміння змісту тексту, «що включає до 6% незнайомих слів.» (Борецька, 2012). Задля формування КЧ в учнів ПШ використовуються нескладні ААТ, які містяться у підручниках або ж в ААТ періодичних он-лайн видань, вже більш серйозної тематики. Учні старших класів ПШ мають

оволодіти навичками анотування тексту, іншими словами, вміти стисло передати зміст прочитаного в усній чи письмовій формі; реферування, тобто виділити в тексті нову інформацію та головні думки/ідеї; рецензування (вміти висловлювати власну думку, оцінювати зміст тексту в усній чи письмовій формі). Щоб сформувати складники вмінь читання та вдосконалити психофізіологічні механізми, треба використовувати цілісну систему вправ (Борецька, 2012).

Вважаємо доцільним звернути увагу на існуючі види читання (ознайомлювальне, переглядове, вивчаюче) та на комунікативну мету читання, адже все вище зазначене зумовлює кількість і тип/вид вправ для формування КЧ. Не зважаючи на вид читання, робота з текстом має відбуватися у три етапи і зберігати свою структуру (див. табл. 2.3.).

Таблиця 2.3.

Етапи роботи з текстом для читання

Назва етапу	Мета етапу	Зміст етапу
Дотекстовий	аналіз мовних і смислових труднощів тексту; введення у проблему / галузь науки;	Виконання вправ.
Текстовий	формулювання комунікативної інструкції; читання тексту;	Слухання / читання комунікативної інструкції; читання тексту
Післятекстовий	контроль розуміння тексту; обговорення змісту прочитаного тексту; навчання смислової переробки інформації тексту	Виконання вправ.

Варто звернути увагу, що серед наведених вище етапів роботи з текстом головну роль відіграє комунікативна інструкція, іншими словами, текстовий етап, яка містить чітко поставлене завдання для орієнтування учнів на повне й свідоме осмислення інформації. Адже таке завдання допомагає організувати увагу й мислення учня, сприяє кращому запам'ятовуванню. «Психологи свідчать, що правильна й точна настанова підвищує ефективність сприймання на 25%» (Борецька, 2012).

Запорукою якісного опрацювання матеріалу є систематична робота з нескладними текстами англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань. Зазначені види читання з різними комунікативними цілями здійснюються в умовах уже сформованих навичок читання. Хочемо більш детально визначити, що робота з текстом на уроці АМ включає чотири етапи, три з яких є обов'язковими, а наявність четвертого етапу зумовлюється ступенем навчання, видом читання і практичними цілями уроку.

Зміст етапу залежить від комунікативного типу читання.

I. Дотекстовий етап.

Дотекстовий етап має на меті активізувати загальні знання з проблеми, що наявна в тексті, проаналізувати мовні і смислові труднощі, що зможуть полегшити подальше сприйняття змісту, сформулюють комунікативну установку на читання тексту.

1. Перш за все, завданням вчителя є спрямування уваги учнів на читання та розуміння тексту перед їхнім самостійним опрацюванням нового тексту. Це може бути повідомленням деяких фактів із життя або творчої діяльності письменника, учитель може назвати проблему/основні питання, що розглядаються у тексті. Важливо поставити питання, які пов'язані з темою, яка розглядається. Наприклад, які книжки цього автора були прочитані, що відомо їм з проблеми, яка висвітлюється (див. ДОДАТОК Г, вправа 2).

2. Наступним завданням є виконати підготовчу роботу до читання тексту. Для того, щоб не виникали мовні та смислові труднощі розуміння

тексту, на цьому етапі варто виконати передтекстові вправи. Доречно буде використати роботу такого характеру: (див. ДОДАТОК Г, вправа 3).

- Опрацювання вимови географічних назв, власних імен. Виконуються імітативні вправи, слова записуються на дошці (картках) з транскрипцією.
- Прочитання назви тексту і визначення, про кого або про що буде йти мова в даному тексті.
- Опрацювання складних граматичних структур: аналіз, переклад.
- Поглянути на фотографію (графік, карикатуру, малюнок) і зробити певні власні припущення щодо змісту тексту.
- Скласти історію, за допомогою використання ключових слів або словосполучень з тексту.

II. Текстовий етап.

Другим етапом є **текстовий**, який передбачає своєрідну презентацію-читання тексту. Поставлені завдання, мають залежати від мети самого читання: або ж це вивчаюче читання з повним розумінням тексту, або ознайомлювальне з розумінням і виділенням головного змісту, або переглядове/вибіркове читання з розумінням інформації, яку треба виокремити з одного або декількох текстів. Можна використовувати такі завдання на текстовому етапі: (див. ДОДАТОК Г, вправа 4).

1. Після прочитання тексту, необхідно ознайомити учнів із запитаннями/завданнями до тексту, на які вони мають дати відповідь.
2. «Читання тексту про себе з метою розуміння основного змісту (час опрацювання тексту регламентується вчителем залежно від обсягу і складності тексту)» (Борецька, 2012).

III. Післятекстовий етап. Контроль розуміння прочитаного шляхом виконання післятекстових вправ.

Післятекстовий етап слугує певною перевіркою розуміння тексту, тобто обговорення змісту прочитаного та навчання смислової переробки інформації тексту. Вправи повинні спрямовуватися на контроль розуміння

тексту й розвиток умінь усного мовлення. Вони мають на меті побудову власних усних міркувань учнів з опорою на текст і власний життєвий досвід (Мневець, 2015). Варто використовувати групові та індивідуальні форми роботи для розвитку усного мовлення, адже вони мають спонукати учнів до вдумливого читання, оскільки після нього має бути осмислення прочитаного та цікава розмова. Показником гарного мовлення учнів є логічність, достатня інформативність, доказовість, висловлення особистого ставлення до змісту прочитаного. Для досягнення такого результату, необхідно ретельно підбирати комунікативно-спрямовані завдання. Ми переконані в тому, що виконання вправ і завдань має бути інформативним і цікавим для учнів, під час опрацювання тексту, бо результатом можуть бути змістовні проекти та дискусії після читання.

На післятекстовому етапі можемо запропонувати виконання таких завдань: (див. ДОДАТОК Г, вправа 5).

- Виберіть із поданих відповідей на питання правильну відповідь (тестові завдання).
- Заповніть пропуски в тексті із запропонованих вище слів.
- Знайдіть у тексті підтвердження того, що ... .
- Сформулюйте питання, які висвітлюються в тексті, складіть діалог у вигляді інтерв'ю;
- Напишіть листа (листівку, e-mail) і висловіть власне бачення проблеми тексту.
- З'єднайте правильно початок і кінець поданих речень;
- Подайте власну характеристику головних героїв, висловіть своє ставлення до них.
- Доведіть, що ... .
- Складіть рекламу прочитаного тексту.
- Зробіть ілюстрації до тексту, прокоментуйте.
- Складіть список питань, які б ви хотіли поставити авторові тексту з даної проблеми.

- Відповіді на запитання вчителя стосовно головної інформації тексту (короткі або повні відповіді).
- Вправи на знаходження вказаних учителем ідей, думок, фактів. Такі вправи допомагають перевірити вміння орієнтуватися у тексті, наприклад, швидко знайти і прочитати речення, в якому називаються головні персонажі (місце дії, час, характеристики персонажів, причини та наслідки дій і т. і.) (Борецька, 2012).

IV. Завершальний етап роботи з текстом.

Даний етап включає в себе:

- «підготовку до переказу тексту: – складання плану розповіді; – вибір з тексту слів/словосполучень/фраз для використання у власних висловлюваннях.
- переказ тексту з вираженням свого ставлення до проблеми, персонажів, їх дій, оцінка тексту. Після читання учнями повідомлення учитель обов'язково перевіряє його розуміння. Під час виконання вправ одночасно розвиваються комунікативні здібності учнів до читання. Крім того, важливе значення для формування КЧ має володіння учнем навчальними й комунікативними стратегіями» (Борецька, 2012).

Отже, необхідність вміти працювати з іншомовним текстом є важливим фактором всебічного розвитку учня. Ці вміння сприяють підвищенню культури мовлення, сприяють розвитку критичного мислення, збагачують словниковий запас учнів, допомагають долучитися до корисної інформації, навчитися працювати з джерелами. На сучасному етапі розвитку, можливість вільного доступу до автентичної інформації робить читання АМ легшим, простішим та доступним для кожного засобом комунікації; допомагає сприяти внутрішній мотивації навчання учнів і є фундаментом для випускників шкіл у подальшій професійній діяльності (Мневець, 2015).

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

У другому розділі розглянуто ряд теоретичних питань щодо психолого-методичної характеристики етапів формування КЧ в учнів ПШ, систематизовано критерії відбору ААТ, етапи формування вмінь читання та проаналізовано їх типологію. На основі вище зазначеного було відібрано ААТ періодичних он-лайн видань для практичної частини роботи, наведені власні критерії відбору ААТ для формування КЧ.

Розглянуто існуючі критерії відбору ААТ періодичних он-лайн видань для формування КЧ, додано власні критерії відбору ААТ періодичних он-лайн видань.

Проаналізовано існуючі етапи формування вмінь читання. Серед головних етапів навчання читання виділяють етапи роботи з текстом і різні технології отримання інформації з тексту. До основних етапів роботи відносяться: передтекстові, текстові і післятекстові. Ці етапи є базою під час навчання читання учнів профільної школи, адже вони містять загальну систему роботи з різними типами ААТ. Використання автентичних матеріалів є основним засобом формування іншомовної комунікативної компетентності школярів, зокрема міжкультурної.

Також не можемо залишити поза увагою типологію ААТ періодичних он-лайн видань в учнів ПШ, адже при виборі завдань до прочитаних текстів маємо спиратися на типологію текстів, щоб читання мало ефективність і значущість.

Зазначені дослідження демонструють методичні основи навчання читанню, які містять зміст, завдання цього виду мовленнєвої діяльності. На базі проаналізованої літератури, можемо зробити висновок, що читання розглядається, як вид мовленнєвої діяльності, що використовується учнями профільної школи у процесі їх професійного становлення.

Важливість використання ААТ періодичних он-лайн видань у навчальному процесі полягає у зростанні пізнавальної активності школярів,

розвитку критичного мислення, можливості розвивати комунікативні вміння, забезпеченні активності та особистої зайнятості під час заняття. Якщо виникає зацікавленість у предметі й мотивація для подальшої роботи, то це є поштовхом для знайомства з побутом, цінностями культур інших народів, спонукає накопиченню, засвоєнню інформації для спілкування, заохочує до самостійного опрацювання, і як результат, можливість сформувати власні думки, власне бачення світу та досягнути своє місце в ньому.

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЧИТАННІ НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНИХ АВТЕНТИЧНИХ ТЕКСТІВ ПЕРІОДИЧНИХ ОН-ЛАЙН ВИДАНЬ В УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ

3.1. Система вправ для формування компетентності у читанні на матеріалі англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань в учнів профільної школи

У цьому розділі буде теоретично обґрунтовано та практично розроблено систему вправ для формування КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань в учнів ПШ.

Теоретичні засади, що були розглянуті в попередніх розділах дають можливість розробити систему вправ для формування КЧ з використанням ААТ періодичних он-лайн видань в учнів ПШ.

У першу чергу, необхідно розглянути саме поняття «вправа». Методисти Київської вищої школи тлумачать вправу «як спеціально організоване, багаторазове виконання певних дій» (Бігич, 2013, с. 181). Таке ж визначення пропонує А. О. Андрущенко (Андрущенко, 2014, с. 133) та О. А. Смирнова (Смирнова, 2001, с. 126). Проте деякі науковці (Берман, 1986, с. 281) надають перевагу поняттю «завдання», тому що може відбуватися одноразове виконання дій або операцій мовного чи мовленнєвого характеру. У нашій роботі ми будемо використовувати термін «вправа» як традиційний та загальноприйнятій.

Запропонована **система вправ для формування КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань в учнів ПШ** складається з трьох груп вправ та їх підгруп, які відповідають етапам формування вмінь читання та їх завданням, охарактеризованим вище:

1) група вправ 1 дотекстового етапу (1.1. підгрупа вправ для введення у досліджувану проблематику, 1.2. підгрупа вправ для формування

структурно-орієнтованих навичок та вмінь, 1.3. підгрупа вправ для формування вмінь розуміння заголовків англomовної статті, 1.4. підгрупа вправ для зняття лексичних і граматичних труднощів читання, 1.5. підгрупа вправ для формування вмінь смислового прогнозування за структурними компонентами статті),

2) група вправ 2 текстового етапу (2.1. підгрупа вправ для формування вмінь перегляду статті з метою визначення кола її основних питань та оцінки перспективності її використання),

3) група вправ 3 післятекстового етапу (3.1. підгрупа вправ для формування вмінь смислової переробки тексту, 3.2. підгрупа вправ для формування продуктивних умінь мовлення на базі змісту тексту) (Подосиннікова, Рубан, 2016, с. 7).

Схема запропонованої системи вправ для формування КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань в учнів ПШ наявна в додатку (див. ДОДАТОК Д, схема 3.1.). Охарактеризуємо кожний елемент системи вправ детально.

Почнемо з підгрупи вправ 1.1., у якій наявні вправи для введення у досліджувану проблематику. Для вирішення цих завдань варто використовувати вправи: комунікативні; рецептивні, рецептивно-репродуктивні, рецептивно-продуктивні, продуктивні. Щодо послідовності виконання вправ необхідність постає у відповідності сформованих навичок і вмінь, тобто від рецептивних до репродуктивних, а потім до продуктивних дій. Під час виконання вправ цієї групи варто брати за основу природні та спеціально створені опори. Режимом виконання вправ є фронтальний та груповий.

Прикладом відповідної вправи є, зокрема, вправа 1 у додатку Г.

У підгрупі вправ 1.2 містяться вправи для «формування структурно-орієнтованих навичок та вмінь. До них входять вправи з ознайомлення з компонентами англomовної інформаційної статті, їх аналіз. Ці вправи є умовно-комунікативними; рецептивними, рецептивно-репродуктивними,

продуктивними. Доречно користуватися опорами, які створені учителем або самими учнями. Режими виконання вправ є виключно індивідуальний» (Подосиннікова, Рубан, 2016, с. 8).

Прикладом відповідної вправи є, зокрема, вправа 2 у додатку Г.

Підгрупа вправ 1.3 включає вправи для засвоєння мовних особливостей заголовків англomовної публіцистичної статті. Вправи цієї підгрупи є некомунікативними, умовно-комунікативними; рецептивними, рецептивно-продуктивними; зі спеціально створеними опорами; можуть бути задіяні в індивідуальному або груповому режимах.

Прикладом відповідної вправи є, зокрема, вправа 3 у додатку Г.

Підгрупа вправ 1.4 містить вправи для зменшення лексичних і граматичних труднощів читання. Ці вправи є некомунікативними або умовно-комунікативними, рецептивно-репродуктивними, без опор та індивідуальні.

Прикладом відповідної вправи є, зокрема, вправа 4 у додатку Г.

Підгрупа вправ 1.5 включає в себе вправи для «формування вмінь смислового прогнозування за структурними компонентами статті: за заголовком, підзаголовком, ілюстрацією, абзацною фразою. Вони полягають у здогадці учнів про тематику і загальний зміст статті. Ці вправи – умовно-комунікативні; рецептивні, рецептивно-репродуктивні; без опор; індивідуальні» (Подосиннікова, Рубан, 2016, с. 8-9).

Прикладом відповідної вправи є, зокрема, вправа 5 у додатку Г.

Група вправ текстового етапу включає вправи для «формування вмінь перегляду тексту з метою визначення ключових питань та оцінки перспективності використання. Вправи мають на меті навчити швидко знаходити смислові опори у тексті для отримання повного уявлення про структуру статті. Ці вправи являють собою умовно-комунікативні та комунікативні; рецептивно-репродуктивні; без опор та зі спеціально створеними опорами; індивідуальні та групові (Подосиннікова, Рубан, 2016, с. 9).

Прикладом відповідної вправи є, зокрема, вправа 6 у додатку Г.

Правильність використання інформації, яку отримує читач після прочитання виступає в якості опори для подальшого покращення у висловленні ідей та думок, як в усній, так і в письмовій формі. Все це допомагає виконати група вправ після текстового етапу. Підгрупа вправ 3.1, це комунікативні, продуктивні, без опори, групові, включає вправи, які допомагають сформувати вміння мислинневої переробки тексту.

Прикладом відповідної вправи є, зокрема, вправа 7 у додатку Г.

До підгрупи вправ 3.2 долучені вправи для «формування продуктивних умінь мовлення на базі змісту тексту» (Подосиннікова, Рубан, 2016, с. 10). Ці вправи у більшості випадків є комунікативними, продуктивними, без опори, груповими, фронтальними.

Прикладом відповідної вправи є, зокрема, вправа 8 у додатку Г.

Тож постає необхідність у співвіднесеності етапів роботи з ААТ періодичних он-лайн видань, які розглядалися в розділі 2.1. цього дослідження, зі створеною системою вправ для формування КЧ з використанням ААТ періодичних он-лайн видань. Виникає потреба в групі вправ, які можна використовувати на цих етапах; проаналізувати на них діяльність учнів ПШ; визначити типи вправ, які доцільно використовувати на запропонованих етапах роботи на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань.

На нашу думку, важливо організувати формування КЧ учнів ПШ на засадах *інтерактивного навчання іноземних мов*.

Під інтерактивним навчанням іноземних мов у цій праці розуміємо «спеціальну форму організації навчально-пізнавальної діяльності на уроці іноземної мови, при якій учні в складі малої групи (4-8 учнів) вирішують спільне навчальне комунікативно та / або особистісно орієнтоване завдання, перебуваючи в активній взаємодії і позитивній взаємозалежності та працюючи в умовах взаємної підтримки» (Подосиннікова, 2012, с. 199).

Відповідно, «інтерактивний прийом навчання іноземних мов – це елементарний методичний вчинок, який відповідає особливостям інтерактивного навчання та направлений на вирішення групою учнів

конкретного навчального завдання в умовах взаємодії і співпраці» (Подосиннікова, 2012, с. 202).

У такому ракурсі інтерактивне навчання іноземних мов певною мірою співвідноситься з так званою «продуктивною навчальною діяльністю» (термін Н.Ф.Коряковцевої) – «учебно-познавательной деятельностью созидательного, творческого характера, направленной [...] на самостоятельное добывание знаний и умений учащимися, накопление самостоятельного опыта учения, создание нового или усовершенствование известного» (Коряковцева, 2010, с. 23).

Організація інтерактивного навчання АМ передбачає «моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та стимулювання в кожного учня відчуття успішності та інтелектуальної спроможності» (Подосиннікова, 2012, с. 198).

Ураховуючи специфіку предмету дослідження, доцільним є використання у процесі формування КЧ учнів ПШ таких інтерактивних прийомів як рольова гра, «мозкова атака» («мозковий штурм»), «навчаючи – учусь», «американська мозаїка», дискусії різних типів («мікрофон», «коло ідей», «прес», «займи позицію», «ланцюжок», «ток-шоу»), «кластер» («карта понять», «асоціограма»), порівняльна діаграма, цілеспрямоване читання, «двочастинний щоденник» (Корнієнко, 2008, с. 9; Щукин, 2006, с. 219).

Наведемо приклад відповідної вправи. Мета вправи: навчити учнів будувати висловлювання понадфразового рівня. Інтерактивний прийом: форум (тип прийому – пізнавальний).

«Join into 2 groups. The first group is the group of experts. Choose the leader in your group. You should discuss such a debatable question: Some people think that zoos are out-of-date and cruel institutions that should be closed down. Do you agree? Prove your decision. The second group is audience. The audience should listen attentively to all the arguments and after discussion you can ask the experts questions» (Подосиннікова, 2012, с. 203).

Застосування прийомів інтерактивного навчання під час формування КЧ в учнів ПШ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань дозволяє розвивати критичне мислення, вміння аналізувати прочитане та висловлювати власні думки щодо прочитаного, систематизувати інформацію та робити певні висновки, пропонувати рішення висвітлених у тексті проблем.

Наведемо таблицю кореляції етапів формування вмінь читання учнів ПШ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань і прийомів інтерактивного навчання АМ.

Таблиця 3.1.1.

Кореляція етапів роботи з формування вмінь читання учнів профільної школи на матеріалі англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань і прийомів інтерактивного навчання англійської мови

Етапи роботи з текстом	Завдання навчання читання	Прийоми інтерактивного навчання
Дотекстовий	1. Створення мотивації до роботи з текстом. 2. Формування вмінь орієнтуватися у композиційній і смисловій структурі тексту. 3. Формування вмінь розуміння заголовків англомовної статті. 4. Зняття лексичних і граматичних труднощів читання. 5. Формування вмінь прогнозування змісту тексту	«Мозковий штурм», «Навчаючись», «Американська мозаїка», Цілеспрямоване читання

Текстовий	Реалізація читання (вилучення інформації або ідентифікація тексту)	Порівняльна діаграма, «Двочастинний щоденник», «Кластер»
Післятекстовий	1. Формування вмінь смислової переробки тексту 2. Використання змісту тексту для формування та вдосконалення продуктивних умінь учнів	«Мікрофон», «Коло ідей», «Прес», «Займи позицію», «Ланцюжок», «Ток-шоу»

Отже, ми розробили систему вправ для формування КЧ з використанням ААТ періодичних он-лайн видань, яка складається з трьох груп. Також, ми продемонстрували типи вправ, які варто використовувати на цих етапах, визначили режими виконання завдань та коректні способи контролю.

3.2. Методична модель організації навчального процесу з формування компетентності у читанні на матеріалі англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань в учнів профільної школи та її експериментальна перевірка

Розроблена підсистема вправ для формування КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань в учнів ПШ була задіяна нами у процесі експериментальної перевірки та несе поліциклічний характер.

Перш за все зазначимо, що розуміється під поняттям «експеримент». Експеримент визначається «як спроба, що потребує підтвердження чи спростування теорії, де вивчення явищ відбувається в певних умовах, що забезпечують появу тих процесів, спостереження яких необхідне для

встановлення закономірних зв'язків між явищами» (Шейко, Кушнарєнко, Київ, 2003, с. 91)

За С. Ю. Ніколаєвою, «*пробне навчання* – це дослідження, побудоване переважно на ерудиції та педагогічній інтуїції викладача, який здійснює науковий пошук, спираючись на власний досвід, без глибокого й тривалого вивчення проблеми проводить дослідження, завдяки якому підтверджується або спростовується висунуте і первинно обґрунтоване допущення, спрямоване на удосконалення окремих аспектів процесу навчання АМ і культури» (Бігич, 2013, с. 46).

Метою пробного навчання є виявити більш ефективні моделі розробленої системи вправ для формування КЧ з використанням ААТ періодичних он-лайн видань в учнів ПШ.

Для проведення експериментального дослідження засобом пробного навчання необхідним було виконання таких **завдань**:

- 1) підготувати анкетування для учнів ПШ з метою виявлення частотності використання ААТ періодичних он-лайн видань на уроках;
- 2) розробити завдання для передекспериментальної та післяекспериментальної перевірки рівня сформованості КЧ учнів ПШ;
- 3) провести зрізи знань для визначення сформованості КЧ учнів ПШ до та після впровадження пробного навчання;
- 4) описати критерії оцінювання завдань для учнів ПШ;
- 5) реалізувати пробне навчання на основі розробленої системи вправ;
- 6) інтерпретувати результати пробного навчання та сформулювати висновки щодо ефективності розробленої методики.

До експерименту було залучено 10 учнів 10 класів та 10 учнів 11 класів КУ Сумської класичної гімназії протягом 2019-2020 навчального року. Дослідження проводилося у межах вивчення навчального предмету «Англійська мова».

Модель організації процесу формування КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань в учнів ПШ допомогла реалізувати розроблену

підсистему вправ. Сутність даної моделі має на меті стимулювати учнів до засвоєння англійської мови за допомогою навчальних стратегій. Системність і цільова спрямованість є основними важливими характеристиками розробленої моделі.

У процесі експериментальної перевірки методики формування КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань в учнів ПШ висуваємо таку гіпотезу експерименту: використання ААТ періодичних он-лайн видань має позитивний вплив на формування КЧ, мовних та мовленнєвих компетентностей в учнів ПШ.

На своїх засадах експериментальне навчання визначає вихідний рівень сформованості КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань в учнів ПШ. Завдяки проведеному аналізу методичної літератури, опису структури КЧ та психологічних особливостей формування КЧ в учнів ПШ, було розроблено критерії оцінювання рівня сформованості КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань.

На першому етапі експериментального навчання було проведено експериментальний зріз і за його результатами можемо визначити однаковий вихідний рівень сформованості КЧ. Тож маємо здатність об'єктивно оцінювати та розуміти дані подальших зрізів. Визначення рівня сформованості КЧ відбувалося за критеріальною шкалою, максимальна кількість балів у якій становила 75 (спостереження та корекція висловлення власної думки – 10 балів, уміння компенсувати незнання ІМ – 10 балів, уміння запам'ятовувати новий матеріал – 10 балів, індивідуальний вибір певних стратегій в опануванні англійської мови – 15 балів, уміння перепитати, попросити повторити сказане – 20 балів, ініціативність за допомогою комунікативних стратегій – 10 балів). Варто відмітити, що оцінювання рівня сформованості КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань є суб'єктивним, тому що наші критерії базувалися більшою мірою на когнітивних та комунікативних стратегіях. Результати зрізу зазначені у Таблиці 3.2.1.

Таблиця 3.2.1.

Середні показники рівня сформованості компетентності у читанні на матеріалі англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань за результатами передекспериментального зрізу

Індекс класу	Середні показники доекспериментального зрізу					
	Критерій I	Критерій II	Критерій III	Критерій IV	Критерій V	Критерій VI
10 клас						
1. Денис Б.	3	5	3	5	4	3
2. Аліна В.	5	5	4	5	4	4
3. Андрій Г.	3	4	2	4	3	5
4. Олександр Г.	5	4	3	4	4	4
5. Марина Д.	5	4	3	4	3	4
6. Софія Д.	3	4	3	4	5	4
7. Діана Є.	3	3	2	4	1	2
8. Дмитро З.	3	3	4	5	4	3
9. Каріна К.	4	3	2	3	4	4
10. Мілана К.	3	4	3	3	3	4
Середнє арифметичне	3,7	3,9	2,9	4,1	3,5	3,7
11 клас						
1. Марія К.	2	3	2	3	4	4
2. Тетяна К.	3	4	4	4	5	4
3. Олена М.	2	3	3	3	3	4
4. Ганна М.	3	4	4	3	4	3
5. Андрій П.	5	3	3	2	3	3
6. Руслан П.	2	3	3	3	3	5
7. Мілана П.	4	2	1	2	5	2
8. Поліна С.	3	4	3	5	3	4
9. Сергій Р.	4	5	3	5	5	5
10. Максим Щ.	5	3	2	3	5	4

Середнє арифметичне	3,1	3,4	2,8	3,3	4	3,8
----------------------------	------------	------------	------------	------------	----------	------------

По завершенню експериментального навчання було проведено післяекспериментальний зріз. Проаналізувавши середні коефіцієнти рівня навченості учасників експерименту, ми зафіксували, що використання зазначеної методики викликала значне збільшення рівня сформованості КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань.

Таблиця 3.2.2.

Середні показники рівня сформованості компетентності у читанні на матеріалі англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань за результатами передекспериментального зрізу

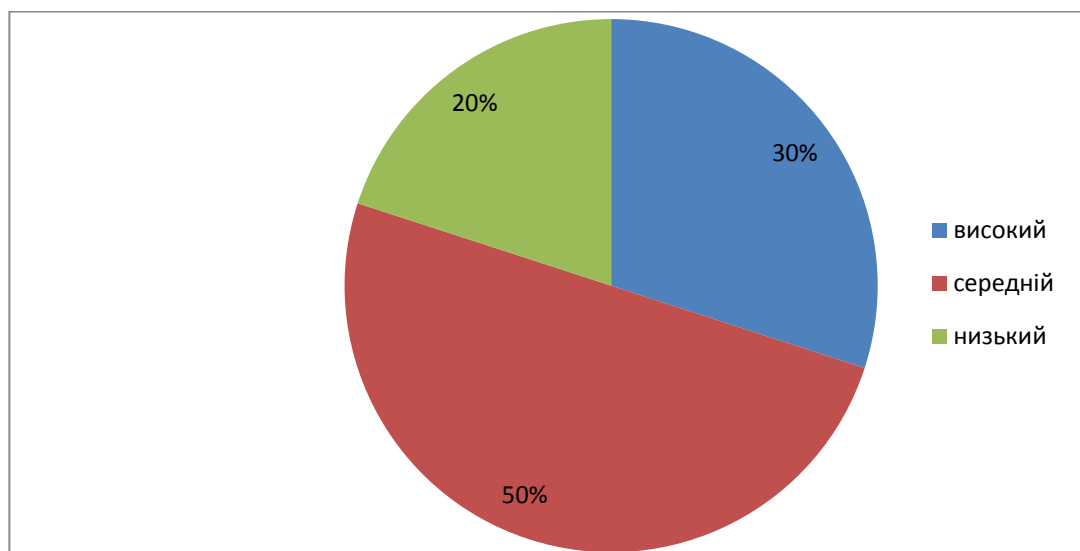
Індекс класу	Середні показники післяекспериментального зрізу					
	Критерій I	Критерій II	Критерій III	Критерій IV	Критерій V	Критерій VI
10 клас						
1. Денис Б.	4	5	3	4	3	3
2. Аліна В.	4	5	4	4	3	4
3. Андрій Г.	5	4	3	5	3	4
4. Олександр Г.	3	4	2	3	3	2
5. Марина Д.	4	3	3	4	4	3
6. Софія Д.	3	4	3	4	2	3
7. Діана Є.	4	3	1	4	3	2
8. Дмитро З.	3	3	3	4	4	3
9. Каріна К.	3	3	3	3	5	4
10. Мілана К.	3	4	4	2	4	4
Середнє арифметичне	3,6	3,8	2,9	3,7	3,4	3,2
11 клас						
1. Марія К.	4	5	3	4	4	5

2. Тетяна К.	3	4	3	5	4	5
3. Олена М.	4	4	2	4	4	5
4. Ганна М.	4	5	5	5	4	4
5. Андрій П.	4	5	5	4	3	4
6. Руслан П.	5	4	3	4	4	5
7. Мілана П.	4	5	3	3	5	5
8. Поліна С.	4	4	4	5	3	4
9. Сергій Р.	5	5	3	3	3	5
10. Максим Щ.	5	4	4	4	4	5
Середнє арифметичне	4,2	4,5	3,5	4,1	3,8	4,7

На рисунку 3.2.1. можемо побачити загальну картину рівня сформованості компетентності у читанні на матеріалі англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань.

Рисунок 3.2.1.

Рівень сформованості компетентності у читанні на матеріалі англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань

Розроблена підсистема вправ містить достатню кількість та логічну послідовність вправ, які дають змогу вдосконалити в учнів ПШ уміння читання, що визначені чинною навчальною програмою. За своїм характером

вправи є комунікативними та рецептивно-(ре)продуктивними. У них наявний матеріал ААТ періодичних он-лайн видань, які були заздалегідь підготовлені.

Отже, завдяки експериментальній перевірці, ми довели, що зазначена методика допомагає ефективно сформувати КЧ в учнів ПШ. Для подальшого впровадження запропонованої методики в навчальний процес ми сформулювали певні методичні рекомендації.

3.3. Методичні рекомендації щодо організації навчального процесу формування компетентності у читанні на матеріалі англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань в учнів профільної школи

У цьому пункті буде розглянуто методичні рекомендації щодо організації навчального процесу формування КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань в учнів ПШ.

Для того, щоб формування КЧ в учнів ПШ з використанням ААТ періодичних он-лайн видань було ефективним, то радимо дотримуватися методичних рекомендацій, які було сформульовано після аналізу результатів проведення експериментального навчання.

1. Перш за все, вчитель має співпрацювати з чинною Програмою, ставити завдання відповідно до вимога, задіювати до роботи Загальноєвропейські рекомендації.

2. Роботу з формування КЧ з використанням ААТ періодичних он-лайн видань доречно проводити відповідно до виділеного підходу, який містить три етапи.

4. Варто надавати перевагу ААТ періодичних он-лайн видань, ніж підручникам. Адже для формування всебічної особистості необхідно застосовувати сучасні тексти з цікавою тематикою.

5. Використання текстів з різними аспектами автентичності допоможуть учневі краще оволодіти АМ.

6. Режими роботи під час уроку варто використовувати групові, парні, індивідуальні. Під час групових видів роботи рекомендуємо змінювати партнерів.

7. За допомогою наочності є ймовірність інтегрувати читання з письмом.

8. Необхідно давати учням можливість самостійно знаходити автентичні тексти, які створені носіями мови задля можливості розуміти живе спілкування.

9. Рекомендуємо зменшити кількість відкритих оцінювань діяльності учнів ПШ для уникнення емоційної напруги чи стресу та для кращого, самостійного сприйняття.

Отже, отримані результати нашої перевірки свідчать, що виконана методика формування КЧ з використанням ААТ періодичних он-лайн видань є перспективною для подальших досліджень та приносить свою користь, якщо дотримуватися зазначених вище рекомендацій.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Технологія навчання читання ААТ передбачає розробку комплексу вправ, який направлений на розвиток умінь сприймати інформацію.

У загальному вигляді вміння, які передбачається сформувати в учнів у ході занять читанням, можна умовно розділити на три групи:

- 1) уміння вилучати з ААТ періодичних он-лайн видань інформацію;
- 2) уміння інтерпретувати інформацію ААТ періодичних он-лайн видань;
- 3) уміння критично оцінити ААТ періодичних он-лайн видань.

На основі виділених психолінгвометодичних передумов навчання читання учнів ПШ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань, стає можливим визначити основні етапи навчання даному виду мовленнєвої діяльності, які відповідають традиційним виділеним: **дотекстовому, текстовому і післятекстовому** етапам.

Дотекстовий етап відповідає першій, **мотиваційній фазі** розвитку умінь аналітичного читання. На даному етапі має місце виконання інформаційних та орієнтовних вправ, створення мотивації на сприйняття і розуміння ААТ періодичних он-лайн видань:

Таким чином, на дотекстовому етапі розвиваються такі вміння: 1) уміння долати мовні та мовленнєві труднощі ААТ періодичних он-лайн видань; 2) уміння прогнозувати зміст тексту на основі лінгвістичної наочності.

Текстовий етап представляє собою виконавчу фазу, на якій відбувається виконання таких вправ, метою яких є керівництво самостійним читанням та усунення учнями змістовних і композиційних труднощів ААТ періодичних он-лайн видань. На цьому етапі розвиваються уміння розпізнавати та розуміти інформацію ААТ періодичних он-лайн видань.

Таким чином, текстовий етап передбачає розвиток такого вміння – читати ААТ періодичних он-лайн видань, аналізувати його логічну цілісність.

Післятекстовий етап являє контролюючу фазу, де виконуються фінальні групи вправ, що передбачають контроль глибини, точності, повноти та

чіткості розуміння як експліцитної, так і імпліцитної інформації ААТ періодичних он-лайн видань. На цьому етапі має місце інтерпретація і критична оцінка ідейно-змістовної сторони статей за допомогою застосування мовностилістичних аналізу мовного оформлення ААТ періодичних он-лайн видань.

Розроблена технологія навчання читання на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань зумовила структуру поетапної моделі навчання даному виду мовної діяльності. Укладена підсистема вправ для формування КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань в учнів ПШ була апробована нами у ході експериментального дослідження. Було експериментально доведено, що вказана методика сприяє ефективності формування КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань в учнів ПШ.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У магістерській роботі здійснено теоретичне узагальнення, розроблена підсистема вправ та сформульовані методичні рекомендації для формування КЧ в учнів ПШ з використанням ААТ періодичних он-лайн видань.

При аналізі літератури ми виявили, що платформа Інтернету – це багатогранний, електронний, масштабний, інтерактивний засіб спілкування, який вкладає свої зміни на мовні характеристики. Технологічний фактор є основним впливом на організацію комунікації в мережі Інтернет. Коли ми відносимо мому Інтернету до нової та незвичаної форми функціонування мови, то прослідкувати вплив можемо на всіх рівнях мовної системи.

На базі наявного у роботі теоретичного узагальнення, було з'ясовано, що мовні особливості ААТ періодичних он-лайн видань зумовлені технічними причинами, як-то: певний розмір повідомлення; період, протягом якого повідомлення є загальнодоступним.

Проаналізувавши чинну навчальну Програму для учнів ПШ, яка зумовлює вимоги формування КЧ в учнів ПШ на даному етапі навчання. Визначено матеріал для формування КЧ, рекомендований Програмою для вивчення учнями ПШ АМ.

Також, ми зробили своєрідний акцент увазі того, що на сучасному етапі постала необхідність повноцінного спілкування в Інтернеті та уможливила використання ААТ періодичних он-лайн видань.

Теоретично обґрунтовано, що в залежності від аспекту автентичності, від тематики, доречним є використання ААТ періодичних он-лайн видань для формування КЧ.

Більшість дослідників надають перевагу використанню періодичним он-лайн виданням, як засобу підготовки до уроку та як допоміжний матеріал у становленні особистості. На сьогоднішній день, підручники не мають такої переваги, як натомість ААТ періодичних он-лайн видань для учнів ПШ. Адже у більшості випадків, у підручниках містять тексти для навчання мови, проте

складені не носіями мови.

У дослідженні узагальнено критерії відбору автентичних текстів. Так як під час дослідження на меті у нас було проаналізувати публіцистичні тексти та статті, то як результат може зазначити, що постала нагальна необхідність у використанні сучасних ААТ періодичних он-лайн видань для формування КЧ та задля кращого засвоєння АМ.

Отже, навчання АМ відбувається за допомогою використання матеріалів, які були створені носіями мови, з урахуванням особливостей культури, побуту, звичок та менталітету відповідно до прийнятих мовних норм. З точки зору методики, автентичний текст має бути створений у методичних цілях задля успішного опанування нового матеріалу. Подальше дослідження цього аспекту вбачаємо в ґрунтовних розвідках, присвячених формуванню КЧ в учнів ПШ за використанням ААТ періодичних он-лайн видань.

А також варто зазначити, що теоретичні та практичні положення дипломної роботи передбачають впровадження в навчальний процес мовного вузу розробленої технології формування КЧ на матеріалі ААТ періодичних он-лайн видань в учнів ПШ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ананьев, Б. Г. (1994). К психофизиологии студенческого возраста. Современные психологические проблемы высшей школы, 82-89.
2. Андрущенко, А. О. (2014). Експериментальна перевірка ефективності методики формування граматичних навичок майбутніх філологів, що вивчають французьку мову як другу іноземну. Збірник наукових праць. Педагогічна освіта: теорія і практика, 17 (2), 130-136.
3. Берман, И. М, Бухбиндер, В. А., Очкасова В. Н. (1975). Речевая ситуация и речевая направленность упражнений. Иностр. яз. в высшей шк., 10. 33-39.
4. Безвін, Ю. Г. (2017). Формування соціокультурної компетентності у майбутніх викладачів англійської мови засобами проектної діяльності (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02).
5. Безвін, Ю. Г. і Подосиннікова, Г. І. (2019). Формування у майбутніх викладачів англійської мови лінгвосоціокультурної компетентності засобами інформаційно-дослідницького проекту. Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія педагогіка та психологія, 30, 110-119.
6. Безвін, Ю. Г. і Подосиннікова, Г. І. (2019). Особливості формування соціокультурної компетентності в майбутніх викладачів англійської мови засобами інформаційно-дослідницького проекту. Іноземні мови, 4 (100), 24-37.
7. Бирюк, О. В. (2005). Методика формування соціокультурної компетенції майбутніх вчителів у навчанні читання англомовних публіцистичних текстів: дис. ... канд. пед. Київ.
8. Бігич, О. Б., Бориско, Н. Ф., Борецька, Г. Е. (2013). Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика. Київ.
9. Бондар, С. І. (2003). Психологічні особливості читання тексту іноземною мовою студентами з різним когнітивним стилем. (дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук спец. 19.00.07). Київ.

10. Вайсбурд, М. Л., Блохина, С. Л. (1997). Обучение пониманию иноязычного текста при чтении как поисковой деятельности. Иностранные языки в школе, 5, 19-24.
11. Выготский, Л. С. (1956). Избранные психологические исследования. Москва, Российская Федерация: АПН.
12. Гаврилюк, К. П. (2010). До питання використання автентичних текстів для навчання аудіювання з іноземної мови студентів коледжу. Науковий потенціал України: інтернет-конференція (22-24 березня 2010 р.). Режим доступу: <http://intkonf.org/gavrilyuk-kp-do-pitannya-vikoristannya-avtenticnih-t...>
13. Гальскова, Н. Д. (2006). Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика: учеб. пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш. учеб. заведений. 3-е изд. стер. Москва, Российская Федерация: Издательский центр «Академия».
14. Гриневич, Л., Елькін, О., Калашнікова, С., Коберник, І., Ковтунець, В., та ін. (2016). Концептуальні засади реформування середньої школи: *НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА*. Київ.
15. Демченко, Н. В., Фреган, Н. М. (2011). Використання сучасних форм позааудиторної роботи в практиці викладання іноземних мов. Вісник Національного університету оборони України, 3 (22), 29-32.
16. Засурский, Я. Н. и Пронина, Е. И. (1990). Социальная практика и журналистский текст. Москва, Российская Федерация: Изд-во МГУ.
17. Зимняя, И. А. (2004). Педагогическая психология. Москва, Российская Федерация: Логос.
18. Ким, М. Н. (2011). Основы творческой деятельности журналиста: учебник. Москва.
19. Корнієнко, О. М. (2008). Сучасні педагогічні технології та методика їх застосування. Англійська мова та література, 28, 9-12.

- 20.Коряковцева, Н. Ф. (2010). Теория обучения иностранным языкам: продуктивные образовательные технологии. Москва, Российская Федерация: Академия.
- 21.Кулаков, Р. С. (2009). ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ДОМАГАНЬ ТА САМООЦІНКИ УЧНІВ 10-11 КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ. Проблеми сучасної психології, 4, 137-146.
- 22.Кутішенко, В. П. (2005). Вікова та педагогічна психологія. Курс лекцій: [Навч. посіб. для студентів вищихнаучальних закладів]. Київ: Центр навчальної літератури.
- 23.Лагодинський, О. С. (2013). Англomовна комунікативна компетентність як компонент змісту англomовної підготовки курсантів (слухачів) вищих військових навчальних закладів. Київ. Педагогічні науки, 3, 1-13.
- 24.Лазутина, Г. В., Распопова, С. С. (2011). Жанры журналистского творчества: учеб. пособие. Москва, Российская Федерация: Аспект Пресс.
- 25.Левин, К. (2001). Регрессия, ретроспектива и развитие. Динамическая психология: избранные труды. Москва, Российская Федерация, 271-302.
- 26.Леонтьев, А. Н. (1975). Деятельность. Сознание. Личность. Москва, Российская Федерация: Политиздат.
- 27.Майер, Н. В. (2015). Формування методичної компетентності у майбутніх викладачів французької мови: теорія і практика. Київ.
- 28.Мирошниченко, С. А. (2012). Классификация умений и их использование в аналитическом чтении поэтических произведений на французском языке. Актуальные вопросы филологии и методики преподавания иностранных языков: материалы третьей международной научно-практической конференции. СПб., 314-317.
- 29.Мневець, С. М. (2015). Робота з текстом на уроці іноземної мови як процес творчої співпраці вчителя та учня. Режим доступу: <https://school12.cn.ua/2015/10/12/>

30. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10 – 11 класи. (2017). Київ.
31. Наталин, В. П. (1999). Критерій змістовної автентичності навчального тексту. Іноземні мови в школі, 2, 50-52.
32. Ніколаєва, С. Ю. (2015). Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: Колективна монографія. Київ: Ленвіт.
33. Ніколаєва, С. Ю., Бігич, О. Б., Бражник, Н. О. (1999). Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах. Київ: Ленвіт.
34. Олійник, Т. І., Афанасьєва, В. Ю. (2013). Інтернет-технології у навчанні старшокласників англійської мови. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки, 111, 216-220. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2013_111_54
35. Орловська, О. В. (2014). Врахування вікових особливостей учнів старшої школи у процесі підготовки майбутнього вчителя до виховання толерантності у старшокласників. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України, 4. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2014_4_14
36. Пелишенко, А. С. (1995). Использование аутентичного песенного материала в обучении иностранным языкам. Іноземні мови, 3-4, 33-36.
37. Петрушова, Н. В. і Люлька, В. М. (2018). Принципи організації домашнього читання іноземною мовою студентами непрофільних спеціальностей. Калейдоскоп мов, 2 (179), 46-48.
38. Подосиннікова, Г. І. (2012). Методична характеристика інтерактивного навчання іноземних мов: Педагогіка, Суми, 196-208.
39. Подосиннікова, Г. І. (2002). Навчання студентів-філологів ідіоматичних предикативних конструкцій англійського розмовного мовлення на матеріалі автентичних художніх текстів (автореф. дис. ... канд. пед.

- наук: 13.00.02). Київський національний лінгвістичний університет. Київ, Україна.
40. Подосиннікова, Г. І., Огієнко, Д. С. (2020). Методична характеристика англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань як матеріалу для формування компетентності у читанні учнів профільної школи. Педагогічні науки. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка.
41. Подосиннікова, Г. І., Рубан, О. В. (2016). Навчання переглядового читання з використанням методу проектів на матеріалі англомовної преси у 10 класі школи з поглибленим вивченням іноземних мов. Іноземні мови, 3 (87), 3-10.
42. Полат, Е. С. (2001). Интернет на уроках иностранного языка. Иностранные языки в школе, 2, 14-19.
43. Резник, Т. І. (2002). Психологічний зміст труднощів у навчанні студентів - першокурсників. Практична психологія та соціальна робота, 1(38).
44. Романюк, Ю. В., Русановська, Т. В. (2011). Критерії відбору автентичних матеріалів у процесі навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей, 160-163.
45. Рубинштейн, С. Л. (2009). Основы общей психологии. Москва.
46. Садовая, Е. С. (2015). Типология публицистических жанров и литературно-критические тексты. Филологические науки. Тамбов: Грамота, 8 (50), 156-159.
47. Свалова, Е. В. (2014). Типология трудностей обучения иностранному языку учащихся средней общеобразовательной школы. Педагогическое образование в России, 10, 120-124.
48. Смирнова, Е. А. (2001). Профессионально-направленное формирование социокультурной компетенции в процессе подготовки будущих учителей иностранного языка: дис. ... канд. пед наук. Москва.
49. Скляренко, Н. К. (1992). Типологія вправ в інтенсивному навчанні. Гуманістичні аспекти лінгвістичних досліджень і методики викладання іноземних мов: збірник наукових праць. Київ, 9-14.

50. Сысоев, П. В., Евстигнеев, М. Н. (2008). Современные учебные Интернет-ресурсы в обучении иностранному языку. *Иностр. языки в школе*, 6, 2–9.
51. Тертычный А. А. (2011). *Жанры периодической печати: учеб. Пособие*, 4. Москва: Аспект Пресс.
52. Фоломкина, С. К. (1987). *Обучение чтению на иностранном языке в неязыковом вузе: учеб.-метод. пособие для вузов*. Москва: Высш. шк.
53. Фоміних Н. Ю. (2010). *Інформаційно-комунікаційні технології у викладанні філологічних дисциплін : навчально- методичний посібник*. Севастополь : Рібест.
54. Халперн Д. (2000). *Психология критического мышления*. СПб.: Питер.
55. Шевякова, А. (2006). *Методики обучения чтению: что лучше?* Режим доступа: <https://home-school-ng.livejournal.com/35228.html>
56. Шейко В. М., Кушнарченко Н. М. (2003). *Організація та методика науково-дослідницької діяльності*. Київ, 91-96.
57. Щукин, А. Н. (2008). *Лингводидактический энциклопедический словарь: более 2000 единиц*. Москва: Астрель, Аст-Хранитель.
58. Щукин, А. Н. (2006). *Обучение иностранным языкам: теория и практика*. Москва: Филоматис.
59. Council of Europe. (2001). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEFR)*. Retrieved from: <https://rm.coe.int/16802fc1bf>
60. Elizabeth Hotson. (2020). "How "flow" brings out your full potential". *"BBC Magazine"*. Retrieved from: <https://www.bbc.com/worklife/article/20191216-how-flow-brings-out-your-full-potential>
61. Guy Lane (2020). "'We need to be pushy': women's rights and photography". *"The Guardian"*. Retrieved from: <https://flipboard.com/@TheGuardian/we-need-to-be-pushy-women-s-rights-and-photography/>
62. Hannah Jane Parkinson. (2020). "Outside entertainment options are now limited. Time to dust off the board games". *"The Guardian"*. Retrieved from:

<https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2020/oct/23/outside-entertainment-options-are-now-limited-time-to-dust-off-the-board-games>

63. Harmer J. (1998). *The Practice of English Language Teaching*. London.
64. Heather Jones. (2001). *21st Century. Ken Methold, Reading Comprehension. Book 2. A Graded Comprehension Course*.
65. IBE Glossary of Curriculum Terminology (2013). Geneva, Switzerland: *UNESCO International Bureau of Education*.
66. Jon Baskin and Anastasia Berg. (2020). "How to Reopen the American Mind". *"The New York Times"*. Retrieved from: <https://www.nytimes.com/2020/10/22/opinion/covid-college-humanities.html>
67. Miriam Pawel (2020). "Gavin Newsom, What Were You Thinking?". *"The New York Times"*. Retrieved from: <https://www.nytimes.com/2020/11/25/opinion/gavin-newsom-french-laundry-california.html>
68. Simon Hattenstone (2020). "Wesley Snipes on art, excellence and life after prison: 'I hope I came out a better person'". *"The Guardian"*. Retrieved from: <https://www.theguardian.com/film/2020/nov/02/wesley-snipes-on-art-excellence-and-life-after-prison-i-hope-i-came-out-a-better-person>

SUMMARY

The research paper is devoted to the problem of forming competence in reading on the material of profile school students on the material of English authentic texts of online editions.

The choice of the theme is determined by the fact that reading has great potential for stimulating conversation in a foreign language, thus contributing to the development of speaking skills, what is especially significant to profile school students.

The major purpose of the study is to give theoretical grounding and find practical application to the methods of teaching reading to profile school students on the material of English authentic texts of online editions.

The aim of the research presupposes the following **tasks to be fulfilled**:

1. To establish the aim and context of the problem of forming competence in reading on the material of English authentic texts of online editions of profile school students.
2. To define psychological, psycholinguistic and methodological peculiarities of reading skills' development of profile school students.
3. To dwell upon the methodological potential of authentic texts of online editions as a means of development of profile school students reading skills.
4. To formulate the principles of authentic texts of online editions for the development of profile school students reading skills.
5. To formulate the principles of forming competence in reading on the material of authentic texts of online editions of profile school students.
6. To define the difficulties of formation reading skills while applying English-language texts of online editions.
7. To select authentic texts of online editions of the American and British journalists for teaching reading of profile school students.
8. To work out a frame of selected authentic texts of online editions for teaching reading of profile school students.

9. To work out the complex of exercises, contributing to the development of reading skills on the material of authentic texts of online editions of profile school students.

The object of the graduation project is the formation of reading competence of profile school students on the material of English authentic texts of online editions.

The subject of the work is the method of formation of competence in reading of profile school students on the material of English authentic texts of online editions.

The methods of the research are: 1) theoretical analysis of the problem from the point of view of methodology, psychology, linguistics and psycholinguistics; 2) analysis of teaching reading in general; 3) functional-semantic analysis of English authentic texts of online editions; 4) questionnaire.

Scientific novelty of the paper consists in construction of the typology of difficulties of reading skills' development with the use of English-language authentic texts of online editions, formulating the principles of forming competence in reading of profile school students on the material of English authentic texts of online editions and in specification of the criteria selection of English authentic texts of online editions for development of reading skills of profile school students.

Theoretical value of the research accounts for the selection of English authentic texts of online editions for the formation of the reading competence of profile school students; the description of the principles of the reading competence formation and defining the difficulties of formation reading skills while applying English-language texts of online editions.

Practical significance of the research is realized in the selection of English-language authentic texts of online editions for teaching reading of profile school students, as well as in working out of the complex of exercises, introduced as a means of skills development of profile school students.

The structure of diploma consists of the introduction, three parts, conclusion, list of the used sources of literature, supplements. The complete volume

of diploma work includes 139 pages. There are 5 tables in the paper; the appendixes are presented on 91 pages. The list of the used literature includes 68 sources.

The necessity of teaching reading of profile school students is also foreordained by the insufficient level of developed skill to interpret the implicit information of English authentic texts of online editions. As a rule, reading of journalistic articles takes place within the framework of teaching scanning reading to the students. The main accent is placed on the development of the students' skills to extract from an authentic texts of online editions explicit information without analyzing its orientation.

Theoretical research of the object of teaching confirmed the possibility of employing authentic texts of online editions in the process of teaching reading of profile school students. Authentic texts of online editions are considered in this work as a rich, communicative and motivational basis for development reading skills, as it contains all necessary for realization of the purpose characteristics. Characteristic features of authentic text of online edition: 1) social orientation; 2) integrity of perception; 3) expressiveness and completeness of contents and form.

The selection of authentic texts of online editions for teaching reading was based on the requirements of the program for schools. In accordance to the analyzed methodical principles the selection of authentic texts of online editions is carried out: 1) according to the degree of influence on a reader; 2) according to the socio-cultural potential; 3) according to the vocabulary-stylistic potential; 4) according to the oral-speech potential; 5) according to the useful information. Among the other criteria of authentic texts of online editions' selection are authenticity, message comprehension, richness of content, amount of new words and volume, correspondence of the type of a text to the type of reading and correlation with linguistic minimums.

The skills formed during the classes of reading can be divided into the following groups:

- 1) skills to understand the linear information of authentic texts of online editions;

2) skills to interpret the implicit information of authentic texts of online editions;

3) skills to estimate critically authentic texts of online editions as a phenomenon on the basis of linguostylistic analysis;

Complex of exercises for development reading skills on the material of authentic texts of online editions has been worked out. They are oriented on the development of profile school students' skills to analyze linguistic peculiarities and interpret semantic information of authentic texts of online editions, its pragmatic and anthropological orientation.

The exercises are grouped according to three stages: pre-reading; while-reading and post-reading.

The enumerated stages correspond to the three phases, which include: motivational, executive and governing phase. The selection of the main phases of teaching reading is predetermined by the psycho physiological mechanisms of the reading process and methodical pre-conditions of development skills of linguistic and semantic information of authentic texts of online editions.

Stage-by-stage organization of work on development of reading skills presupposes the use of three types of exercises: receptive, reproductive and productive, which are selected on the criteria of communicativeness and orientation on the reception or delivery of information.

Pre-reading. It is a motivational stage.

Informational and orientation exercises are used with the purpose of evoking the readers' interest, eliminating difficulties in understanding wording and grammar.

The aim of the exercises is to develop such skill as to overcome difficulty in understanding lexical and grammatical peculiarities of authentic texts of online editions.

While-reading. It is an executive stage.

Executive exercises are used. Their purpose is to guide independent reading and overcome difficulties in understanding content.

The aim of exercises is to develop a skill to recognize and understand linear information in the authentic texts of online editions.

Post-reading. It is a checking phase, when checking exercises are used. They measure depth, exactness, plenitude of understanding linear, implicit and conceptual information of the authentic texts of online editions. On this stage the interpretation and critical evaluation of content and literary merits of the authentic texts of online editions by means of linguistic-stylistic takes place.

The following skills are developed:

- to analyze and systematize linear information of the authentic texts of online editions; to analyze its integrity, composition and wording;
- to analyze a pragmatic orientation of the authentic texts of online editions, system of images.
- to extract information necessary for full and correct comprehension of the authentic texts of online editions;
- to define the message of the the authentic texts of online editions.

Thus, the problem of the formation of reading competence of profile school students on the material of English authentic texts of online editions can be inculcated into educational process.

Thus, theoretical and practical thesis of the diploma paper presupposes the technology of development reading skills of profile school students on the material of English authentic texts of online editions. The conducted research enables to inculcate in an educational process in a profile school the elaborated methods of teaching reading on the material of English authentic texts of online editions.

ДОДАТОК А

Анкета для визначення ролі та місця англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань для формування компетентності в читанні

Шановні вчителі та учні,

Просимо вас висловити свою точку зору з проблеми використання англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань у навчальному процесі. Отримана з анкети інформація буде використана в дослідженні «формування компетентності в читанні на матеріалі англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань в учнів профільної школи».

Поставте знак «+» біля обраного вами варіанту відповіді або дайте письмову відповідь на питання.

1. Які автентичні тексти для читання є найбільш цікавими для Вас?
  - a) науково-популярні;
  - b) художні;
  - c) науково-технічні;
  - d) інший варіант _____
2. Чи користуєтесь періодичними он-лайн виданнями під час навчального процесу?
  - a) Так
  - b) ні
3. Яким сайтам ви надаєте перевагу в прочитанні?
  - a) Сучасним англомовним автентичним виданням, що містять важливу інформацію, у більшості випадків статті написані носіями мови
  - b) Створені не носіями мови, проте містять корисну інформацію, яку можна використовувати під час навчального процесу
  - c) інший варіант _____
4. Як часто на уроках англійської мови ви читаєте англомовні автентичні тексти періодичних он-лайн видань?

- a) один раз на тиждень;
b) один раз на місяць;
c) один раз на семестр;
d) інший варіант _____
5. Чи відчуваєте ви потребу в перекладі незнайомих мовних одиниць і поясненні соціокультурних аспектів перед читанням англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань?
- a) так;
b) ні.
6. Якщо так, то в чому ви найбільш зацікавлені?
- a) у знятті:
- лексичних труднощів;
  - граматичних труднощів;
  - фонетичних труднощів.
- b) в ознайомленні з іменами власними і реаліями;
c) в інформації про стислий зміст тексту.
7. Який з видів роботи є найбільш ефективним для Вас?
- a) виконання усних
- лексично;
  - граматично;
  - фонетично спрямованих вправ.
- b) виконання письмових робіт;
c) обговорення з вчителем тексту після його прочитання;
d) обговорення прочитаного тексту в парах або мікрогрупах;
e) інший варіант _____
8. Яку користь приносить вам читання англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань?
- a) розширюють лексичний запас;
b) допомагають удосконалювати вміння читати автентичну літературу;
c) розширюють знання про країну, мова якої вивчається;

d) стимулюють мовленнєву та мисленнєву діяльність;

e) інший варіант _____

9. Чи вважаєте ви прочитані англомовні автентичні тексти періодичних он-лайн видань:

a) захоплюючими;

b) інформативними;

c) насиченими соціокультурною інформацією;

d) тими, що відповідають сучасним проблемам;

e) інший варіант _____

10. На Вашу думку, коли є найбільш доречним обговорення проблем, які виникають та вирішуються в англомовних автентичних текстах періодичних он-лайн видань?

a) перед читанням;

b) після читання;

c) частково перед читанням і частково після читання.

11. Які прочитані під час навчального процесу англомовні автентичні тексти періодичних он-лайн видань, вам запам'яталися найбільше?

Дякую за увагу!

ДОДАТОК Б

Фрагмент програми з англійської мови для учнів профільної школи

10-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Сфера спілкування	Тематика ситуативного спілкування	Мовленнєві функції
Особистісна	Я, моя родина, мої друзі Спорт і дозвілля Харчування	<ul style="list-style-type: none"> описувати ситуації та реалії життя, аналізувати їхні причини і наслідки висловлювати власні припущення, прогнозувати ймовірність подій і наслідків описувати події в їхній логічній послідовності, висловлюючи власну точку зору обговорювати перспективи давати поради, реагувати на поради інших аргументувати свою точку зору вступати в дискусію, привертаючи увагу співрозмовника
Публічна	Природа і погода Живопис Наука і технічний прогрес Україна Країни виучуваної мови	
Освітня	Шкільне життя Робота і професії	

Мовний інвентар – лексика

Тема	Лексичний діапазон
Я, моя родина, мої друзі	особистість та її якості види особистісних стосунків стосунки з товаришами взаємодопомога вирішення конфліктів
Спорт і дозвілля	роль спорту в житті суспільства та людини спортивні події/змагання здоров'я та спорт
Харчування	національні страви України та країн, мова яких вивчається смаки, уподобання здорова та корисна їжа шкідливі звички
Природа і погода	природні катаклізми та їх види вплив погоди на здоров'я та настрої захист природи
Живопис	жанри живопису відомі художники та їхні твори відвідування музею, виставки або галереї українські митці
Наука і технічний прогрес	комп'ютерне обладнання сучасні засоби комунікації та інформації вплив науки на розвиток суспільства технології

Україна	адміністративний та політичний устрій природні ресурси державні свята
Країни виучуваної мови (за вибором)	адміністративний та політичний устрій природні ресурси державні свята
Шкільне життя	заклади освіти освіта в Україні та за кордоном
Робота і професії	сучасні професії

Мовний інвентар – граматики

Категорія	Структура
Clause	Past Perfect with adverbial clauses of time first and second conditionals so ... that for results and consequences declarative sentence + so/therefore + declarative sentence
Modality	use(d) to/would + infinitive for past routines and habits
Phrasal Verb	phrasal and prepositional verbs: position of indirect object
Phrase	verbs taking gerund
Preposition	prepositions of reason and purpose: due to, owing to, so, because prepositions in time phrases, e.g.: before, for, since, till, until, by
Verb	Past Perfect Continuous Future Continuous Future Perfect Going to / will for predictions verb + '-ing' vs. + 'to' infinitive

11-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Сфера спілкування	Тематика ситуативного спілкування	Мовленнєві функції
Особистісна	Я, моя родина, мої друзі Харчування Дозвілля	<ul style="list-style-type: none"> описувати життєві події, проблеми, власні досягнення тощо висловлювати емоційне ставлення до ситуації або предмета обговорення порівнювати (звичаї, традиції, стилі життя тощо) обговорювати перспективи, давати поради, реагувати на поради інших висловлювати й аргументувати власну точку зору вступати в дискусію, привертаючи увагу співрозмовника підтримувати дискусію, розгортаючи її зміст, уточнюючи, вносячи корективи у висловлення співрозмовників або змінюючи тему розмови висловлювати побажання демонструвати зацікавленість у предметі розмови підводити підсумки обговорення завершувати розмову
Публічна	Мистецтво Наука і технічний прогрес Подорож Україна в світі Країни виучуваної мови	
Освітня	Шкільне життя Робота і професії	

Мовний інвентар – лексика

Тема	Лексичний діапазон
Я, моя родина, мої друзі	права та обов'язки молоді норми поведінки та спілкування толерантність, гуманність, благодійність ведення домашнього господарства
Харчування	їжа, напої й закуски корисна та шкідлива їжа пріоритети в харчуванні рецепти страв
Дозвілля	клуби за інтересами кіно, театр, телебачення, Інтернет улюблена вистава/фільм характеристика фільму/вистави/телепрограми фестивалі
Мистецтво	види та жанри мистецтва відвідування мистецьких закладів для самоосвіти емоції
Наука і технічний прогрес	галузі науки вплив науково-технічного прогресу на життя людини і довкілля розвиток науки і техніки в Україні та за кордоном обладнання та персонал
Подорож	подорож Україною та країнами виучуваної мови види туризму
Україна в світі	міжнародні організації: ЄС, ООН, Рада Європи законодавчі акти право норми етикету благодійна діяльність
Країни виучуваної мови (за вибором)	міжнародні відносини знаменні події видатні люди
...	
Шкільне життя	стосунки з товаришами випускні іспити перспектива на майбутнє навчання міжнародні освітні програми
Робота і професії	профорієнтація престижні професії в Україні та за кордоном плани на майбутнє

Мовний інвентар – граматика

Категорія	Структура
Adjective	adjectives formed with suffixes/prefixes (overview) compound adjectives present/past participles as adjectives
Adverb	common linking words for chronological sequence advanced adverbials of time: beforehand, afterwards
Clause	defining vs. non-defining relative clauses overview of relative pronouns first, second and third conditional reported speech with changed tenses reporting verbs + that + complement clause
Determiner	overview of all quantifiers with countable/uncountable nouns
Modality	modals + passive
Verb	question tags (positive/negative, all tenses) prepositional vs. phrasal verbs (seperable/inseperable) overview of all tense forms (active/passive)

ДОДАТОК В

Список відібраних англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань для формування компетентності в читанні учнів профільної школи

1. Elizabeth Hotson. (2020). "How "flow" brings out your full potential". "BBC Magazine". Retrieved from: <https://www.bbc.com/worklife/article/20191216-how-flow-brings-out-your-full-potential>
2. Hannah Jane Parkinson. (2020). "Outside entertainment options are now limited. Time to dust off the board games". "The Guardian". Retrieved from: <https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2020/oct/23/outside-entertainment-options-are-now-limited-time-to-dust-off-the-board-games>
3. Jon Baskin and Anastasia Berg. (2020). "How to Reopen the American Mind". "The New York Times". Retrieved from: <https://www.nytimes.com/2020/10/22/opinion/covid-college-humanities.html>
4. Simon Hattenstone (2020). "Wesley Snipes on art, excellence and life after prison: 'I hope I came out a better person'". "The Guardian". Retrieved from: <https://www.theguardian.com/film/2020/nov/02/wesley-snipes-on-art-excellence-and-life-after-prison-i-hope-i-came-out-a-better-person>
5. David Gelles (2020). "Boeing's 737 Max Is a Saga of Capitalism Gone Awry". "The New York Times". Retrieved from: <https://www.nytimes.com/2020/11/24/sunday-review/boeing-737-max.html>
6. Guy Lane (2020). "'We need to be pushy': women's rights and photography". "The Guardian". Retrieved from: <https://flipboard.com/@TheGuardian/we-need-to-be-pushy-women-s-rights-and-photography/>
7. Krystin Arneson (2020). "The lines between life and work have never been so blurry. A German word shows us the importance of disconnecting, and may even help us reclaim some of our free time". "BBC

- Magazine”. Retrieved from:
<https://www.bbc.com/worklife/article/20200929-how-feierabend-helps-germans-disconnect-from-the-workday>
8. Christian Jarrett (2020). “Cognitive Load Theory provides a useful framework for understanding the different ways the pandemic could be playing havoc with your mental function”. “BBC Magazine”. Retrieved from:
<https://www.bbc.com/worklife/article/20201103-cognitive-load-theory-explaining-our-fight-for-focus>
  9. Miriam Pawel (2020). “Gavin Newsom, What Were You Thinking?”. “The New York Times”. Retrieved from:
<https://www.nytimes.com/2020/11/25/opinion/gavin-newsom-french-laundry-california.html>
  10. Jennifer Senior (2020). “Happiness Won’t Save You”. “The New York Times”. Retrieved from:
<https://www.nytimes.com/2020/11/24/opinion/happiness-depression-suicide-psychology.html>
  11. Lisa Feldman Barrett (2020). “Your Brain Is Not for Thinking”. “The New York Times”. Retrieved from:
<https://www.nytimes.com/2020/11/23/opinion/brain-neuroscience-stress.html>
  12. Matthew Wilson (2020). “The Eye of Providence: The symbol with a secret meaning?”. “BBC Magazine”. Retrieved from:
<https://www.bbc.com/culture/article/20201112-the-eye-of-providence-the-symbol-with-a-secret-meaning>
  13. David Robson (2020). “Why arrogance is dangerously contagious”. “BBC Magazine”. Retrieved from:
<https://www.bbc.com/worklife/article/20200923-why-arrogance-is-dangerously-contagious>

14. Edd Gent (2020). "Why reskilling won't always guarantee you a new job". "BBC Magazine". Retrieved from: <https://www.bbc.com/worklife/article/20211117-why-reskilling-wont-always-guarantee-you-a-new-job>

ДОДАТОК Г

Комплекс вправ для формування компетентності в читанні учнів профільної школи на матеріалі англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань (10 клас, тема «Дозвілля» та 11 клас тема «Робота і професії»)

Цикл 1. Група вправ для розвитку умінь читання на матеріалі статті

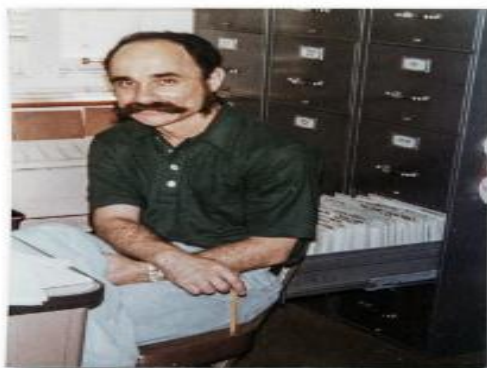
Jennifer Senior “Happiness Won’t Save You”

More than 40 years ago, three psychologists published a study with the eccentric, mildly seductive title, “Lottery Winners and Accident Victims: Is Happiness Relative?” Even if you don’t think you know what it says, there’s a decent chance you do. It has seeped into TED talks, life-hack segments on morning shows, even the occasional whiff of movie dialogue. The paper is the peanut butter and jelly sandwich of happiness studies, a staple in any curriculum that looks at the psychology of human flourishing.

The study is straightforward. As the title suggests, the authors surveyed lottery winners and accident victims, plus a control group, hoping to compare their levels of happiness. But what the authors found violated common intuition. The victims, while less happy than the controls, still rated themselves above average in happiness, even though their accidents had recently rendered them all either paraplegic or quadriplegic. And the lottery winners were no happier than the controls, at least in any statistically meaningful sense. If anything, the warp and weft of their everyday lives was a little more threadbare. Talking to friends, hearing jokes, having breakfast — all of these simple pleasures now left them less satisfied than before.

There were flaws in the study — its design, alas, was as crude as an ax — but you can see why it became famous. It had an irresistible takeaway: *Money! It doesn’t buy you happiness!* Perhaps even more fundamentally, it had a sexy, almost absurd, premise. What kind of mind would think to pair lottery winners and accident victims in a research paper? Who in academic psychology had such a cockeyed imagination? It was social science by way of Samuel Beckett.

The answer to that question is a fellow by the name of Philip Brickman, a 34-year-old rising star at Northwestern University. He was warm, irrepressible, spellbinding to talk to; his mind was a chirping hatchery of ideas. Unlike so many of his peers, his preoccupations had little to do with cognitive processes. Rather, they had to do with matters of the heart: how we cope with adversity; how we care for others; how we form commitments, subdue inner conflicts, wrench meaning and happiness from this brief life.

Philip Brickman.

“He wanted the world to be a more humane place,” his closest friend, Jeffery Paige, told me.

It may even be worth asking whether understanding is quite beside the point — more of a requirement for the living than for the dead.

What are we to learn from this man?

As a professor, Brickman was an affecting combination of exuberant and awkward, exacting and underconfident. He was an awful lecturer. But he was an intoxicating conversationalist, the type who'd burst into your office whenever a new thought occurred to him, eager to discuss it, even more eager to collaborate. The first time he met Camille Wortman, now an emeritus professor of psychology at Stony Brook University, his opening conversational gambit was to ask whether she thought serial killers deserved compassion. He had just picked her up from the airport for a job interview.

"For me," she told me, "it was intellectual love at first sight." During their talks, she'd often have to stifle the urge to run back to her office and jot down notes.

Yet Brickman was bedeviled by insecurities, both physical and intellectual. He was homely, his face perforated with acne scars, his lip crowned with an extravagant walrus mustache. He was affectionate but quick to take offense, supportive but high-maintenance — tender in every sense.

"If he got a negative review on a publication he submitted," said Wortman, "he would go insane. Nobody likes to get a bad review, but it had a profoundly negative effect on Phil. He would rant for days."

"You really didn't want to have a meeting with Phil on your calendar," said Rabinowitz, the recently retired executive vice chancellor and provost of CUNY. He was needy. It was odd. He was cherished, even if he taxed your patience. And so obviously brilliant. Yet he didn't seem to have half the admiration for himself that others had for him. "I don't think he felt appreciated enough," she told me. "I don't think he achieved the recognition that he thought he deserved."

Which is all very well. But what on earth do you live for, if not happiness?

Your commitments, according to Brickman. They were the true road to salvation, he decided, the solution to an otherwise absurd existence. He recognized that they didn't always give pleasure; they may even "oppose and conflict with freedom or happiness," as he wrote in his book "Commitment, Conflict, and Caring," published five years after his death. But in many ways, that was the point: The more we sacrifice for something, the more value we assign to it.

"Happiness," he wrote, "involves the enthusiastic and unambivalent acceptance of activities or relationships that are not the best that might possibly be obtained."

"What Phil led me to realize is that a lot of psychology operates on this rational notion that, *Well, I do the thing that works best for me.*" said Dan Coates, a former student of Brickman's and the second author on the lottery study. "But I think ultimately Phil would have said happiness is not what maintains us. What really maintains us is *unhappiness.*"

Which is a liberating — even electrifying — idea, particularly if you find happiness elusive, as Brickman did. "I think he was feeling that there was something a little bit wrong with him," Wortman told me, "because he had achieved so much personal and professional success, yet it wasn't as satisfying as he had hoped."

There was only one problem with Brickman's theory. Commitments, too, can be fragile and transient. Maybe less fragile and transient than the dopamine high of getting a paper published or falling in love. But fragile and transient nonetheless. Relationships end; jobs don't work out. It's a very painful discovery to make. The bonds we often think of as ropes are really gossamer threads.

If Matthew Nock or anyone else could answer it, suicide wouldn't be [the tenth leading cause](#) of death in the United States. But as it stands, the conviction that pain is irremediable remains one of the hallmarks of the suicidal. Nock cited a classic paper in psychology called "Pain Demands Attention," which is pretty straightforward: People who are in extreme pain are focused on the present, because their pain is so distracting they can think of little else. They have a much harder time remembering the past, when that awful pain did not exist.

"And in order to think about the future," Nock pointed out to me, "you have to flexibly recombine memories from the past."

So what do you do, as a clinician or loved one, when faced with such suffering? How do you see them through?

You help them generate thoughts about the future in concrete, specific detail.

You point out, using specific numbers, how many years they lived without thoughts of suicide, versus the number of years they have had such thoughts.

You help them find therapy, ideally cognitive behavioral therapy, and drag them to sessions if you have to.

You take away their ability to kill themselves.

You try to keep them safe.

These efforts may not work. Suicidal people can be determined, and they know how to dissemble, how to feign stability. But you try. Most are relieved when they fail. And approximately half of them, according to [the most up-to-date research](#), will not be feeling suicidal at the same time the following year — or ever again.

You are 6, 10, and 13 years old. It is nighttime. A police car pulls into your driveway, and an officer pops out, rings the doorbell, and asks for your mother. But she is not home; she is at a P.T.A. meeting. You all go to bed. Eventually, she returns, is told the news. The next morning, she tells you that your father is dead. He has jumped off a building.

Brickman's death reverberated in different ways with different colleagues and students. But none was left unchanged by it. Rabinowitz abandoned her work on helping and coping. Coates left academia altogether and went to work in public school administration in St. Louis and its suburbs. "What hit me was, *Gosh, if this career ended up killing him and he was so much better at it than I am, what's it going to do to me?*" Off the treadmill he hopped.

Wortman, on the other hand, leaned into her distress, learning everything she could about suicide prevention — she taught a class on it each year, dedicating it to Brickman — and focused her research exclusively on how survivors cope with the sudden loss of a family member or friend. Silver, who had already homed in on this same subject, had the unlucky-but-instructional opportunity to test her hypotheses about adversity firsthand. The death of Phil Brickman was her first true tragic event. She was 26 years old.

"It helped me solidify my view," she told me, "that coming to terms with a loss does not necessarily mean that one must *make sense* of that loss."

But that doesn't mean forgetting. "Every time Camille and I talked, all we talked about was Phil — *for years*," she said. "I was immersed in thoughts about him: Why he did it and how he did it and did he regret it once he started to jump?"

There was a reason she thought about those questions. "They were the kinds of things that Phil and I would talk about."

It was the quintessential Philip Brickman conversation. A man lingers on the rooftop of a high-rise, despairing. He makes his way toward the edge. And after some time — seconds? minutes? hours? no one knows — he decides to jump. The ultimate commitment. Or is it really a rejection of all commitments? Whatever it is, does it feel right? Does it help? Or does it suddenly reveal, my God, that there was actually another way?

Did he make the right choice?

If only he'd been around to discuss it. It is terrible that Brickman is not here to discuss it. He would have had, you can only imagine, so very much to say.

Вправа 1

Тип вправи: вмотивована, умовно-комунікативна, продуктивна, без опор.

Інструкція: Now, let's dwell upon the characters of the article.

Are the characters of the story dynamic, or static?

If they change, how and why?

What steps do they go through to change?

What events or moments of self-revelation produce these stages?

What do they learn?

If they are complex, what makes them complex?

Do they have traits that contradict one another and that cause internal conflicts?

Do they have conflicting attitudes about something?

Do they understand themselves?

How do they relate to each other?

Вправа 2

Тип вправи: вмотивована, умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна, з опорами.

Інструкція: Look at the picture from the article. Find in the text facts that can prove the following picture. Add your own characteristics and try to retell the story.

Вправа 3

Тип вправи: вмотивована, умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна, з опорами.

Інструкція: Group work (divide the class into 3 groups). What English authentic texts of online editions have you read? What are the main ideas in them? Try to discuss.

Вправа 4

Тип вправи: вмотивована, умовно-комунікативна, репродуктивна, без опор.

Інструкція: Comment on the following:

1) There were flaws in the study — its design, alas, was as crude as an ax — but you can see why it became famous. It had an irresistible takeaway: *Money! It doesn't buy you happiness!*

2) More than 40 years ago, three psychologists published a study with the eccentric, mildly seductive title, “Lottery Winners and Accident Victims: Is Happiness Relative?”

3) He recognized that they didn't always give pleasure; they may even “oppose and conflict with freedom or happiness,” as he wrote in his book “Commitment, Conflict, and Caring,” published five years after his death.

Вправа 5

Тип вправи: вмотивована, умовно-комунікативна, рецентивно-репродуктивна, з опорами.

Інструкція: Rearrange the sentences in their proper order (as they were used in the article):

1) “Happiness,” he wrote, “involves the enthusiastic and unambivalent acceptance of activities or relationships that are not the best that might possibly be obtained.”

2) I don't know whether I can learn to live with it, but I do know that I can never be without it.

3) As a professor, Brickman was an affecting combination of exuberant and awkward, exacting and underconfident.

4) Toward the end of April, maybe three weeks before Brickman died, Jeffery Paige got a call from him, saying he was in trouble and needed to talk.

5) Was there something he missed? If so, would it have made a difference if his insights had been complete?

6) There was only one problem with Brickman's theory.

Цикл 2. Група вправ для розвитку умінь читання на матеріалі статті Elizabeth Hotson "How "flow" brings out your full potential".

TIME HACKERS | PRODUCTIVITY

How 'flow' brings out your full potential

(Image credit: Leah Dubuc)

Athletes and musicians aren't the only ones able to access a deeply focused state of flow - anyone can get into the zone by conquering the right challenge.

For many busy people, leisure time is a more precious resource than money - so what should you do in those few prized hours that will mitigate your stress and provide a long-lasting sense of satisfaction?

According to scientific research, you should focus on "flow activities" - those that require deep involvement, so that you forget about the passing of time, and challenge you in a way that just exceeds your current abilities. But what exactly is flow?

When you enter a state of flow, the outside world melts away and you're able to focus on the present moment entirely. Think of a footballer dribbling towards the net, dodging defenders and planning out a shot on goal; or a pianist playing with two hands up and down the keys, using complex fingering and pressure to create dynamic music. It's when you put your thinking aside and simply act.

And flow isn't exclusive to artists and athletes. Anyone can experience flow when fully engaged with their work or hobbies. All it takes is a challenging but surmountable activity, an environment that supports that activity and the time to allow oneself to sink into the moment.

Research has even found that when you enter a state of flow, your breathing deepens and your heart rate slows. In a work setting, the physical switch can translate to increased productivity and motivation.

So how can you trigger your own state of flow? It isn't as easy as it seems. Eliminating distractions from your phones and other devices can be a daunting task, especially at the office. And finding the right balance between the difficulty of an activity and your own ability is tricky. It must be challenging enough to force you into hyper-focus to complete it, but not so challenging that it causes you stress.

Finally, the activity must also be something that you care about. Something as simple as knitting a scarf or as convoluted as filing taxes can induce a healthy state of flow if your skills match up in the right way.

In the video above, author and futurist James Wallman shares his tips on how you can access your own flow state.

Interview by Elizabeth Hotson. Animation by Leah Dubuc.

I. Дотекстовий етап

Мета: мотивувати читання автентичних англомовних текстів періодичних он-лайн видань; зняти мовні труднощі статті.

Вправа 1

Мета: створити в учнів мотивацію сприйняття і розуміння автентичних англомовних текстів періодичних он-лайн видань.

Тип вправи: вмотивована, умовно-комунікативна, продуктивна, без опор.

Інструкція: 1) E. Hotson is a famous journalist in the USA. Do you like to read articles? Do you know any popular modern writers who work in modern publishing office?

2) Work in pairs. Make a list of 5 characteristic features of a modern article. Compare your list with those of other pupils.

3) Look at the title of the story you are going to read. Look up the word “flow” in the dictionary. In your opinion, what is potential? Flow of what can unleash your potential? Does the title give you any idea of what the story is about?

Вправа 2

Мета: зняти лексичні труднощі читання автентичних англомовних текстів періодичних он-лайн видань.

Тип вправи: вмотивована, умовно-комунікативна, рецептивна, з опорами.

Інструкція: While reading the story you will come across a number of unknown important expressions, such as: *to make one’s way, to stand in the way, to make up one’s mind, to change one’s mind, to get a line on, to run a house, to make a note of, to call somebody’s bluff, to leave word, to bring somebody into the matter, to listen to reason, to put someone at risk, to keep pace with, to keep one’s ear cocked.*

Try to guess their meaning by completing matching exercise where you are to match the new words with their meaning in Ukrainian:

<i>to stand in the way</i>	пробиратися, просуватися
<i>to make one’s way</i>	приймати рішення
<i>to make up one’s mind</i>	стояти на шляху

<i>to get a line on</i>	передумати
<i>to change one's mind</i>	одержати інформацію про
<i>to run a house</i>	записати
<i>to call somebody's bluff</i>	залишити повідомлення
<i>to leave word</i>	не дозволити (комусь) залякати себе; вивести на чисту воду
<i>to make a note of</i>	вести домашнє господарство
<i>to listen to reason</i>	прислухатися до голосу розуму
<i>put someone at risk</i>	піддавати когось ризикові, небезпеці
<i>to keep one's ear cocked</i>	не відставати від
<i>to keep pace with</i>	прислуховуватися

Вправа 3

Мета: розвивати вміння прогнозувати зміст тексту на основі лінгвістичної наочності.

Тип вправи: вмотивована, умовно-комунікативна, рецептивна-репродуктивна, з опорами.

Інструкція: Now, look at the key words and say how the plot develops.

- 1) The story starts with "flow activities".
- 2) Research has found.
- 3) How can you trigger your own state of flow?
- 4) The activity must also be something that you care about.

II. Текстовий етап

Мета: навчити учнів читати автентичні англомовні тексти періодичних он-лайн видань з повним розумінням його змісту.

Вправа 1

Мета: розвивати вміння читати автентичні англомовні тексти періодичних он-лайн видань з повним розумінням і аналізувати логічну цілісність.

Тип вправи: вмотивована, умовно-комунікативна, рецептивна-репродуктивна, без опор.

Інструкція: Read the original text and compare it with the stories you have made on your own.

III. Післятекстовий етап

Мета: розвивати вміння інтерпретувати експліцитно та імпліцитно інформацію статті.

Підетап 1

Мета: навчити студентів самостійно долати мовні, мовленнєві та композиційні труднощі автентичних англомовних текстів періодичних он-лайн видань.

Вправа 1

Мета: навчити студентів долати лексичні труднощі автентичних англомовних текстів періодичних он-лайн видань; розвивати вміння аналізувати мовне оформлення статті.

Тип вправи: вмотивована, умовно-комунікативна, рецептивна, з опорами.

Інструкція: 1) At home, please read the article one more time. Look up in the dictionary the meaning of the unknown words and give their definitions in English.

2) Match the phrasal verbs on the left with their meanings on the right.

to find out	to have a good, friendly relationship
to give up	to visit someone without warning , casually
to deal with	to find, to discover
to burst out	to rob someone (or a place), especially with a gun
to sit around	to separate into smaller parts
to sum up	to find and visit someone when in the same place
to get on	to stop doing or having something
to dig up	to have relationship with someone; to manage
to hold up	to discover something from someone, especially with force or effort; hear something
to listen in	to stop speaking
to look up	to discover

to break off	to arrive
to get out of	to speak suddenly and loudly
to drop in	to sit lazily doing nothing
to split up	to overhear
to show up	to express all the most important facts or characteristics about something in a brief way

Вправа 2

Мета: навчити студентів долати композиційні труднощі автентичних англomовних текстів періодичних он-лайн видань; розвивати вміння аналізувати структурну і змістову цілісність розповіді.

Тип вправи: вмотивована, умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна, без опор.

Інструкція: Mark out the means of connection in the story and events, which develop the plot of the story.

Підетап 2

Вправа 1

Мета: перевірити розуміння учнями основних фактів статті.

Тип вправи: вмотивована, умовно-комунікативна, репродуктивна, з опорами.

Інструкція: Now it's high time to check your comprehension of the main facts. Imagine, you are taking part in the workshop, devoted to the ways of problems solutions. Now you are welcome to prove you have got the succession of the main facts in the story you have just read. What can you say about the main idea of this article?

Підетап 3

Мета: розвивати вміння учнів долати смислові труднощі автентичних англomовних текстів періодичних он-лайн видань.

Вправа 1

Мета: розвивати вміння здійснювати логічний аналіз інформації автентичних англomовних текстів періодичних он-лайн видань.

Тип вправи: вмотивована, умовно-комунікативна, репродуктивна, з опорами.

Інструкція 1: Which of the adjectives would you use to describe the flow activities, potential? Put the words into columns. Find in the text facts that can prove the following characteristics. Add your own characteristics and prove your point of view.

flow activities	potential

Інструкція 2: Group work (divide the class into 2 groups).

Work out your own diagrams to describe:

- flow activities
- potential

Listen to the descriptions your group-mates have made. Agree or disagree with them, prove your point of view. Add more character traits.

Вправа 2

Мета: розвивати вміння студентів аналізувати та узагальнювати всі види інформації розповіді.

Тип вправи: вмотивована, умовно-комунікативна, продуктивна, з опорами.

Інструкція: Imagine that Elizabeth Hotson and James Wallman were invited to the conference to share their tips on how you can access your own flow state. Think of the possible questions that you may ask the characters and answers they may give. Dramatize the interview.

Вправа 3

Мета: розвивати вміння аналізувати змістовну та смислову інформацію розповіді як комунікативну, структурну і смислову єдність.

Тип вправи: вмотивована, умовно-комунікативна, продуктивна, з опорами.

Інструкція 1: Imagine you are a reporter. You are interviewing James Wallman about his thoughts of how to bring out full potential. What questions would you ask?

Інструкція 2: You are to interview. Think of six questions you will ask him.

Вправа 4

Мета: розвивати вміння аналізувати та інтерпретувати автентичні англомовні тексти періодичних он-лайн видань. на основі мовностилістичного аналізу з метою виявлення ідейно-сміслового змісту оповідання.

Тип вправи: вмотивована, умовно-комунікативна, продуктивна, з опорами.

Інструкція: Explain the significance of the opening sentences in establishing the story's tone.

Analyze the plot of an article. Comment on its organization or structure. Notice whether the main ideas are presented in logical order or whether logical is violated and, if so, for what purpose.

Comment on the use of imagery/ video. How does it help the author to engage the reader's attention?

Explain why you consider this article to be a successful or unsuccessful?

Цикл 3. Група вправ для формування умінь читання на матеріалі статей Lisa Feldman Barrett “Your Brain Is Not for Thinking” and Edd Gent “Why reskilling won’t always guarantee you a new job”

The pandemic has amplified the long-enduring narrative that reskilling is the answer to unemployment and upward mobility. But is it actually a panacea for workforce woes?

When London went into lockdown in March, Baltasar Romero quickly realised his job as a reservations manager might be in trouble. The team he was managing was cut from 10 people to just one, and his hours were reduced by a third.

“It was clear that working in hospitality was going to be quite difficult for the next few years,” says the 34-year-old. “In August, they made my position redundant. So they made it very easy for me to just jump into a radical change.”

In September, he started a three-month, full-time software-engineering course. He says a change had been in the cards for some time, and the pandemic was just the push he needed. Romero adds that his affinity for technology seemed to make the career a good fit, but the regular calls from the industry for more coders certainly helped make his decision.

“It seems that sooner or later everybody should jump into this environment,” he says.

As the pandemic has put millions out of work and is hastening the reshaping of entire industries, workers around the world are seeing signals that new skills will be the key to steady employment in the “new normal”. For example, in September, UK Prime Minister Boris Johnson **announced plans** aimed at upskilling workers in the form of free college courses, digital-skills bootcamps and more apprenticeships to “build back better from coronavirus”.

But experts say there's little point training millions of people in new technical skills if there aren't enough jobs at the end of it. “It could work for an individual, but it doesn't work as an economic policy,” says Gordon Lafer, a political economist at the University of Oregon. “Every time there's an economic problem job training is trotted out... and it's never worked.”

The pandemic was still a few months away when 42-year-old Claire Winterbottom, from Leeds, started her reskilling journey. She had taken adoption leave from her job as a debt advisor, and decided to use the time to retrain as a web developer. She'd always been interested in technology, but was also keen to “future-proof” herself.

In January, she secured a place on a free four-month course aimed at women. She was told all but two of the previous cohort had secured technology jobs. But this year's course finished in April, at the peak of the pandemic's first wave, and nearly seven months later only four of her class of 16 have found work in the industry. Winterbottom says it's hardly surprising as the recession bites, and demand for new developers dries up. “You're also up against other people who've taken the pandemic to learn how to code. So, there's more people with more skills, but there's less jobs,” she adds.

The idea that the precarious position workers find themselves in today could be solved by training is particularly illogical, says Lafer, who has been studying job-training schemes in the US since the 1980s. People are out of work because the pandemic has shuttered huge swathes of the economy, not because of a lack of skills. “If job training was ever going to work it's not now,” he says.

*If job training was ever going to work it's not now –
Gordon Lafer*

But even before the pandemic, the narrative of reskilling was on shaky ground. As the twin forces of globalisation and technological progress have eroded well-paid blue-collar jobs and routine office work, governments have regularly promoted it as the solution. The logic is that as industries like manufacturing decline and others like IT boom, there's a growing gap between the skills employers need and those of workers, particularly in STEM (science, technology, engineering and maths) related fields. Teaching workers in-demand skills, such as coding, could therefore kill two birds with one stone: meeting industry needs while helping displaced workers revamp their careers.

But the evidence doesn't back up the assertion of a 'skills gap'.

Former US Department of Labor chief economist Heidi Shierholz has [pointed out](#) that the clearest signal of such a problem would be occupations with a combination of low unemployment and strong wage growth, reflecting competition for those with in-demand skills. But this evidence is consistently lacking; in 2018, only occupations in the legal field came close. In reality, employers report difficulty hiring because the wages they offer don't match the skills they're after, she says.

If anything, the numbers point to an oversupply of skills, says Hal Salzman, a sociologist at Rutgers University. [In a 2018 paper](#), he and colleagues showed that only about 60 to 70% of US computing and engineering graduates land jobs in STEM, dropping to between 10 and 30% for those studying life sciences, physical sciences and maths. [A study from the Office for National Statistics](#) published last year recorded similar evidence in the UK that a shortage of skills is not the issue. The data showed that 16% of workers in 2017 were overeducated for their jobs, which rose to 31% for graduates.

Lafer says that part of the problem is that the occupations people are typically encouraged to retrain for represent a small fraction of total jobs, and that in many places, technology is being used to automate tasks to eliminate the need for trained employees.

Why, then, do policymakers and business leaders continue to focus on reskilling? Lafer thinks it gives them an easy way out by laying the blame for workers' dim employment prospects on their failure to acquire the right skills rather than facing up to deeper structural changes in the economy. He says that a better option might be a push for better pay and conditions in other in-demand industries that employ lots of people but are poorly rewarded such as construction, healthcare and education. But that debate is contentious, he admits.

You're also up against other people who've taken the pandemic to learn how to code, so there's more people with more skills, but there's less jobs – Claire Winterbottom

For Marcela Escobari at the Brookings Institution, the focus on reskilling is less a 'conspiracy' against workers than a tangle of misaligned incentives and over-eagerness for a silver bullet. Last December, she and colleagues published a report called [Realism About Reskilling](#), which concluded that a myopic focus on skills obscures the numerous other barriers that can trap workers in dead-end jobs.

"There's definitely places where skills matter. But there's a lot of other reasons why people are churning through low-wage jobs that don't see any mobility," she says.

When they studied real-world job transitions, they found most didn't require retraining. It was more about picking the right industry to move into, either because their existing skills were a good match or demand was high in their area. She and colleagues created an [online tool](#) that uses real-world data on job transitions to tell people what roles others in their occupation and area have successfully moved to. They also hope employers will look at the results to work out what industries they should be hiring from.

She says policymakers should focus on making these kinds of transitions easier. That could include creating portable benefits that allow workers to take things like health plans and retirement plans with them when they switch employers, but also incentivising employers to create more entry level positions and reverse decades of funding cuts to internal training schemes.

But she says there also needs to be more effort to remove barriers for those in genuine need of reskilling who are typically the least able to access it. For low-wage workers, it often comes down to simple logistics: being able to take time off work, or having a car to get to training classes. And because reskilling programs are often measured on their outcomes, they frequently screen candidates to select those most likely to succeed.

That's not to say reskilling is a universally bad idea for individuals. Stefanie Lis, 28, was put on furlough from her restaurant job in Leeds during the pandemic and used the time to study coding online. Three months later, she secured a paid internship with Manchester web development company Huddle, which has since turned into a job.

She's adamant that the huge amount of free or cheap online resources available today means anyone can learn to code if they put their mind to it. But she is conscious that the furlough allowed her to treat learning as a full-time job, and she was lucky to find an employer willing to take on a fledgling developer. "They've just really taken the time to be patient and show me things and support me."

Despite her struggles so far, Winterbottom is also confident she will eventually find work as a developer. But if she does, she says it'll be down to her passion for coding, not to mention the fact she's already employed and doesn't have to worry about bills piling up. She adds that there's no way it makes sense for everyone, and she thinks it's disingenuous for politicians to suggest that this is the answer to the havoc the pandemic has wrought on the job market.

"You've got to work so hard at it and do all these extra activities and just immerse yourself fully. Without that passion, I can't see them getting anywhere."

Opinion

Your Brain Is Not for Thinking

In stressful times, this surprising lesson from neuroscience may help to lessen your anxieties.

By Lisa Feldman Barrett
Dr. Barrett is a psychologist and neuroscientist.

Nov. 25, 2020

[Learn an español](#)

Five hundred million years ago, a tiny sea creature changed the course of history: It became the first predator. It somehow sensed the presence of another creature nearby, propelled or wiggled its way over, and deliberately ate it.

This new activity of hunting started an evolutionary arms race. Over millions of years, both predators and prey evolved more complex bodies that could sense and move more effectively to catch or elude other creatures.

Eventually, some creatures evolved a command center to run those complex bodies. We call it a brain.

This story of how brains evolved, while admittedly just a sketch, draws attention to a key insight about human beings that is too often overlooked. Your brain's most important job isn't thinking; it's running the systems of your body to keep you alive and well. According to recent findings in neuroscience, even when your brain does produce conscious thoughts and feelings, they are more in service to the needs of managing your body than you realize.

And in stressful times like right now, this curious perspective on your mental life may actually help to lessen your anxieties.

Much of your brain's activity happens outside your awareness. In every moment, your brain must figure out your body's needs for the next moment and execute a plan to fill those needs in advance. For example, each morning as you wake, your brain anticipates the energy you'll need to drag your sorry body out of bed and start your day. It proactively floods your bloodstream with the hormone cortisol, which helps make glucose available for quick energy.

Your brain runs your body using something like a budget. A financial budget tracks money as it's earned and spent. The budget for your body tracks resources like water, salt and glucose as you gain and lose them. Each action that spends resources, such as standing up, running, and learning, is like a withdrawal from your account. Actions that replenish your resources, such as eating and sleeping, are like deposits.

The scientific name for body budgeting is allostasis. It means automatically predicting and preparing to meet the body's needs before they arise. Consider what happens when you're thirsty and drink a glass of water. The water takes about 20 minutes to reach your bloodstream, but you feel less thirsty within mere seconds. What relieves your thirst so quickly? Your brain does. It has learned from past experience that water is a deposit to your body budget that will hydrate you, so your brain quenches your thirst long before the water has any direct effect on your blood.

This budgetary account of how the brain works may seem plausible when it comes to your bodily functions. It may seem less natural to view your mental life as a series of deposits and withdrawals. But your own experience is rarely a guide to your brain's inner workings. Every thought you have, every feeling of happiness or anger or awe you experience, every kindness you extend and every insult you bear or sling is part of your brain's calculations as it anticipates and budgets your metabolic needs.

This view of the brain has many implications for understanding human beings. So often, for example, we conceive of ourselves in mental terms, separate from the physical. A bad stomach ache that follows an indulgent meal may send us to the gastroenterologist, but if we experience that same ache during a messy divorce, we may head to a psychotherapist instead. At the gastroenterologist's office, we experience our discomfort as an underlying physical problem; at the therapist's office, we experience the same discomfort as anxiety — a psychological disturbance, physically manifested.

In body-budgeting terms, however, this distinction between mental and physical is not meaningful. Anxiety does not cause stomach aches; rather, feelings of anxiety and stomach aches are both ways that human brains make sense of physical discomfort. There is no such thing as a purely mental cause, because every mental experience has roots in the physical budgeting of your body. This is one reason physical actions like taking a deep breath, or getting more sleep, can be surprisingly helpful in addressing problems we traditionally view as psychological.

We're all living in challenging times, and we're all at high risk for disrupted body budgets. If you feel weary from the pandemic and you're battling a lack of motivation, consider your situation from a body-budgeting perspective. Your burden may feel lighter if you understand your discomfort as something physical. When an unpleasant thought pops into your head, like "I can't take this craziness anymore," ask yourself body-budgeting questions. "Did I get enough sleep last night? Am I dehydrated? Should I take a walk? Call a friend? Because I could use a deposit or two in my body budget."

This is not a semantic game. It's about making new meaning from your physical sensations to guide your actions.

I'm not saying you can snap your fingers and dissolve deep misery, or sweep away depression with a change of perspective. I'm suggesting that it's possible to acknowledge what your brain is actually doing and take some comfort from it. Your brain is not for thinking. Everything that it conjures, from thoughts to emotions to dreams, is in the service of body budgeting. This perspective, adopted judiciously, can be a source of resilience in challenging times.

Lisa Feldman Barrett ([@LFeldmanBarrett](https://twitter.com/LFeldmanBarrett)) is a professor of psychology at Northeastern University and the author of "Seven and a Half Lessons About the Brain," from which this essay is adapted.

Вправа 1:

Can you think of any particular aspects of the topic «Human Beings and Technologies»?

For example: «The Internet and Its Influence on People's Behaviour», «New Technologies to Improve Your Health» etc. Do they reflect conflicting facets of the topic? Make a list of the topic's aspects.

Вправа 2:

Draw a scheme of a news article and put down the names of its structural parts.

Вправа 3:

For the future work with articles you have to be aware of the peculiarities of news articles' headlines. Read the memo which will help you to understand the meaning of headlines and to choose relevant articles without wasting your time.

Вправа 4:

Explain the function of the past participle in the following instances:

- The yearly amount of e/waste will rise 33 per cent from the 49 million tons of used electrical and electronic items generated last year.
- It has looked at the amount of electrical and electronic equipment sold around the world and the amount of waste electrical and electronic equipment (Weee) generated.
- Mobile phones form the bulk of the 14 million used electronic products exported, with most used phones destined for Hong Kong.

Вправа 5:

Here is a list of the latest news articles. Each student of your group has to pick up one article which can be used in your research. List of the Articles 1. "Your Brain Is Not for Thinking". 2. "Why reskilling won't always guarantee you a new job".

Вправа 6:

Now you have to find the information that proves or disproves the Hypothetical Answer. In groups make further research into the subtopic. Remember that you have to skim an article. Each student has to find and analyze at least one article.

Вправа 7:

You have read articles. Now in group make a general conclusion based on information found by members of the group.

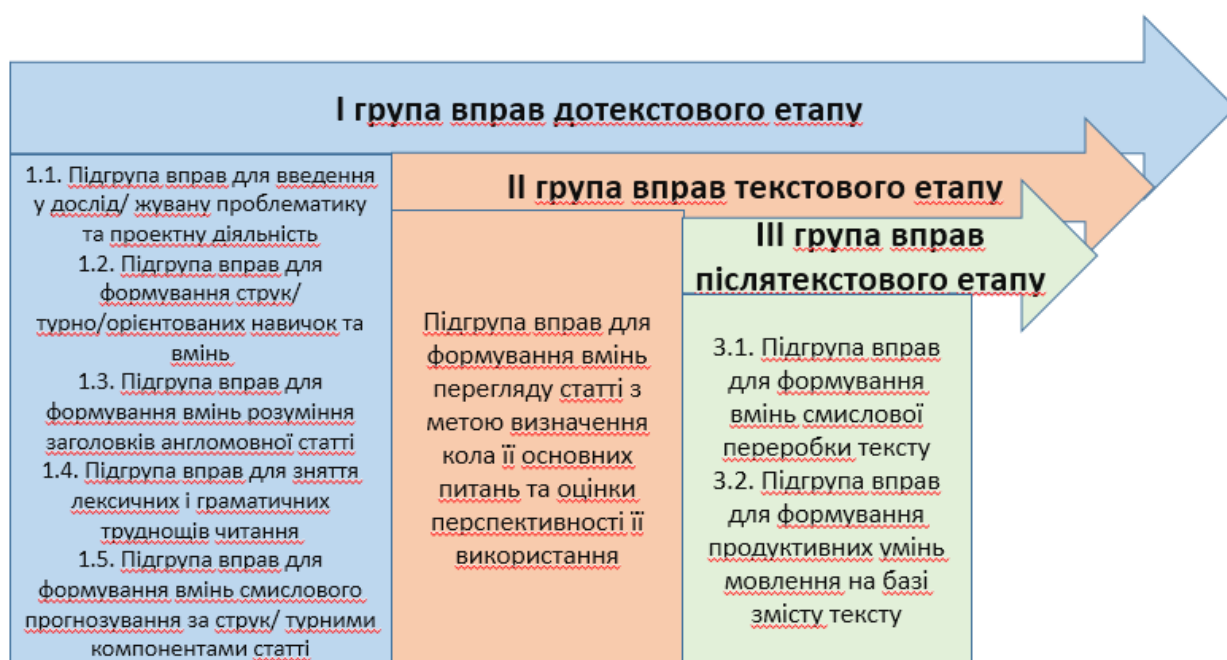
Вправа 8:

Answer the following questions which can help you express your opinion. 1. Which part of this article was the most interesting and the least interesting for you? Why? 2. What difficulties did you face organizing your independent work? 3. What have you learned in the process of group work? 4. Was the teacher's assistance sufficient enough?

ДОДАТОК Д

Система вправ для формування компетентності у читанні на матеріалі англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань в учнів профільної школи

Схема 3.1.

ДОДАТОК Е

Середні показники рівня сформованості компетентності в читанні на матеріалі англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань за результатами передекспериментального зрізу

Таблиця 3.2.1.

Індекс класу	Середні показники доекспериментального зрізу					
	Критерій I	Критерій II	Критерій III	Критерій IV	Критерій V	Критерій VI
10 клас						
1. Бойко Денис	3	5	3	5	4	3
2. Войтенко Аліна	5	5	4	5	4	4
3. Гнітій Андрій	3	4	2	4	3	5
4. Гончеренко Олександр	5	4	3	4	4	4
5. Діденко Марина	5	4	3	4	3	4
6. Доценко Софія	3	4	3	4	5	4
7. Євенко Діана	3	3	2	4	1	2
8. Зозуля Дмитро	3	3	4	5	4	3
9. Капран Каріна	4	3	2	3	4	4
10. Карпенко Мілана	3	4	3	3	3	4
Середнє арифметичне	3,7	3,9	2,9	4,1	3,5	3,7
11 клас						

1. Кобець Марія	2	3	2	3	4	4
2. Кравченко Тетяна	3	4	4	4	5	4
3. Матвієнко Олена	2	3	3	3	3	4
4. Мащенко Ганна	3	4	4	3	4	3
5. Пилипенко Андрій	5	3	3	2	3	3
6. Попов Руслан	2	3	3	3	3	5
7. Прядка Мілана	4	2	1	2	5	2
8. Савченко Поліна	3	4	3	5	3	4
9. Рябоконт Сергій	4	5	3	5	5	5
10. Щукін Максим	5	3	2	3	5	4
Середнє арифметич не	3,1	3,4	2,8	3,3	4	3,8

ДОДАТОК Є

Середні показники рівня сформованості компетентності в читанні на матеріалі англомовних автентичних текстів періодичних он-лайн видань за результатами передекспериментального зрізу

Таблиця 3.2.2.

Індекс класу	Середні показники післяекспериментального зрізу					
	Критерій I	Критерій II	Критерій III	Критерій IV	Критерій V	Критерій VI
10 клас						
1. Бойко Денис	4	5	3	4	3	3
2. Войтенко Аліна	4	5	4	4	3	4
3. Гнітій Андрій	5	4	3	5	3	4
4. Гончаренко Олександр	3	4	2	3	3	2
5. Діденко Марина	4	3	3	4	4	3
6. Доценко Софія	3	4	3	4	2	3
7. Євенко Діана	4	3	1	4	3	2
8. Зозуля Дмитро	3	3	3	4	4	3
9. Капран Каріна	3	3	3	3	5	4
10. Карпенко Мілана	3	4	4	2	4	4
Середнє арифметичне	3,6	3,8	2,9	3,7	3,4	3,2
11 клас						
1. Кобець Марія	4	5	3	4	4	5

2. Кравченко Тетяна	3	4	3	5	4	5
3. Матвієнко Олена	4	4	2	4	4	5
4. Мащенко Ганна	4	5	5	5	4	4
5. Пилипенко Андрій	4	5	5	4	3	4
6. Попов Руслан	5	4	3	4	4	5
7. Прядка Мілана	4	5	3	3	5	5
8. Савченко Поліна	4	4	4	5	3	4
9. Рябоконт Сергій	5	5	3	3	3	5
10. Щукін Максим	5	4	4	4	4	5
Середнє арифметич не	4,2	4,5	3,5	4,1	3,8	4,7

ДОДАТОК Ж

Тексти для форування умінь читання на матеріалі англомовних автентичних статей періодичних он-лайн видань

The joy of small things
Board games

Hannah Jane Parkinson
@ladyhaja
Fri 23 Oct 2020 07:00 BST

44 227

Outside entertainment options are now limited. Time to dust off the board games

Playing chess or Scrabble with someone in concentrated but comfortable silence is an understated sign of love

▲ There are people who profess not to like board games, but I feel they have just not met the right game for them! Photograph: Getty Images

Monopoly, Scrabble, Trivial Pursuit, Operation, Mousetrap; when a man is bored of board games, he is bored of life. Playing with friends is so relaxing an activity, I can imagine even paid-up gangsters cracking open a few beers and getting out the Connect 4. As wild teens who took a lot of drugs and frequently woke up with hangovers in bathtubs, my friends and I would still enjoy nights gathered round a coffee table playing Bananagrams. I recall, too, a tender moment during a school detention - one of those lax, end-of-term ones - when I taught a tough lad chess and he taught me draughts.

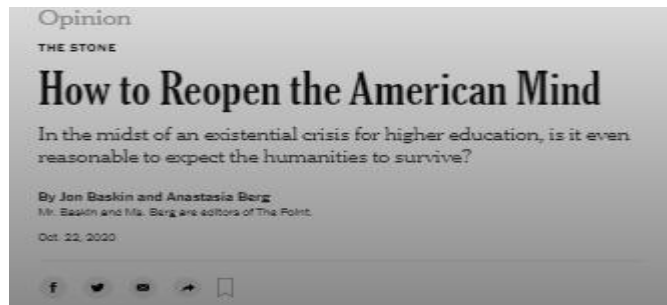
There are people who profess not to like board games, but I feel they have just not met the right game for them. Risk, for instance, has a legion of fans, but if I were an alien dropped into mid-play with no other board game experience, I, too, would think they were not for me. (No shade towards Risk-lovers: I just find political conflict and war depressing enough IRL. I'm much happier strapping a plastic bee on to my head and playing the 90s classic Buzzy Buzzy Bumbles.)

As a child, my family would make an annual visit to a beach house in Cumbria (six converted and connected railway carriages). In the evenings, games of **Monopoly** would be conducted with a view of high tide - as though the sea, too, wanted to play. With an early bedtime, half-finished games would be put away overnight to be returned to the next evening. I cheated every time, stashing pink notes before recommencing. Nothing was said, but I am sure everyone knew.

Luckily, my family is small, and therefore games of charades were never played at Christmas, a routine I am told can turn stressful and sour. I was, however, often a sore loser. I am probably no less cocky today, but I have mellowed in this regard (although perhaps that is a result of playing with friends rather than relatives). Now, I think playing chess or Scrabble with one other person, in concentrated but comfortable silence, is an understated sign of love.

If I may, I would like to touch on card games. Poker I am bad at, because I cannot hold my emotions in, ever. But Ring of Fire and the quite iconic Shithead - both of which involve alcohol as a key participant - make for raucous bonding. That said, when I attempted to introduce the former to pals in Russia, they looked perplexed and said: "I do not understand. Why would you need an excuse to drink?"

These days, with venues shuttered, our options for outside entertainment are limited. I therefore thoroughly recommend board games to be dusted off and brought down from shelves. It's Ms Parkinson, in the lounge, with Cluedo.

This fall, as college students filter hesitantly into socially distanced classrooms or adjust their Zoom backgrounds for seminars they attend from their bedrooms, the usual debates about the aims of higher education have taken a back seat to more pressing concerns. Many colleges and universities are now fighting for survival.

Even before the pandemic upended university budgets, many schools faced challenges — falling enrollments, reduced public funding and the prospect of corporate restructuring. Now liberal arts colleges are shutting down at [even higher rates](#), and job losses at colleges are multiplying (nonprofit private and public institutions shed an estimated 337,000 jobs from February to August, according to federal data). Some predict that unless Congress passes a new stimulus bill with aid for higher education, things are about to get [much worse](#). Words like “apocalyptic” and “extinction” keep showing up in otherwise dispassionate analyses of the situation.

In the midst of such an existential crisis for higher education, is it even reasonable to expect the humanities to survive? At first glance, it might seem that the contentious philosophical and ideological debates that forged conservative and liberal ideas of higher education have little to offer us now. Yet we believe not only that those debates remain relevant, but also that the challenges brought on by the pandemic make them essential to being able to imagine any kind of future for humanistic thinking.

In 1987, the University of Chicago professor Allan Bloom published “The Closing of the American Mind,” which became a surprise best seller. Bloom and his conservative champions emphasized the university as a refuge from society, where America’s future elites could be initiated into the Great Books tradition. In what became a national debate, this view drew responses from liberal critics who railed against the Great Books tradition as a vestige of elitism and oppression that needed to be discarded if humanities departments were to fulfill their democratic mission.

Looking back, Bloom got some things right. He accurately foresaw the fate awaiting humanities departments that neglected the fundamental questions: Is there freedom? Is there punishment for evil deeds? What is a good society? How should I live? These were the questions that had always attracted the best students to humanities departments. What did professors expect to happen when they informed those students that the texts humanists had pored over for millenniums were nothing more than vectors of ideology and oppression? Who could blame these students for transferring into economics or computer science — as so many now have?

Bloom’s argument was not reducible to his case for the Great Books. His deeper point was about authority. Like many of the thinkers in the canon that he asked his students to grapple with, Bloom understood the vulnerability of democratic institutions to the forces of technocracy, greed, materialism and an immoderate individualism. If the university did not continue to be valued above all for its capacity to introduce America’s future leaders to a robust dialogue about the virtuous life and the just society, he warned, it was clear what other masters it would come to serve.

Bloom's insights are vindicated today not only by the shrinking enrollments in English, history and philosophy departments, but also by the rise within those departments of conceptions of humanistic education that privilege [scientific knowledge accumulation](#), political activism and the cultivation of "[analytical skills](#)" thought to be prized in Silicon Valley. But, ironically, it is these very developments that also reveal the folly of the argument in "Closing" — that questions about the virtuous life and just societies could be addressed *only* within the confines of academia.

Bloom often spoke about the "four years of freedom" enjoyed by his elite students, a "charmed" period that fell "between the intellectual wasteland" of the student's family life and the "inevitable dreary professional training that awaits him after the baccalaureate." This, rather than Bloom's defense of the Great Books or his concern about relativism, represents the dark side of his elitism about the humanities. And it has been the focus of his most perceptive liberal critics. In her review of "Closing" in 1987, Martha Nussbaum assailed Bloom for arrogantly imagining the university to be a bastion of civilization "[in the midst of corrupt and hostile democracies.](#)"

By that yardstick, it seems, the humanities are healthier than the doomsayers might lead us to believe.

In recent months, in the midst of a pandemic, a protest movement and a presidential election season, millions of Americans have gravitated to [online reading groups and book clubs](#), attended Zoom panels on the burdens of history and the meaning of open discourse, watched philosophy lectures on YouTube and flocked to longform, humanistic magazines (as editors of one of them, [The Point](#), we can attest that our readership has nearly doubled since March). Those who truly care about the future of the humanities, as opposed to the viability of certain career paths, might begin by seeing such public-facing pursuits as central, rather than ancillary, to their mission.

Expanding the reach of humanistic education, however, means more than broadening the media channels by which we transmit scholarly insights. It also means putting more thought — and for those who can, financial support — into creating opportunities for humanistic reflection in our everyday lives. This could include helping to design robust liberal arts curriculums for secondary-school students or supporting the growing stable of "great books" schools like the [Living Water School](#) in Maryland; working with companies like Books@Work, which use English professors to moderate [seminars about short stories in workplaces](#); and valuing continuing education courses (like those for professionals and older people at Chicago's [Graham School](#)) as seriously as we value traditional undergraduate education. And it means undertaking those activities not as experts or sages, but as partners in a continuing dialogue about how we should live together.

Interview

Wesley Snipes on art, excellence and life after prison: 'I hope I came out a better person'

Simon Hattenstone

After a fall as dramatic as any of his film roles, Snipes is back on track, starring with Eddie Murphy in the long-awaited *Coming 2 America*. He discusses police brutality, Michael Jackson - and his secret society

Wesley Snipes seemed to have everything in the 90s and early 00s. He was a film star, gifted, gorgeous, chiselled from top to bottom. Box office gold. There seemed to be no genre he couldn't star in: thrillers (detective Thomas Flanigan in *King of New York*), action movies (drug baron Nino Brown in *New Jack City*), sports comedies (basketball hustler Syd Deane in *White Men Can't Jump*), LGBT comedies (drag queen Noxeema Jackson in *To Wong Foo, Thanks for Everything! Julie Newmar*), arthouse romances (commercials director Max Carlyle in *One Night Stand*) and dramas (architect Flipper Purify in *Jungle Fever*). In 2004, his salary was a reported \$13m for producing and starring in the third *Blade* blockbuster, *Blade: Trinity*. Snipes could not have been flying much higher. And then he fell.

Boy, did he fall.

First came the stories that he was difficult to work with. Then nearly all his films started going straight to DVD. In 2008, he was sentenced to three years in prison and fined \$5m for wilful failure to file \$15m worth of federal income tax returns. Snipes lost his appeal against conviction and in December 2010 he was jailed. After serving two and a half years, he was released in 2013.

Snipes, 58, is sitting in a recording studio when we Zoom. With his deep velvet voice he sounds like the world's smoothest jazz DJ. He looks the part, too - turquoise turtleneck, green cap, headphones and a long chain he says is a "Quantum Receptor ... but that's a bit too heavy for this conversation". Behind him is a sign that reads "Daywalker Klique". I ask what that is. "The Daywalker Klique is a global community of multi-talented hyphenates, skill masters, adept at doing more than one thing extremely well on a mission to bring light to the world of darkness," he replies. Snipes tells me he is a founder member. My head is spinning already.

Could he be more specific? "For instance, you might have someone who by day is a senator and by night is a rock'n'roll guitar player. And you might have somebody who by day is a nuclear physicist and by night is a professional karaoke artist." And they have such members? "We do!" Can he give me names? "Nooooo!"

Snipes has never been backward in coming forward. He's quick to tell me about the ways in which he is a multi-talented hyphenate. "I'm a good thinker. I'm an *excellent* student. I'm a skilled dancer. I can sing. I can also write very well - I'm an author. I can do graffiti. I can cook very well. People are less familiar with my forays into technology and telecommunications." And he has not even mentioned the acting or his fifth dan black belt in Shotokan karate.

In 2007, when he was facing a maximum 16 years in prison for the more serious charges of tax fraud and conspiracy - of which he was later cleared - Snipes' lawyers claimed he would be unable to get a fair trial in Ocala, Florida, because of its pervasive racism. They pointed out that Snipes had never lived in the city (he lived in Orlando, 80 miles away, but prosecutors claimed more of the alleged crimes took place in Ocala), that statues of the founder of the Ku Klux Klan had been erected there and that it was a "hotbed of Klan activity". Snipes was accused of playing the race card. Meanwhile, last month the *New York Times* revealed that Donald Trump had paid no federal income tax in 11 of the 18 years its reporters investigated. Trump has never been charged with any crime, let alone convicted. Why does he think Trump got away without paying and he didn't? "Well, that's an easy answer. He's the president of the United States." But he got away with it when he wasn't president. "This is not rocket science. It's not what you know, it's who you know."

He starts talking about his case. "The law says you pay for people who are experts to manage your business affairs, yet I was included as a co-conspirator with the lawyer and the accountants. Now this is rare. Very unusual situation." Was it a miscarriage of justice? "Absolutely. Of course it was unfair."

Snipes objects to the word prison, insisting on calling it "camp" - in other words, a minimum security prison. "The biggest thing I got from it was learning the value of time and how we often squander it ... I understand that very clearly now, having been away from my family and loved ones two and a half years." Snipes has five children - the eldest is 32, the youngest 13; four of them are from his second marriage, to the South Korean artist Nakyoung Park.

▲ With his wife, Nakyoung Park, at the premiere of *Dolemite Is My Name*. Photograph: Chelsea Leamy/REX/Shutterstock

The problem is, Snipes says, that Hollywood is still run by white people for white people. "I don't expect a white guy to go out and write the experience of a black guy growing up in the Bronx the way I grew up. How is he going to know that?" And that's why he says black artists should follow the example of film-makers in, for example, South Korea or Nigeria. "The South Koreans are not sitting there complaining about not being included in Hollywood. They went and built their own. The Nigerians are not waiting for Hollywood to come along; they've got the third largest industry in the world."

It is 33 years since Snipes got his first break in the video of Michael Jackson's *Bad*, directed by Martin Scorsese. The storyline has Jackson as a gangster facing off against Snipes. What was Jackson like? "To me he was very gentle. He was funny. Michael asked me to teach him how to be a tough guy. 'Teach me how to be hard,'" he squeaks à la Jackson. "I'm like, Mike, come on, you do what you do. I do what I do."

Was he surprised when Jackson was charged with child sex abuse? "Yeah." He pauses. "Quite. Quite." Did he believe Jackson, who was ultimately acquitted, was guilty? "No. No. I didn't." Another pause. "By choice. You know, Michael Jackson's contribution to the world is irrefutable, immutable, undeniable, indelible. So I choose to believe whatever was going on in his private life that I don't know about is between him and his creator. Based on my experience with the man, I choose to believe in and focus on his magical contribution to the world." Is that because he wants to believe in him? "Sure. Absolutely. I have a saying: I reject your reality and assert my own."

Indeed, there are times when it's hard to distinguish between objective reality and the reality Snipes asserts. He tells me about all the pioneering projects he is working on in science and technology, telecommunications, building new digital platforms, as well as all the film parts and his secret society bringing light to the world.

Is he wealthy these days? "Is that how you define wealth, by having a lot of money?" he demands. Has he got a new accountant? Does he pay all his taxes? Now he's laughing. "I pay all my taxes. I've got new accountants, yeah, absolutely." He's still pondering the wealth question. "We'll have a conversation very soon and you'll say: 'Wesley, you didn't tell me you were planning on being a billionaire.' And I'll be like: 'Well, it doesn't matter that I'm a billionaire, it matters what we do with it.' We'll have this conversation next year and you'll be like, holy shit, he wasn't joking."

And with that, he's off to savour his freedom and assert his reality.

NEWS ANALYSIS

Boeing's 737 Max Is a Saga of Capitalism Gone Awry

A corporate culture that privileged profits over safety had terrible consequences.

By David Gelles

Mr. Gelles is the Corner Office columnist and a business reporter for The New York Times.

Nov. 24, 2020

After a Boeing 737 Max jet plunged into the ocean off the coast of Indonesia in October 2018, [killing all 189 passengers and crew members](#) aboard, Boeing quickly diagnosed the problem: faulty software. The company immediately promised to fix the code, reminded pilots how to handle a potential malfunction and insisted the Max was safe.

And yet, less than five months later, another 737 Max crashed, this time in Ethiopia. Once again, the new software — known as the Maneuvering Characteristics Augmentation System, or MCAS — was identified as the culprit. With a total of [346 people](#) now dead, the Max was grounded worldwide, plunging Boeing into its biggest crisis ever.

Last week, the Federal Aviation Administration [cleared the Max to fly again](#), bringing to an end the longest grounding of a commercial jet. But the saga has shattered Boeing's once-sterling reputation. As an avalanche of investigations and reporting over the past 20 months made clear, the true cause of the crashes wasn't faulty software. It was a corporate culture gone horribly wrong.

"The Boeing Company for a good part of a century was the foremost and best airplane manufacturer in the world, but they got infected," Representative Peter DeFazio, chairman of the House transportation committee, which led an investigation into the crashes, told me. "They started watching Wall Street. They started tying executive bonuses to stock performance. It was greedy executives doing shortsighted things to pad their pockets."

Boeing's failings continued once the Max entered service, in 2017. That year, company officials learned that a cockpit warning light that could have helped the pilots on the Indonesia and Ethiopia flights identify an MCAS malfunction wasn't working in most planes. But the company didn't inform the airlines.

And even after the crashes, Boeing executives, including the chief executive, Dennis Muilenburg, [suggested](#) that poorly trained foreign pilots, not the company, were to blame.

No single one of these transgressions was directly responsible for the crashes. But the cumulative effect was fatal. A company that once prided itself on safety above all else had abdicated its responsibility to the traveling public.

How could something like this happen at Boeing?

The company is an American icon. It helped usher in the age of commercial aviation and produced planes like the 747. Boeing's World War II-era bombers were built in the factory where the Max was born. Boeing engineers helped NASA put men on the moon. The company builds Air Force One, the F-15 fighter jet, the Apache attack helicopter and more.

Yet in recent decades, Boeing — like so many American corporations — began shoveling money to investors and executives, while shortchanging its employees and cutting costs.

It seemed that inside Boeing, little had changed.

Then, not long after our conversation, the coronavirus pandemic ground air travel to a halt. Airlines around the world canceled orders for hundreds of Max jets. Boeing laid off tens of thousands of employees and [sold its corporate yacht](#), a symbol of corporate excess, for \$13 million.

In March, the company extended a pause of its stock buyback program, stopped issuing dividends and cut executives' salaries. Over the course of the year, Boeing implemented sweeping new policies to improve engineering oversight, promote transparency and encourage employees to flag safety concerns. There is even chatter that Boeing [might sell its headquarters](#) in Chicago, potentially setting the stage for a return to Seattle. The pandemic, it seems, is doing what the Max crisis couldn't, and Boeing is finally demonstrating some humility.

Such changes might make Boeing more closely resemble the company that for so long embodied American ingenuity. But the true measure of change inside Boeing will be how its executives and engineers behave in the years ahead. Will they put safety first? Will they respect their regulator? Will they speak up when something seems off? Until all that happens, nothing will have really changed.

"It has been a tragic couple of years," Michael Huerta, who was the F.A.A. administrator when the Max was certified, told me. "The best we can hope for is that they're applying what has been learned, and that aviation will be safer in the future."

The Times is committed to publishing a [diversity of letters](#) to the editor. We'd like to hear what you think about this or any of our articles. Here are some [tips](#). And here's our email: letters@nytimes.com.

'We need to be pushy': women's rights and photography

Photojournalist Donna Ferrato talks about women and the Trump presidency, the fight for change and the power of photography

by [Guy Lane](#)

Donna Ferrato, activist, photojournalist and campaigner for women's rights, is unexpectedly - and only briefly - conciliatory. "The good thing with Trump was that everything was becoming more transparent - we were seeing how the world worked more clearly than under any other president we ever had." The moment passes and she adds: "But it was also the reason why we had to fight much harder and change things and take back our rights."

Infinito, Piano by Gabriele Ciampi; cello by Livia de Romanis. "I needed music for the photographs; since Nina Simone wasn't around I got Gabriele Ciampi instead. His music is about understanding the heart of a woman, sorrow, pain and the liberating power of orgasms," says Ferrato.

Ferrato is an internationally-known documentary photographer - most famous for her often shocking work focusing on domestic violence - who has participated in more than 500 exhibitions worldwide and won numerous awards - including the Robert F Kennedy Award for Humanistic Photography, the IWMF Courage in Journalism award, and the Missouri Honor Medal. She founded and ran the Domestic Abuse Awareness project for over a decade and in 2014 Ferrato launched I Am Unbeatable, a campaign to raise awareness, educate and prevent domestic violence against women and children.

Ferrato and I are talking by phone about a new experimental video collaboration with the Italian musician Gabriele Ciampi launched on the UN's International Day for the Elimination of Violence Against Women, in which his composition *Infinito* accompanies a sequence of some of her hardest-hitting images.

"Gabriele had this idea to work with female photographers and he really wanted to show challenging work. When he sent me some music I was really moved by *Infinito*, and I felt that was the piece that had the most emotional range to it. I recognised he really is a believer in the rights of women. This was quite an extraordinary experience, to work with a composer who was very sensitive and give him the toughest pictures that I have and see how he could make more points using my photographs with his score."

"I don't understand the hypocrisy of people in this country, not just white men, but white women too. I don't understand the hypocrisy of it all. People who claim to really care about every life, the unborn life, and yet they will do nothing to help these children after they are born."

The election result has been a relief. "It was so moving and so powerful to see the way the voice of the people was heard. And that is thanks to the women of colour, brown and black women. That's not because of white women; I see half of the population of white women in America as the enemy of women everywhere because they are protecting the predators."

"Thanks to Biden and this extraordinary woman, Kamala Harris," she adds, "things are going to change."

Her commitment and focus are undiminished: "I want to provide more than entertainment. As a photographer there are many great photojournalists out there and we have realised over this last decade that we need to put more into our pictures. We need to be more pushy, we need to be a lot more gritty, we need to provoke people more."

"That's the power of photography: to provoke people and show what's going on."

[You can buy a copy of *Holy* by Donna Ferrato here](#)

The lines between life and work have never been so blurry. A German word shows us the importance of disconnecting, and may even help us reclaim some of our free time.

Many of us are relieved to have ditched office commutes amid Covid-19, but what some see as a grind, others view as a ritual. For Nils Backhaus, who lives in Bochum, just outside Dortmund in Germany, even when he's working from home commuting is still an essential part of his day that he can't go without. At the end of the working day, around the time of 1700, the 34-year-old research and policy adviser for Germany's Federal Institute for Occupational Safety and Health puts on his shoes, and gets on his racing bike to cruise through the tranquil landscapes along the Ruhr River.

This daily ride – what he calls his “fake commute” – mimics the trip he used to take returning from the office, before he transitioned to home working. It's Backhaus's way of recreating a more traditional start to ‘Feierabend’, a German word describing the time after work is done, and a period of leisure and rest begins.

“Feierabend’ has two meanings,” says Christoph Stengel, a 41-year-old Berliner who works as a software developer at price-comparison website Idealo. “First, it's the moment you stop working for the rest of the day – of course, [it's] a good feeling then. Second, it's the part of the day between work and going to bed.”

It might seem surprising that Germans, who are often stereotyped as hard, efficient workers, cherish their leisure time so protectively. But the concept of Feierabend is also linked to a very capitalist mentality that companies get more productivity – and therefore more value – out of their labour force if workers are allowed clear periods of rest after work.

“You have to rest after work directly, you can't do double time the next day,” says Backhaus. “The stress and recovery go hand in hand. It's like a bodily rhythm.”

Most importantly, the concept of Feierabend acknowledges that being at work, and in ‘work mode’, puts demands upon a person from which regular relief is needed.

In [surveys](#) that Backhaus conducted in 2013, 2017 and 2019, researchers asked participants how satisfied they were about their work and private life. Backhaus says that the responses showed “that if boundaries are blurring, or if work time extends into private life through overtime, long working hours, or working at unusual times, then their satisfaction with work-life balance decreases”.

“As a German, you can imagine that I love my routine,” says Gerrienne. But when lockdown set in, he switched to working from home, which affected his usual schedule. He says: “The boundaries between my work and personal life became more and more blurry. I remember one day, I was wondering why no one was responding to my Slack messages. It turned out it was Saturday – that's when I realised I had to go about things differently.”

To help cope with the transition, Gerrienne says he began “a very rigid structure” that began in the morning with meditation, exercise, stretching and journaling. As he is a faster, he also trained himself to start getting hungry at a set time in the evening. “That's when I would stop working unless something very urgent popped up,” he says. “I closed the laptop and either studied, cooked or read a book. Discipline was key here!”

The concept of Feierabend acknowledges that work – and being in ‘work mode’ – places demands on a person from which regular relief is needed

A clean cut-off between the work-self and life-self, and finding a way to transition between the two states of being, isn't just beneficial to the worker but beneficial to employers as well. “Even companies see that there's a problem if people are always on and working 24/7,” says Backhaus. “So, they have to take more time off, they're more often calling in sick. There are a lot of problems that can be seen if this detachment is not possible.”

Of course, Feierabend is some days more of an ideal than others, and even Germans work longer hours than they should. One [working time survey](#) showed that full-time German employees work a weekly average of **five hours more** than their contracted hours. But even with longer hours, putting a hard stop to the day when work is done can still be restorative.

And to Paula McLeod, founder of US-based executive-coaching company Success by Design, Feierabend “makes perfect sense”. Throughout the pandemic, McLeod has been coaching clients to take similar measures to distance themselves from work, since shifting to working from home. “People need something to replace the shift that happens when they commute to and from the office,” she says.

Backhaus says that even something as simple as changing clothes from something a bit smarter during work hours (say, switching from wearing trousers with a waistband during work to comfortable jogging pants after work) can help your mind switch from being “on” and in work mode to turning off for the evening. It’s important that “your mind is in line with what you’re doing right now”, he says. “These routines get lost in Covid-19’s boundarylessness of work and private routine, but help the body to adapt.”

Mindset is key, but so are new habits. Adopting a routine and establishing boundaries to help disconnect from work can begin with the individual, but they also resonate with colleagues – and, if you’re a manager, leading by example can help your team feel like they can disconnect too. For example, if childcare, obligations, time zones or personal preference have you working outside traditional hours, schedule emails to be sent during usual business hours so clocked-out workers don’t get a push notification or sense a need to respond just because someone else is on the clock.

Ultimately, drawing on the lessons of Pelerabend might help remote workers who are feeling overwhelmed to reclaim both their personal life, and by extension, their work life – at least a little bit. “When it comes to work-life balance, every individual has to find out what works best for them, and I believe there is no right or wrong answer,” says Gerrienne. “I think the biggest benefit of Pelerabend is being in control of your life and making conscious decisions, rather than letting life take control over you.”

By Christian Jarrett 13th November 2020

Cognitive Load Theory provides a useful framework for understanding the different ways the pandemic could be playing havoc with your mental function.

It seems ages since we started referring to life in these “uncertain times”. For months now, our routines have been disrupted and we’ve been forced to adapt. Anecdotally, one major consequence is a state of mental fatigue. It feels hard to concentrate for any length of time, as if we’re in a collective state of near-constant distraction.

“It felt like I had a mental block preventing me from focusing on the page,” says writer and book lover Sophie Vershbow, who captured the mood early in the pandemic when her [tweet](#) about “not being able to concentrate enough to read a book” was liked more than 2,000 times. She’s not alone; do a quick search and you’ll find an avalanche of articles on [people who can’t concentrate](#), the prevalence of [“brain fog”](#) and different ways to [“hack your concentration”](#).

Of course, much of this subjective feeling of mental distraction comes down to the practicalities of life now. For many people, [most notably working parents](#), the sudden switch to home working has meant an intensification of work/life conflict; it’s tricky to focus on a spreadsheet as your kids wrestle for the TV remote control. But it feels like there’s more to it than that. Even when work is finished for the day and the kids are in bed, it’s hard to find any focus to escape into a novel or box-set.

There’s a psychological theory, originally applied in the context of learning, that might help explain why living in the age of Covid-19 may have turned our minds to soup. It’s called [Cognitive Load Theory](#) (CLT), and it was first developed by the Australian educational psychologist John Sweller. Put simply, CLT characterises our minds as information processing systems. When we’re working on a problem, especially an unfamiliar one, we depend on our “working memory”, which is very limited both in its capacity and the length of time it holds information. The less familiar you are with a task, the more you depend on your working memory to help juggle the relevant information; in contrast, when you’re an expert, most of what you need to know is stored in long-term memory and you can complete the task on auto-pilot.

New tasks, new stress levels

Cognitive Load Theory provides a useful framework for understanding the different ways the pandemic could be playing havoc with your mental function.

First, by forcing you into new routines, it’s robbed you of the ability to do things on auto. Take a work meeting; before, you would just have turned up and joined in the discussion, but now if you’re working remotely you have to fire up your video-conferencing software, worry about your WiFi, adjust your communication to the time lag and so forth. The same applies to domestic challenges too, like ordering your groceries online instead of shopping in person. These adaptations force you out of auto-pilot and draw on your limited working memory capacity. In the jargon of CLT, the intrinsic “cognitive load” of much of what you do has increased. You’re spending more of your life having to think deliberately and consciously, more like a novice than expert, which is exhausting in itself.

Second, research based in CLT has shown how emotions can interfere with information processing. When you're anxious, for example, this is known to reduce working memory capacity, thus making it more difficult to work through any mental problem that requires conscious problem-solving (think of how **exam nerves scramble your brain**, making it tricky to work through maths questions or compose a coherent sentence; or how the stress of your driving test made it much harder to multitask than in your lessons).

Third, CLT refers to "**extraneous cognitive load**" – the demand on your working memory capacity imposed by distractions that are not directly relevant to what it is you're trying to do. This could be a basic secondary task in the background, such as trying to listen to the news bulletin while you're working, or it could be background distracting thoughts, such as figuring out how to pick your kids up from school when your boss has scheduled a video meeting for the same time.

What's striking about life in the era of Covid-19 is that the situation keeps changing

What's happening now is that disruptions to life caused by the pandemic are forcing you to draw on your limited working memory capacity more often, at a time when – if you're more stressed and your anxiety levels are raised, or you're juggling multiple tasks and commitments – you have diminished working memory capacity. It's the worst of both worlds, and another reason why you're feeling mentally drained.

Ordinarily in a time of upheaval, we can adjust quickly and the cognitive load becomes more manageable again. What's striking about life in the era of Covid-19 is that the situation keeps changing – governments around the world are constantly rolling out new, more complex restrictions. Travel rules, self-isolation instructions, symptom watch-lists, new smartphone apps – barely a day goes by without a new development for us to register and respond to.

"Any novel situation imposes cognitive load on our brains, but the fact that Covid-19 had such vast societal disrupting impacts forced us to perhaps absorb new information faster than what we were capable of," says Samuli Laato, a researcher at the University of Turku who has been studying the role of cognitive load in people's **unusual purchasing behaviour** during the pandemic (such as **panic buying**) and in the widespread **sharing of misinformation**. "In general," he explains, "uncertainty always increases cognitive load. Stressors such as health threat, fear of unemployment and fear of consumer market disruptions all caused cognitive load. Furthermore, remote working policies were introduced globally, which required people to adapt to new technologies and a new way of working altogether."

Planning and self-discipline

Thankfully, interpreting the mentally draining effect of pandemic life through the lens of Cognitive Load Theory points to some simple but effective remedial strategies. First off, try to establish new routines and master them, so that you aren't constantly drawing on your working memory capacity for mundane tasks. I recently invested in a mesh WiFi system that's reduced the interference on video calls and took the time to read up on the different functions of the various video call platforms. By getting pandemic-era basics like these down to a tee, you won't have to waste mental capacity on them.

Second, because we're living through an era of heightened anxiety and uncertainty, it's important to put extra effort into stress management, so that your working memory isn't constantly overloaded by worry. This means eating well, exercising and establishing a predictable bedtime routine, as well as finding time for activities that relax you. As far as your situation allows, work out **contingency plans** for different aspects of your life – **putting realistic preparations in place** for feared scenarios can be a great anxiety reliever. Also, give your brain a break from the pandemic updates and **doom scrolling**. Consider having days (or at least whole afternoons or evenings) where you avoid the news or pandemic talk.

Finally, it is important to take the strain off your working memory by tuning out any "extraneous cognitive load". This means putting greater effort into organising your time and being disciplined about distractions. Aim to set aside realistic but dedicated times of the day for different tasks, whether work or domestic duties. For instance, when you're working, don't have the news on in the background. When you're playing with your kids, don't have your mobile by your side ready to check emails or Twitter. Allow your mind to focus on one thing at a time and you'll be rewarded by feeling less mentally exhausted.

It looks like we're going to be living in this pandemic era for a while yet. While the constant anxiety and abnormality is mentally fatiguing, take comfort from the fact you're not the only one feeling this way. Our brains have a limited processing capacity that's being stretched to its limit right now, but with some careful planning and self-discipline, there are ways to reduce the cognitive load and rediscover your focus.

*Dr Christian Jarrett is deputy editor at Psyche magazine. His next book, **Be Who You Want: Unlocking the Science of Personality Change**, will be published in 2021.*

Opinion

Gavin Newsom, What Were You Thinking?

A lavish dinner helped reinforce the idea that California's government is a mess of bureaucratic dysfunction and aristocratic indifference.

By Miriam Pawel
Contributing Opinion Writer

Nov. 25, 2020

LOS ANGELES — As the pandemic spikes, the economy convulses and democracy fissures, the urgent need to restore faith in government cries out for leaders with authenticity.

Instead, in one costly dinner, Gov. Gavin Newsom dramatized the chasm that divides California — more severely than North versus South or inland versus the coast. Flouting his own guidelines and exhortations to Californians to avoid socializing, Governor Newsom and his wife joined a birthday celebration for a friend — and prominent lobbyist — at the luxurious French Laundry restaurant in the Napa Valley. It is hard to say which was more astounding, the hypocrisy or the hubris.

Blurry [photos](#) from the dinner capture a careless, Gatsby-esque vibe, the governor seated next to top officials for the California Medical Association. At the “board room” where the party appears to have been held, prix fixe meals can start at \$450 per person; the political power broker and Newsom mentor Willie Brown [wrote](#) that he heard the meal's wine bill alone “was \$12,000.”

Sure, it's just one dinner. And the governor did apologize, calling it a “bad mistake.” But the party at a restaurant where dinner for two costs more than many people earn in a week reinforced a fundamental schism between those who value government as a force for good and those who resent it as the bastion of an out-of-touch elite oblivious to people's needs.

Yes, the onset of the coronavirus swamped an agency burdened by an obsolete computer system. But in California — home to Silicon Valley, proud of its innovation — surely in eight months, the government could do better.

The state has failed another vulnerable population with even less recourse, and less political clout: The virus has spread through all the state prisons; more than 19,000 inmates have been infected and more than 80 have died. State officials set off one of the worst outbreaks when they inadvertently transferred infected inmates to San Quentin. A recent court decision ordering the state to significantly reduce the population at San Quentin [said](#) officials had acted with “deliberate indifference” toward inmates' health.

A private dining area (partly outside) at the French Laundry in September.
Preston Gannaway for The New York Times

Crises create opportunity. The predations of pandemic are also a chance to spur changes that help bridge divides in California, to build faith in government and to promote the sense of a common good. Leadership could hasten efforts to deliver potable water to the million Californians with poisoned water, a task even more critical during the pandemic, or provide internet access so schoolchildren don't have to sit in the parking lot of fast food restaurants to do their homework.

All across California are tangible reminders of another crisis, the Great Depression. Public works projects became popular economic saviors; [hundreds](#) of schools, parks, libraries, courthouses, murals, bridges, dams and hiking trails today are testament to the New Deal spending on services, recreation and art.

The public works of the Depression “continue to haunt” California with their “expressions of shared value and public life, achieved after a great controversy,” wrote the historian Kevin Starr. “Crossing the Golden Gate Bridge, visiting an improved campground, Californians of the 1930s, torn from each other by so much social controversy and economic tension, were re-reminded that they still possessed something in common: California improved. California as a public place.”

The pandemic is far from over; perhaps that sort of unity can still arise. That would take leadership more focused on nonglamorous but essential government functions. A strategy that looked to score runs by hitting single after single, rather than always swinging for elusive home runs. So far that leadership has been in short supply, and California remains in its own way just as divided as the rest of the nation.

By Matthew Wilson 13th November 2020

How has a seemingly straightforward image – an eye set within a triangle – become a lightning rod for conspiracy theorists? Matthew Wilson looks at the history of an ambiguous symbol.

Conspiracy theories thrive on cryptic symbols and covert visual signs. The 'Eye of Providence' – an eye set within a triangle – is one such symbol, associated with Freemasonry but also linked with the apocryphal Illuminati, a secret group of elite individuals allegedly seeking to control global affairs.

More like this:

- [The strange power of the 'evil eye'](#)
- [One of our earliest human symbols](#)
- [The ancient symbol that spanned millennia](#)

The Eye of Providence is a lightning rod for conspiracy theorists because it is very much hidden in plain sight: not only does it appear on countless churches and Masonic buildings worldwide, it also features on the reverse of the American one-dollar bill as well as the Great Seal of the United States.

Story continues below

In truth, it's an uncanny and frankly odd choice for a US symbol of state. The disembodied eye strongly conveys the sense of a prying authoritarian Big Brother. In combination with the pyramid beneath it, we have emblems suggesting an ancient and esoteric cult. So, what are the origins of the Eye of Providence, why does it fascinate us so much, and why is it frequently connected with the Freemasons and the Illuminati?

Originally the Eye of Providence was a Christian symbol, and the earliest examples of its use can be found in religious art of the Renaissance period to represent God. An early example is Pontormo's 1528 *Supper at Emmaus*, although the symbol itself was painted on later, perhaps in the 1600s.

It was invented as a sign of God's compassionate watchfulness over humanity

Another key source of the icon was in a book of emblems called the *Iconologia*, published first in 1598. In later editions, the Eye of Providence was included as an attribute of the personification of 'Divine Providence', ie God's benevolence. As the name of the symbol and its early usage suggest, it was invented as a sign of God's compassionate watchfulness over humanity.

Building on the past

Nobody is certain who originally invented it, but whoever did crafted it out of a set of previously existing religious motifs. The triangle was a long-standing symbol of the Christian Trinity of Father, Son and Holy Spirit; sometimes in previous centuries God was even depicted with a triangular halo. The rays of light that are often shown emanating from the symbol are also a pre-existing sign of God's radiance in Christian iconography. But what are the origins of that eerie disembodied eye? God had been depicted in numerous cryptic ways before, such as by a single hand emerging from a cloud, but not as an eye.

It's fair to say that an eye represented in isolation has its own inherent psychological impact, showing authority and for the viewer implying a sentient watchfulness. You can even see this effect in nature, with some animals having evolved 'eyespots' on their skin to **scare off predators**. The Surrealist photographer Man Ray summarised the uncanniness of the disembodied eye best when he said that René Magritte's *The False Mirror* of 1929 "sees as much as it itself is seen."

But there is a deeper history to the eye as a symbol to consider – one that takes us back to the earliest known religions. In the third millennium BCE, the Sumerians conveyed the holiness of certain sculptures by abnormally enlarging their eyes to enhance the sensation of dutiful watchfulness. They even held ceremonies in which artists brought the sculptures to life by 'opening' the figures' eyes.

So how about the Illuminati? The details of the early years of the original group, founded in Bavaria in 1776 and disbanded in 1787, are relatively obscure. Inconveniently we also don't know how important visual symbols were to the original order. It is true that the Illuminati were inspired by the ideas behind Freemasonry, which had sporadically used the Eye of Providence as a symbol of the Supreme Architect (God), following the lead of many other churches at the time.

Unfortunately for the conspiracy theorists, the Eye of Providence on the one-dollar bill tells us much more about late 18th-Century aesthetics than it does about the authority of secret elites

However, the Masons didn't use the Eye of Providence symbol widely until at least the late 18th Century, and not before Bentham, Le Barbier, Thomson and Barton had adopted it for their very mainstream purposes. Unfortunately for the conspiracy theorists, the Eye of Providence on the one-dollar bill tells us much more about late 18th-Century aesthetics than it does about the authority of secret elites.

The principal national symbol of the US, the Great Seal was first used in 1782 (Credit: Alamy)

And into our modern age, Madonna, Jay-Z and Kanye West have all been accused of using Illuminati iconography, including the Eye of Providence. But rather than any link to the Illuminati, what each music artist has in common is a discerning eye for the iconic (and perhaps for provocation) – in visuals as much as in melody. The repeated use of the Eye of Providence – and we can apply this as much to Madonna and Jay-Z as to Bentham, Le Barbier, Thomson, Barton, the Freemasons, Renaissance artists or pretty much any other individual or group – is proof not of a concerted conspiracy, but of its enduring brilliance as a piece of logo design.

If you would like to comment on this story or anything else you have seen on BBC Culture, head over to our [Facebook page](#) or message us on [Twitter](#).

*And if you liked this story, sign up for the weekly [bbc.com features newsletter](#), called *The Essential List*. A handpicked selection of stories from BBC Future, Culture, Worklife and Travel, delivered to your inbox every Friday.*

By David Robson 29th September 2020

Overconfidence can delude us into dangerous thought or actions – and that same arrogance can also spread to others like wildfire, too.

In the late 1980s, the aptly named psychologist James Reason wanted to understand the flawed thinking behind road accidents. He took to the streets and supermarket car parks around Manchester, UK, and asked a total of 520 drivers to estimate the number of times they'd committed certain offences. Did they regularly fail to check their rear-view mirror, for instance? Or had they entered the wrong lane when approaching a junction? Beside the list of errors and violations, the participants were also asked to estimate how their driving ability compared to others' – whether it was better or worse than average.

Given the sheer amount of time many people spend behind the wheel, you'd hope that most of the drivers would have at least some awareness of their own abilities. Yet Reason found that this couldn't have been further from the truth. Of the 520 drivers, **just five considered that they were worse than average – fewer than 1%**. The rest – even the truly abysmal drivers who were constantly making errors – considered themselves to be at least as good as the next person, and many thought they were a lot better. It was, essentially, a mass delusion that rendered them completely blind to their own failings.

Three decades later, psychologists have documented similarly deluded levels of confidence for many different traits and abilities. We tend to think we are more intelligent, creative, athletic, dependable, considerate, honest and friendly than most people (a phenomenon that is often known as the "better-than-average effect"). "The evidence is extremely – even unusually – strong," says Ethan Zell, an associate professor of psychology at the University of North Carolina at Greensboro, who recently conducted **a meta-analysis of the studies so far**. The strength of the effect has made it a classroom favourite, he says. "It basically never fails. If you give people a questionnaire where they rate themselves relative to the average, almost everyone in the class thinks they're above average at almost everything."

The consequences may be serious. As Professor Reason had implied, overconfidence of our own skills on the road may lead to risky driving and serious accidents. In medicine, **it can lead to fatal diagnostic error**; in law, it can lead to **false accusations and miscarriages of justice**. And in business, managerial arrogance puts companies at a greater chance of both **committing fraud** and **declaring bankruptcy**.

It's little wonder, then, that overconfidence is often known as the "mother of all biases"; the Nobel Prize-winning scientist Daniel Kahneman famously remarked that if he had a magic wand that could change one thing about human psychology, **he would eliminate our superiority complex**.

Now, **fascinating new research** by Joey Cheng, an assistant professor of psychology at York University, shows that overconfidence can be contagious. "If you have been exposed to an overconfident person, then you become more likely to overestimate your own relative standing," she says. It's a tendency that could cause dangerously deluded thinking to spread through a team.

If you have been exposed to an overconfident person, then you become more likely to overestimate your own relative standing – Joey Cheng

Confidence cascades

Cheng says that she had been inspired by the anecdotal reports of behaviour on Wall Street, where arrogance appears to be rife. "When you go to other sectors like education, you often don't hear teachers being described in the same way". These differences led her to wonder whether certain groups of people might actually encourage the development an inflated ego in others. Some previous research had hinted at this possibility, showing that **bankers' overconfidence tends to grow with their time spent in the profession** – which would make sense, if they were "catching" the behaviour from their colleagues – but Cheng wanted to put the idea to the test in the laboratory.

Her first experiment had two stages. Individually, the participants were asked to look at photos of people's faces and attempt to guess various personalities based on their expressions – a task that **some people are able to do with reasonable accuracy**. To gauge their confidence, the participants were asked to rate their perceptions of their abilities, compared to the rest of the group.

The participants then had to do the same task in pairs, after which they were again asked to rate their own abilities, allowing her to see whether the arrogance of one person would rub off on another. Sure enough, she found that humbler participants were much more likely to increase their own ratings once they had been placed with an overconfident partner. "It was quite remarkable," Cheng says.

The results of the second experiment were even more striking. Once again, they had to work on a simple perceptual task, which involved guessing someone's weight from their photo. This time, however, the participants did not work in real pairs, but were presented with some example responses of another participant. In reality, the responses were fake, allowing Cheng to create the person of someone who was clearly self-deluded. They might see someone in the bottom 10% – far below average – who claimed to be among the top quarter, for instance.

Participants might have seen the other's overt overconfidence here as a warning sign; instead, they simply mimicked the behaviour. Being exposed to someone who was outrageously overconfident inflated a person's own perceived ranking by around 17%. It was the exact opposite of the participants who had been shown the profile of a more realistic participant – they tended to underestimate their rank by around 11%.

In further experiments, Cheng confirmed that the illusion of superiority, caught from one peer, can then be transmitted to another person – a "cascade" that could lead it permeate through a group from a single source. She also documented a "spill-over effect", so that once you catch overconfidence in one domain, you may become more arrogant in another. To make matters worse, the consequences can last long after the interaction – just a few minutes of exposure to an arrogant person skewed the participants' own judgements days later.

Whenever you unfoundedly brag about your skills, you may be sending ripples of overconfidence throughout your social network

Zell is impressed with the findings. "I think the research is very interesting and well-conducted, and helps us understand the origins of overconfidence and why it is larger in some groups than others," he says. He suspects it arises from the creation of social norms. "Seeing others exhibit overconfident behaviour could make it seem more culturally valued or appropriate."

Mysterious mechanisms

Cheng's results fit with many other studies of conformity, including our [memories of a shared event](#), our [perceptions of beauty](#) and our [political opinions](#). "Just by being exposed to someone, you are more likely to acquire their ways of behaving and their ways of thinking," she says.

It's easy to imagine how that could occur in a workplace, she adds. "Let's say you are a financial banker. You are pretty calibrated when you first entered the business, but as you get more engrossed in that environment, you see that some people tend to make boastful statements, and they have this amazingly confident appearance in how they talk and how they communicate non verbally. And you, in turn, could become a bit of a clone of that person."

In her paper, Cheng cites the energy company [Enron as a potential example](#) of how this dynamic could soon become rife in organisation. The corporation was once the seventh largest company in the US, but it declared bankruptcy in 2001 after reports of widespread fraud and corruption. Enron's "culture of arrogance" is now infamous, with one former employee stating that "There's no question that Enron people arrogantly thought they were smarter than everybody else."

If you have been exposed to an overconfident person, then you become more likely to overestimate your own relative standing (Credit: Aiamy)

"Our findings suggest that some of that [overconfidence] might have been due to this social contagion effect," Cheng says. "And that could have led many individuals to have adopted the questionable practices that contributed to its downfall."

Given these results, Cheng suggests that organisations rethink the kinds of behaviours they reward in their current employees. "Leaders and managers need to be very mindful of the effects of certain individuals on others, because their overconfidence could really spread widely." These findings might also inform hiring decisions. Besides being more realistic themselves, humbler team members could also temper the overconfidence of the whole team. "They could help ground the group back in reality."

On a personal level, you might at least pay a little more attention to your own attitudes – including your perception of your own driving. Whenever you unfoundedly brag about your skills, you may be sending ripples of overconfidence throughout your social network, subtly sustaining the mass delusion that James Reason had helped document all those years ago.

--

David Robson is a science writer and author of *The Intelligence Trap: Why Smart People Make Dumb Mistakes*, which examines the psychology of irrationality and the best ways to make wiser decisions. He is [@d_a_robson](#) on Twitter.